Mukhtar Mai
DEZONORATĂ

DESHONOREE
Oh! Editions, Paris 2006

Mukhtar Mai

2009 Editura ALLFA

trad.: Maria Genescu.

LUNGUL DRUM

Familia a luat hotărârea în noaptea de 22 iunie 2002.

Aceasta sunt eu, Mukhlaran Bibi, din satul Meerwala, din casta țărănească numită Gujjar şi s-a decis că eu sunt cea care trebuie să înfrunte casta superioară a neamului Mastoi, un clan alcătuit din fermieri puternici şi războinici. In numele întregii mele familii, trebuie să le cer iertare.

Iertare trebuie să le cer pentru fratele meu mai mic, Shakkur. Tribul Mastoilor îl acuză că i-ar fi „vorbit" unei fiice din clanul lor, Salma. Fratele meu are abia doisprezece ani, pe când Salma este trecută de douăzeci de ani. Noi ştim că el n-a făcut niciun rău, însă dacă Mastoii au hotărât astfel, noi, cei din casta Gujjar, trebuie să ne supunem. Aşa este dintotdeauna.

Tatăl meu şi unchiul meu au spus:

- Mollahul nostru, Abdul Razzak, nu mai ştie cum să procedeze. Mastoii deţin majoritatea în Sfatul satului. Resping orice propunere de împăcare. Ei sunt înarmaţi. Unchiul tău din partea mamei şi un prieten al familiei Mastoi, Ramzan Pachar, au făcut totul pentru a-i potoli pe cei ce sunt în tribunalul nostru, jirta. Mai avem o singură şansă: o femeie din neamul Gujjar să ceară iertare clanului lor.

- De ce tocmai eu?

- Soţul tău a fost de acord cu divorţul, n-ai copii, eşti singura care ai vârsta potrivită, predai Coranul, eşti o persoană respectată.

Noaptea se lasă, parcă mai târziu ca oricând, iar eu nu cunosc niciunul dintre amănuntele întâmplării ce au dus la acest grav conflict. Bărbaţii însă, aflaţi în şedinţa de jirga de mai multe ore, ştiu din ce cauză trebuie să mă înfăţişez în faţa judecăţii lor pentru a cere îndurare.

încă de pe la prânz, Shakkur a dispărut. Ştim numai noi că el se afla în lanul de grâu din apropierea casei şi că, în aceeaşi seară, a fost închis la comisariatul de poliţie, la cinci kilometri depărtare de sat. Am aflat chiar din spusele tatălui meu că Shakkur a fost bătut.

Note:

1 jirța sau panchăyaf. tribunalul satului, însărcinat să rezolve problemele iscate, asemenea justiției oficiale, n.t.

- L-am văzut pe fratele tău când a fost scos de poliție din casa familiei Mastoi. Era plin de sânge şi avea hainele sfâşiate. I-au pus cătuşe şi l-au luat fără ca eu să pot vorbi cu el. L-am căutat peste tot. Un om care se cățărase într-un palmier, pentru a-i curăța crengile de uscături, a venit să-mi spună că i-a văzut pe unii din clanul Mastoi când l-au răpit. Oamenii din sat, încetul cu încetul, mi-au spus că aceştia din urmă îl învinuiau de furt de pe tarlaua lor cu trestie de zahăr.

Represaliile de felul acesta sunt ceva obişnuit pentru cei din neamul Mastoi. Ei sunt violenți, şeful lor de trib este puternic şi cunoaşte multă lume - relații cu oameni influenți. Nimeni din familia mea n-a cutezat vreodată să se pună cu ei. Aceşti bărbați sunt în stare să dea iama în orice casă, înarmați cu puşti, tâlhărind, zdrobind tot avutul omului, violând. Pe scara socială, Gujjarii sunt mai prejos decât ei şi, în virtutea acestui fapt, trebuie să se supună celor din clanul Mastoi.

Mollahul nostru, singurul ce avea dreptul să intervină, prin prestigiul pe care i-l conferea funcția sa religioasă, a încercat să obțină eliberarea fratelui meu. Fără succes. Abia atunci, tatăl meu s-a dus să se plângă la poliție. însă, înfumuraţii Mastoi, jigniți de faptul că un țăran Gujjar îndrăzneşte să-şi ridice capul în fața lor trimițându-le poliția în casă, au schimbat învinuirea. Polițiştilor le-au spus că Shakkur a violat-o pe Salma şi că nu-i vor da drumul decât dacă va fi dus la închisoare. Au mai adăugat şi că, dacă ieşea din închisoare, poliția trebuia să-l predea clanului lor. L-au învinuit de „zina". Zina, în Pakistan, denumeşte, în acelaşi timp, păcatul de viol, adulter şi relațiile sexuale din afara căsătoriei. în conformitate cu charia, legea islamică, pentru aceste păcate, Shakkur risca pedeapsa cu moartea. Aşadar, poliția l-a băgat la închisoare, pentru că era învinuit, dar şi pentru a-l apăra de violența Mastoilor, care îşi cereau dreptul de a-şi face singuri dreptate.Tot satul a aflat despre acestea, încă de pe la începutul după-amiezii şi, din motive de securitate, tatăl meu le-a trimis pe femeile din familie pe la vecini. Căci, ştim bine, răzbunarea Mastoilor se abate întotdeauna asupra unei femei dintr-o castă inferioară. Tot unei femei îi revine chinul de a se umili, de a cere milă şi îndurare dinaintea tuturor bărbaților din sat, reuniți în şedința jirta, în fața fermei familiei Mastoi.

Văzusem clădirea acestei ferme de la distanță, ea aflându-se cam la trei sute de metri de casa noastră: pereți groşi şi o terasă de unde supravegheau împrejurimile ca şi cum ei ar fi fost stăpânii întregului pământ.

- Mukhtaran, fii gata să ne urmezi.

In noaptea aceea, nu bănuiam că drumul acesta, ce duce de la micuța noastră fermă la ferma, mai bogată, a Mastoilor, îmi va schimba viața pentru totdeauna. După cum îmi va fi norocul, acest drum va fi scurt sau va fi lung. Va fi scurt numai dacă bărbații clanului îmi vor accepta căința. Cu Coranul strâns la piept, în dreptul inimii, mă ridic şi pornesc să-mi îndeplinesc misiunea. în Coran stă toată nădejdea mea.

Tatăl meu m-a ales pe mine pentru că n-a avut încotro. In acest moment, am douăzeci şi opt de ani, nu ştiu să scriu, nici să citesc, în sat neexistând o şcoală pentru fete, însă ştiu Coranul pe de rost şi, după ce am divorțat, îl predau copiilor din sat, învățându-i prin buna mea voință. De aici mi se trage respectul de care mă bucur printre consăteni. Puterea mea.

Calc pe drumul de pământ, iar în urma mea vin tata, unchiul şi Ghulamnabi, un prieten dintr-o altă castă, ce a servit ca mijlocitor pe durata negocierilor din adunarea jirga. Se tem pentru siguranța mea. Chiar şi unchiul s-a codit dacă să mă însoțească sau nu. Cu toate acestea, eu înaintez pe drumul meu într-un fel de inconştiență copilărească. Personal, n-am greşit cu nimic. Sunt credincioasă şi, după divorț, am trăit în sânul familiei mele, departe de ochii bărbaților, aşa cum se şi cuvine, împăcată şi într-o seninătate deplină. Nimeni nu m-a vorbit vreodată de rău, aşa cum foarte des li se întâmplă altor femei. Selma, de pildă, este vestită prin purtarea ei, mereu pusă pe harță. Fata aceasta obişnuieşte să vorbească pe un ton ridicat şi nu stă o clipă locului. Pleacă de acasă când vrea şi umblă pe unde pofteşte. Ar fi posibil ca cei din familia Mastoi să încerce să profite de inocența fratelui meu pentru a ascunde ceva anume legat de ea. Dar, oricare ar fi situația, Mastoii poruncesc iar Gujarii se supun.

Noaptea de iunie este fierbinte de la canicula de peste zi, păsările dorm şi caprele, la fel. De undeva, lătratul unui câine rupe liniştea ce-mi însoțeşte paşii. Apoi, puțin câte puțin, liniştea se transformă într-un murmur înfundat. Pe măsură ce mă apropii, desluşesc glasurile unor bărbați furioşi. Acum pot să-i şi văd, la lumina singurei lămpi aflate la intrarea în ferma Mastoi. Sunt mai mulți de o sută, poate chiar o sută cincizeci, grupați aproape de moscheie, majoritatea fiind din neamul Mastoi. Fiind mai numeroşi, ei controlează hotărârile din adunarea jirga. Spre deosebire de cazurile celorlalți săteni, când este vorba de Mastoi, nici măcar mollahul nu li se poate opune. Il caut cu privirea, dar el nu este acolo. In momentele acelea nu ştiam că unii membrii din jirga, nefiind de acord cu cei din clanul Mastoi asupra modului în care aceştia înțelegeau să rezolve diferendul ivit, au părăsit adunarea, lăsându-i pe aceştia stăpâni pe situație.

De-odată, dinaintea mea se află numai şeful tribului, Faiz Mohammed zis Faiz, precum şi încă alți patru bărbați, Abdul Khaliq, Ghulam Farid, Allah Dita şi Mohammed Fiaz. Fiecare dintre ei este înarmat cu puşcă şi cu câte un pistolet. Imediat, armele sunt ațintite asupra celor din clanul meu. Amenință cu țevile armelor pentru a-i înspăimânta şi pentru a-i pune pe fugă, dar tata şi unchiul meu sunt de neclintit. Ținuți la distanță de Faiz, rămân în spatele meu.

De cealaltă parte, Mastoii şi-au grupat clanul în spatele căpeteniilor lor. Un zid de bărbați amenințători, excitați şi nerăbdători.

Adusesem cu mine un şal pe care l-am întins la picioarele lor, ca semn că faptele trebuie privite cu indulgență. Apoi, recit în minte un verset din Coran, ținând mâna aşezată pe cartea sfântă. Este adevărat că scripturile sfinte mi-au fost transmise, în întregime, prin viu grai dar, chiar şi aşa, s-ar putea să cunosc textul sacru mai bine decât cei mai mulți dintre aceste brute, ce mă privesc cu atâta dispreț. Acum, trebuie să pronunț cuvintele prin care cer iertare. Astfel, onoarea Mastoilor îşi va redobândi

puritatea. Ținutul Pendjab, numit şi „Țara celor cinci râuri", are şi un alt nume, „Țara celor Puri". Dar unde sunt purii?

Sunt impresionată de puştile lor şi de fețele lor hidoase. Cel mai tare mă sperie Faiz, şeful bandei, mare şi puternic, înarmat cu o puşcă cu aer comprimat. Are o privire de om nebun, fixă şi plină de ură. însă, chiar dacă eu sunt conştientă că, din punct de vedere social, aparțin unei caste inferioare, am şi eu simțul onoarei, pe acela al Gujjarilor. Comunitatea noastră de mici agricultori săraci are o istorie veche, de secole şi, chiar dacă nu o cunosc destul de bine, simt că face parte din mine şi că o port în sânge. Cererea de iertare pe care o fac acestor brute nu este decât o formalitate şi nu-mi maculează nicidecum onoarea personală. Plecându-mi ochii, vorbesc, pe cât de tare pot, cu vocea mea de femeie, pentru a mă face auzită prin vuietul surd iscat de vociferările acelor bărbați mânioşi.

- Dacă există o greşeală înfăptuită de fratele meu, în numele lui, vă cer iertare şi doresc să fie pus în libertate.

Nu mi-a tremurat glasul deloc. îmi ridic privirea în aşteptarea răspunsului dar Faiz nu spune nimic, doar scutură din cap cu dispreț. Pentru un moment, se face linişte. Mă rog în sinea mea când, dintr-o dată, mă copleşeşte teama şi groaza, brutal, ca o furtună musonică, paralizându-mi trupul ca o descărcare electrică.

Abia acum, văd în ochii acestui bărbat că n-a avut niciodată intenția de a accepta scuzele mele. Dorea numai batjocorirea unei femei din neamul Gujjarilor pentru a-şi potoli setea de răzbunare de față cu tot satul. Aceşti bărbați au înşelat adunarea jirga, din care fac parte şi ei, l-au înşelat pe mollah, pe tatăl meu şi pe întreaga mea familie. Pentru prima oară, membrii Sfatului dau sentința, ei înşişi, de condamnare la viol colectiv, pentru a-şi redobândi ceea ce ei numesc „justiția onoarei".

Faiz se adresează fraților săi, nerăbdători ca şi el de a pune în faptă această ‚justiție". Astfel, îşi pot confirma puterea printr-o demonstrație de putere publică.

- Iat-o! Faceți cu ea ce vreți!

Sunt aici, desigur, şi totuşi nu sunt eu. Tmpul acesta țeapăn, picioarele moi şi fără vlagă nu sunt ale mele. îmi vine să leşin, să mă-nghită pământul, dar nu am răgazul necesar. Sunt târâtă cu forța, ca o capră dusă la tăiere. Mâini de bărbați mă înhață.

îmi sfâşie veşmintele, îmi smulg şalul de pe cap dar şi părul o dată cu el. Eu strig:

- în numele Coranului, dați-mi drumul! Pentru numele lui Dumnezeu, dați-mi drumul!

Apoi, din întunericul nopții de afară mă las dusă într-o noapte lăuntrică, undeva, într-o încăpere închisă, unde mai mult îi ghicesc pe cei patru bărbați, la lumina lunii ce se strecoară printr-o fereastră minusculă. Patru pereți şi o uşă în cadrul căreia se distinge o siluetă înarmată.

Nu există nicio cale de scăpare. Orice rugăciune este zadarnică.

într-un astfel de loc, am fost violată pe pământul bătătorit dintr-un staul gol. Patru bărbați au tăbărât pe mine. Nu-mi dau seama cât timp a durat această tortură josnică. Poate un ceas, poate o noapte.

Eu, Mukhtaran Bibi, fiica cea mare a tatălui meu, Ghulam Farid, nu mai ştiam cine sunt dar, în schimb, mi-au rămas întipărite în minte pentru totdeauna fețele acestor

brute. Pentru ei, femeia nu este decât un obiect aflat în posesia lor, fie pentru a se lăuda cu el, fie pentru a se răzbuna pe el. După cum le dictează orgoliul tribal, ori se căsătoresc ori recurg la viol. Ei ştiu că o femeie umilită prin siluire nu are altă alternativă decât sinuciderea. în felul acesta, nu mai au nevoie de arme. Violul ucide. Violul este arma cea de pe urmă. Violul serveşte pentru a umili pentru totdeauna celălalt clan.

Nu m-au bătut pentru că, oricum, eram la cheremul lor, cu rudele aflate sub ameninţarea armelor şi cu fratele în închisoare. Trebuia să îndur, şi am îndurat.

Apoi, m-au îmbrâncit afară, pe jumătate dezbrăcată, în faţa întregului sat care aştepta. Uşa aceea de lemn în două canate s-a închis, de data aceasta, după violatori. Eram singură cu ruşinea mea, în văzul tuturor. N-am cuvinte pentru a spune ce simţeam atunci. Nu mai gândeam. O ceaţă îmi învăluia creierul. Amintirile torturii şi josniciei la care am fost supusă stau ascunse în spatele acestei perdele de ceaţă groasă, şi mergeam cu spinarea îndoită, acoperindu-mi obrazul cu şalul, singurul respect de sine ce-mi mai rămăsese, fară să ştiu încotro mă duc, dar, instinctiv, mă îndreptam spre casa părintească. Pe drumul de întoarcere eram ca o fantomă şi nu-mi dădeam seama că tata, unchiul şi prietenul său Ramzan mă urmau de la distanţă. Pe toată durata torturii, ei au stat în picioare, sub ameninţarea armelor şi abia la sfârşit au fost lăsaţi în pace.

Mama plânge în faţa casei. Trec pe dinaintea ei, năucă, fără să pot rosti un singur cuvânt. Celelalte femei din casă mă întâmpină în tăcere. Intru într-una dintre cele trei încăperi rezervate femeilor şi mă trântesc pe o rogojină de paie împletite. O cuvertură este aruncată peste mine. Rămân ţeapănă. Viaţa m-a aruncat într-o asemenea oroare încât mintea şi trupul meu refuza realitatea. N-aş fi crezut niciodată că o astfel de grozăvie este cu putinţă. Până atunci, eram naivă, obişnuită să trăiesc sub protecţia tatălui şi a fratelui meu mai mare, la fel ca toate femeile din ţinutul nostru.

Căsătorită de familie la optsprezece ani cu un bărbat pe care nu-l cunoşteam, trândav şi incapabil, am reuşit să divorţez repede, cu ajutorul tatălui meu. Trăiam retrasă, la adăpost de lumea de dinafară, lume care, şi ea, se sfârşea la hotarele satului nostru. Analfabetă, la fel ca toate celelalte femei, aveam, în afara treburilor casnice ce-mi reveneau, două preocupări simple. Predam Coranul copiilor, prin bunăvoinţa proprie, în acelaşi fel cum l-am învăţat eu însămi, prin viu grai. Iar pentru a contribui la veniturile modeste ale familiei, le învăţam pe alte femei lucrul pe care ştiu să-l fac cel mai bine: broderia. De la răsăritul până la apusul soarelui, existenţa mea se petrecea pe teritoriul micuţ al fermei părinteşti şi era marcată de ritmul perioadelor de seceriş sau al treburilor zilnice. In afara celor ce mi-au fost dezvăluite prin căsătorie, când, pentru scurtă vreme, am locuit într-o altă casă, nu cunoşteam decât acest mod de existenţă, întm totul asemănător cu cel al femeilor din preajma mea. Soarta însă a hotărât să fiu izgonită din această viaţă paşnică, fără să pot înţelege din ce cauză am fost pedepsită astfel. Pur şi simplu, mă simţeam moartă. îmi era peste putinţă să gândesc pentru a putea depăşi această suferinţă nemaiîntâlnită până atunci, atât de atroce încât mă paraliza.

Toate femeile casei, strânse în jurul meu, plângeau. Le simţeam mâinile aşezate pe cap sau pe umăr în semn de compasiune. Surorile mele mai mici plângeau în hohote în timp ce eu zăceam nemişcată, ciudat de străină faţă de nenorocirea care se abătuse asupra mea şi care se revărsa peste întreaga familie. Timp de trei zile, n-am părăsit

încăperea decât pentru nevoile fireşti, dar nici n-am mâncat, nici n-am plâns, nici n-am vorbit. O auzeam pe mama zicând:

-Trebuie să uiți, Mukhtaran. S-a terminat. Poliția îi va da drumul fratelui tău.

Mai auzeam însă şi alt fel de vorbe. O femeie din sat spunea:

- Shakkur e vinovat, a violat-o pe Salma... O alta declara, sus şi tare:

- Mukhtaran ar fi trebuit să se mărite cu unul din familia Mastoi, aşa cum a zis mollahul, iar Shakkur trebuia să se căsătorească cu Salma. Ea este cea care n-a vrut. Este vina ei.

Fel de fel de vorbe circulau prin sat, unele erau ca nişte corbi negri, altele erau ca nişte porumbei albi, după cum era şi cel sau cea care vorbea. încetul cu încetul, am început să înțeleg de unde au pornit toate acestea.

Discuțiile din cadrul tribunalului jirga care, în mod normal, se țineau în casa mollahului Abdul Razzak, de data aceasta, s-au desfăşurat în plină stradă, în mijlocul satului. Acest Sfat tribal tradițional acționează în afara oricărei legislații oficiale şi, în principiu, are atribuția de a interveni ca mediator între două părți aflate în conflict, în aşa fel încât fiecare dintre cei în cauză să fie mulțumiți. La țară, oamenii preferă să se adreseze tribunalului jirga, din cauză că justiția oficială costă mult prea scump. Cei mai mulți dintre țărani nu-şi pot permite să plătească un avocat. Nu-mi dădeam seama nici din ce cauză, în cazul fratelui meu acuzat de viol,jirga nu putuse să medieze vreo înțelegere. Tata şi unchiul meu nu mi-au destăinuit mai nimic - femeile sunt puse rareori la curent cu deciziile luate de bărbați. Pe ocolite, datorită comentariilor din sat care răzbăteau până la noi, am început să înțeleg motivul pentru care am fost pedepsită.

Shakkur ar fi fost surprins în flagrant delict pe când flirta cu Salma. Alte zvonuri susțineau că ar fi furat tulpini de trestie de zahăr, dintr-o tarla. Cel puțin aşa au pretins cei din neamul Mastoi la început. După ce a fost învinuit de furt, cei din clan l-au răpit pe fratele meu, l-au bătut şi, pentru a-l umili şi mai mult, l-au sodomizat. Shakkur n-a povestit aceste fapte decât la mult timp după aceea şi numai tatălui meu. A încercat să scape în mai multe rânduri dar a fost prins de fiecare dată.

După aceea, pentru a ascunde violul comis asupra fratelui meu în fața adunării jirga, au inventat o altă poveste, cum că Shakkur ar fi întreținut raporturi sexuale cu Salma, presupusă virgină. O crimă îngrozitoare. Fetelor le este cu desăvârşire interzis să vorbească cu băieții. Dacă o femeie trece pe lângă un bărbat, trebuie să-şi plece ochii şi să nu-i vorbească, sub niciun motiv.

Văzându-l pe Shakkur trecând prin curte, îmi este peste putință şi să-mi imaginez un astfel de lucru. Este un puşti de vreo doisprezece ani, poate treisprezece - la noi în casă, nu se cunoaşte vârsta decât din spusele mamei sau ale tatei: „în acest an, împlineşti cinci ani, zece ani, douăzeci de ani...", fără să se țină cont de data naşterii care, oricum, nu este înregistrată nicăieri. Slab şi încă la vârsta copilăriei, fratele meu n-ar fi putut să întrețină raporturi sexuale cu nicio fată.

Salma este o fată de vreo douăzeci de ani, cam prea vioaie. S-ar fi putut ca ea să-l fi provocat vorbindu-i, aşa cum îi stă în obicei dar. cu siguranță, singura lui vină este aceea că a întâlnit-o pe liziera lanului de porumb ce separă ferma noastră de cea a Mastoilor. în sat, unii spun că a flirtat cu ea - în orice caz, că i-a vorbit - alții afirmă că

au fost surprinşi aşezaţi alături şi ţinându-se de mână... Adevărul se risipeşte în praful cuvintelor spuse de unii sau de alţii, după cum le dictează interesele diferitelor clanuri.

Shakkur n-a făcut niciun rău. sunt foarte sigură de acest lucru.

Torturile la care a fost supus în ziua aceea, aşa cum i-a mărturisit tatălui nostru, nu pot fi egalate decât de cele la care am fost supusă eu.

Timp de aproape o săptămână, toate aceste gânduri se învălmăşeau în capul meu - de ce el, de ce eu ? Pentru simplul motiv că această familie, Mastoi, dorea să o distrugă pe a noastră.

Am mai auzit spunându-se că o primă propunere de împăcare le-a fost prezentată Mastoilor de către mollahul Abdul Razzak. După părerea lui, pentru a calma spiritele, şi pentru a evita ca cele două clanuri să trăiască în duşmănie pentru totdeauna, înţelept era ca Shakkur să o ia în căsătorie pe Salma şi, în schimb, cea mai mare dintre fetele Gujjar, adică eu însămi, să se mărite cu un bărbat din neamul Mastoi. Unii spun că eu am refuzat această ofertă şi că aş fi singura vinovată pentru tot ce mi s-a întâmplat, deoarece am obstrucţionat orice înţelegere. Insă, după spusele altor membri ai Sfatului, această propunere de mezalianţă a fost respinsă de însuşi şeful Mastoilor. El chiar a început să urle:

- Am să zdrobesc şi am să distrug casa lor şi tot ce au în casă! Am să le ucid animalele şi am să le siluiesc femeile!

Atunci, mollahul a părăsit Sfatul, neavând altă propunere de făcut. In sfârşit, Ramzan, singurul ce nu face parte nici din clanul Mastoilor şi nici din al nostru, l-a convins pe tata şi pe unchiul să încerce o altă cale de împăcare: să ceară iertare. Respectiv, să trimită o femeie respectată, de vârsta mea, care să facă un act de supunere în faţa acestor brute. Ca urmare, Mastoii să se milostivească şi să-şi retragă acuzaţiile, ca fratele meu să fie eliberat din arestul poliţiei. Aşa s-a făcut că, am pornit, încrezătoare, pentru a înfrunta aceste brute. Nimeni nu şi-ar fi putut imagina că eu însămi voi fi victima acestei ultime tentative de împăcare.

însă, chiar după ce violatorii mei, satisfăcuţi, m-au îmbrâncit afară, Shakkur n-a fost pus în Libertate. Atunci, chiar în noaptea aceea, unul dintre verii mei s-a dus la Faiz, şeful clanului Mastoi.

- Ceea ce aţi făcut e un fapt consumat. Acum, scoateţi-l pe Shakkur din închisoare.

- Du-te la secţia de poliţie căci, între timp, am să vorbesc şi eu cu ei.

Aşadar, vărul meu s-a dus la secţia de poliţie.

- Am vorbit cu Faiz şi a spus să-l eliberaţi pe băiat. Poliţaiul a ridicat telefonul şi l-a sunat pe Faiz, ca şi cum

acesta ar fi fost şeful lui.

- A venit cineva la noi să ne spună că tu eşti de acord să-l scoatem din închisoare pe Shakkur...

- Da, sunt de acord cu eliberarea lui dar, mai întâi, să plătească! Luaţi-le banii şi abia pe urmă daţi-i drumul.

Politia a cerut douăsprezece mii de rupii, o sumă enormă pentru familia mea. Ea reprezintă salariul unui muncitor pe trei sau patru luni. Tata şi unchiul au luat la rând

casele verilor şi ale vecinilor, pentru a aduna aceşti bani. Apoi, tot în noaptea aceea, s-au reîntors la poliție pentru a preda suma cerută. In sfârşit, fratele meu a fost pus în libertate la prima oră a dimineții.

Dar, pericolul nu a trecut. Ura nu are saţiu. Mastoii vor merge până la capăt cu învinuirile; dând înapoi şi-ar pierde obrazul şi cinstea - or, un Mastoi nu cedează niciodată. Şi ei sunt aproape, în casa familiei, şeful familiei împreună cu frații săi, de cealaltă parte a lanului de trestie de zahăr. Sunt la vedere. Au triumfat asupra mea şi a fratelui meu dar, războiul a rămas deschis. Toți Mastoii au arme. Ei sunt o castă de războinici, pe când noi abia dacă avem nuiele pentru aprins focul, şi niciun aliat puternic care să ne apere.

Mă sinucid. M-am hotărât. Toate femeile, în situația mea, fac la fel. Vreau să beau acid şi să mor pentru a stinge definitiv pârjolul ruşinii care apasă asupra mea şi a familiei mele. Am rugat-o pe mama să mă ajute să mor. Adică, să meargă să cumpere acid pentru a-mi pune capăt zilelor, de vreme ce, pentru toți ceilalți, eu sunt deja moartă. Mama a izbucnit în hohote de plâns, împotrivindu-se; nu se mai îndepărtează de mine, nici ziua, nici noaptea. Nu mai am nici somn, iar ea nu mă lasă să mor. în următoarele zile, am fost ca nebună din cauza neputinței de a face ceva. Nu se putea nici să continui să trăiesc astfel, culcată, ascunsă sub şalul cu care sunt înfăşurată, în sfârşit, brusc, o pornire de mânie mă scoate din această comă letargică.

Mă gândesc, cum aş putea, la rândul meu, să mă răzbun. Aş putea angaja nişte bărbați care să-i ucidă pe cei care m-au agresat. Aceştia ar năvăli în casele lor, înarmați cu puşti, şi s-ar face dreptate. Numai că nu am bani pentru a-i plăti. Dar, aş putea eu însămi să-mi cumpăr o puşcă, sau să-mi fac rost de acid, pe care să-l arunc în ochii lor, orbindu-i. Aş mai putea... însă nu sunt decât o femeie şi, la noi, femeile nu au dreptul să posede bani. Bărbații au monopolizat răzbunarea şi o pun în aplicare răzbunându-se prin femei.

încep să pricep şi să vorbesc despre lucruri care, mai înainte, nu mi-ar fi putut trece prin cap: Mastoii au jefuit deja casa unuia dintre unchii mei, au comis violuri în mai multe rânduri, sunt in stare să se năpustească, înarmați cu puşti, în orice casă si să jefuiască fără nicio ruşine. Poliția cunoaşte toate acestea, dar mai ştie şi că nimeni nu are dreptul să se plângă căci, cel ce ar avea curajul să o facă ar fi ucis imediat. Nimeni nu li se poate împotrivi şi sunt astfel de la o generație la alta. Ei îi cunosc pe deputați şi dețin toate pârghiile puterii, începând cu satul nostru şi terminând cu prefectura ținutului, dominând totul. De aceea, încă de la început, au spus la poliție.

- Dacă trebuie să-l eliberați pe Shakkur, trebuie să nil predați nouă!

Chiar şi polițiştii se temeau pentru viața fratelui meu şi singura soluție pe care au găsit-o a fost de a-l mai reține închis în celulă, o vreme, până când vor avea dovada nevinovăției lui sau, în caz contrar, de trimitere în judecată. Aşadar, încă de la bun început, demersul meu, de a le cere iertare în mod public, era sortit eşecului. Au acceptat cererea mea de iertare doar pentru a mă batjocori de față cu tot satul. Căci, ei nu se tem nici de Dumnezeu, nici de diavol, nici de mollah. Apartenența la o castă superioară le conferă puteri depline. Organizarea din sistemul tribal le permite să

hotărască cine le este duşman, cine trebuie strivit, batjocorit, tâlhărit, violat, fără a fi pedepsiți vreodată. îi atacă pe cei mai slabi decât ei şi noi suntem cei slabi.

Apoi, am început a mă ruga lui Dumnezeu să mă ajute să aleg între sinucidere şi răzbunare prin orice mijloace. Recit din Coran şi îi vorbesc lui Dumnezeu, ca atunci când eram copil.

Când făceam vreo trăsnaie, mama îmi spunea de fiecare dată:

- Ia seama, Mukhtaran, Dumnezeu vede tot ce faci! Atunci, priveam cerul, întrebându-mă dacă, nu cumva, acolo sus, există o fereastră prin care Dumnezeu se uită la mine, însă, din respect pentru mama mea, n-am pus niciodată această întrebare. Copiii nu le întorc niciodată vorba părinților. Uneori, chiar simțeam nevoia să vorbesc cu un adult. Cea pe care tăbăram întotdeauna cu „de ce" şi „cum", cerând explicații, era bunica din partea tatălui meu. Era singura care mă asculta.

- Nanny, mama îmi spune mereu că Dumnezeu mă priveşte. Oare, într-adevăr, există o fereastră în cer, pe care el o deschide pentru a se uita la mine?

- Dumnezeu nu are nevoie să deschidă nicio fereastră, pentru că fereastra lui este întreg cerul. Te vede pe tine şi toate cele ce se află pe pământ. El judecă prostiile pe care le faci tu, dar şi pe ale altora. Spune drept, ce poznă ai mai făcut?

- împreună cu surorile mele am şterpelit bastonul bunicului copiilor din vecini şi l-am aşezat de-a curmezişul uşii de la camera lui. Când bunicul a dat să intre, am ridicat bastonul din amândouă părțile, făcându-l să cadă!

- De ce ați făcut asta?

- Pentru că întotdeauna ne ceartă. Nu ne lasă să ne urcăm în copaci şi să ne facem leagăn din crengi, nu ne lasă să vorbim, nu ne lasă să râdem sau să ne jucăm, nu ne lasă să facem nimic! Ori de câte ori ne vede, ne amenință cu bastonul! „Ei, tu, nu ți-ai spălat fundul, treci şi te spală! Ei, tu, nu ți-ai pus fular la gât, treci şi te îmbracă!" Ne dojeneşte fără încetare şi ne mustră!

- Acest bunic este foarte bătrân şi are un caracter urât. Nu suportă copiii dar, să nu se mai repete ceea ce i-ați făcut. Despre ce altă poznă mai ai să-mi spui?

- Am vrut să vin să mănânc cu tine şi mama nu m-a lăsat. Spune că trebuie să mănânc acasă.

- Am să o rog pe mama ta să nu-mi mai supere nepoțica... Niciunul din familie nu ne-a bătut. Tata n-a ridicat niciodată

mâna asupra mea. Copilăria mea era simplă, ca în casele oamenilor săraci, nici fericită, nici nefericită; era însă veselă. Mi-aş fi dorit ca toată viața să rămân ca atunci. Pe Dumnezeu mi-l închipuiam ca pe un rege: mare şi puternic, aşezat pe un tron, înconjurat de îngeri, milostivindu-se de toți. îl mântuia pe cel care a făcut binele sau îl trimitea în iad pe cel care a săvârşit fapte rele.

La douăzeci şi opt de ani - sau cu un an mai puțin, dacă e s-o cred pe mama mea -, iată. Dumnezeu este singurul meu sprijin în singurătatea acestei încăperi în care mă închide ruşinea. Să mor sau să mă răzbun? Cum îmi voi redobândi cinstea?

în timp ce eu mă rog, singură, zvonurile din sat nu mai contenesc.

Se spune că, în timpul rugăciunii de vineri, mollahul a spus o predică. A susținut, sus şi tare, că ceea ce s-a petrecut în sat este un mare păcat, o ruşine pentru întreaga

comunitate şi că sătenii ar fi trebuit să anunțe poliția. Se spune că la adunarea jirga a participat şi un ziarist din presa locală care a publicat în ziarul său toată povestea.

Se mai spune şi că Mastoii şi-au dat întâlnire într-un restaurant, la oraş, unde s-au lăudat cu isprava lor de față cu toată lumea aflată acolo, cu lux de amănunte, şi că, în felul acesta, întâmplarea a ajuns să fie cunoscută în tot ținutul nostru.

în a patra sau în a cincia zi a izolării mele, fără să mănânc, fără să beau, recitând neobosită versete din Coran, pentru întâiaşi dată, mi-au țâşnit lacrimile. în sfârşit, plâng. Trupul şi mintea mea, stoarse şi epuizate, se eliberează prin şiroaiele de lacrimi, ce curg încet.

Niciodată nu m-am exteriorizat prea mult. Copil fiind, eram veselă, nepăsătoare, îmi plăcea să pun la cale mici ştrengării, fără urmări, şi să râd din orice. îmi aduc aminte că am plâns o singură dată, cam pe la vârsta de zece ani. Un pui de găină scăpat din coteț, urmărit de frații şi surorile mele, s-a repezit, spre părerea mea de rău, în focul pe care eu coceam chapatis.

N-am putut să-l salvez. Am turnat apă să sting focul dar era prea târziu. A murit ars sub ochii mei. Convinsă că totul s-a întâmplat din vina mea, din cauză că nu am fost îndemânatică în încercarea de a-l prinde la timp, am plâns toată ziua pentru oribila moarte a acestui puişor nevinovat. N-am uitat niciodată sentimentul acela de vinovăție şi, chiar şi astăzi, mă simt la fel de vinovată. Dacă nu m-aş fi repezit să-l prind, poate, l-aş fi putut salva, ar fi crescut mare şi ar fi trăit. Simțeam că am săvârşit un mare păcat, ucigând o ființă vie. Am plâns pentru acel pui de găină, ars şi prăjit în câteva secunde, aşa cum plâng acum pentru mine. Mă simt vinovată pentru că am fost violată. Este un sentiment cumplit pentru că, totuşi, nu s-a întâmplat din vina mea. N-am dorit nicidecum ca puiul acela să moară, aşa cum n-am dorit nici să sufăr această batjocură. Pe de altă parte, cei care m-au violat nu se simt cu nimic vinovați. Iar eu nu pot să uit. însă, nici nu pot vorbi cu nimeni despre cele ce mi s-au întâmplat. Aşa ceva nu se face. Oricum aş privi lucrurile, mă simt total neputincioasă. îmi este peste puteri să retrăiesc întâmplările din acea noapte îngrozitoare şi ori de câte ori îmi revin în minte le alung din răsputeri. Nu vreau să-mi mai amintesc. Dar, nici asta nu se poate.

Pe neaşteptate, aud strigăte în casă, vine poliția!

Ies din cameră şi îl văd pe Shakkur cum încearcă să scape, luând-o la fugă prin curte, atât de panicat încât se îndreaptă, fără să-şi dea seama, drept spre casa Mastoilor. Tata, la fel de înnebunit, aleargă în spatele lui. Eu sunt aceea care trebuie să-i liniştesc şi să-i chem înapoi.

- Tată, întoarce-te! Nu-ți fie teamă! Vino înapoi, Shakkur!

Auzind glasul fiicei sale, pe care n-o mai văzuse de câteva zile, chiar în momentul când reuşise să-şi ajungă din urmă fiul, tatăl meu s-a oprit şi amândoi, îngrijorați, revin în curtea unde aşteaptă polițiştii.

Ciudat şi bizar, nu mă tem de nimic, nici măcar de poliție.

- Cine este Mukhtaran Bibi?

- Eu sunt.

- Apropic-te! Trebuie să vii cu noi la comisariatul de poliție, imediat. Trebuie să vină şi tatăl tău şi Shakkur. Unde se află unchiul tău?

Plecăm toți în maşina poliției, luându-l în drum şi pe unchiul, şi suntem duşi la comisariatul de poliție al districtului Jatoi, de care aparține satul nostru. Acolo ni se spune să aşteptăm până vine şeful. în încăpere sunt scaune, dar nimeni nu ne pofteşte să ne aşezăm. Se pare că şeful încă doarme.

- Vă va chema el!

De față sunt şi ziarişti. îmi pun întrebări, dorind să afle toate cele ce mi s-au întâmplat şi, dintr-odată, încep să vorbesc. Le spun cum au stat lucrurile, însă trecând sub tăcere amănuntele intime ce mă privesc numai pe mine şi pudoarea mea de femeie. Le spun numele celor care m-au violat, le descriu împrejurările în care s-a comis fapta, le explic cum a început totul prin falsa acuzație aruncată asupra fratelui meu. Oricât aş fi de necunoscătoare în ce priveşte legile şi sistemul judiciar, ce nu le-au fost niciodată accesibile femeilor, simt instinctiv că trebuie să profit de prezența acestor ziarişti.

Chiar atunci, cineva din familie soseşte la comisariatul de poliție, înnebunit. Mastoii au auzit spunându-se că eram la poliție şi ne-au amenințat cu represalii.

- Nu spune nimic. îți vor cere să semnezi un raport al poliției, dar să nu faci acest lucru. Trebuie să te retragi din această poveste. Dacă te întorci acasă fără să înregistrezi plângerea, ne vor lăsa în pace, dacă nu...

Sunt hotărâtă să mă bat. Nici până azi nu ştiu din ce cauză am fost aduşi la poliție. Voi afla, mult mai târziu, că povestea noastră se afla în paginile ziarelor din toată țara datorită primului articol apărut în presa locală. Acum ea este cunoscută până la Islamabad şi chiar aiurea în toată lumea! Guvernul provinciei Pendjab, îngrijorat de această publicitate neobişnuită, a cerut politiei locale să întocmească un raport de informare, cât mai repede. Este prima dată când membrii din jirga dau ca pedeapsă o sentință de viol colectiv trecând peste autoritatea mollahui.

Nu cunoşteam deloc legile care-mi apără drepturile mele, până acolo încât, ca cele mai multe dintre femeile analfabete, credeam că n-am niciun drept, dar, de acum, încep să-mi dau seama că ar putea exista şi o altă cale de a mă răzbuna decât prin a mă sinucide. Nu îmi mai pasă de amenințări periculoase, câtă vreme nimic nu ar putea fi mai grav decât cele deja întâmplate, avându-l, împotriva tuturor aşteptărilor, şi pe tata alături de mine.

Dacă aş fi primit educație şcolară, dacă aş fi ştiut să scriu şi să citesc, totul ar fi fost simplu. Dar, aşa, urmată de toată familia, pornesc pe un drum nou despre care, acum, încă nu ştiu nimic. Căci, poliția din provincia noastră este direct subordonată castelor superioare. Angajații ei se comportă ca nişte paznici înverşunați ai tradițiilor, în bună înțelegere cu puterile tribale. O decizie luată de un tribunal jirga, oricare ar fi ea, este în deplină conformitate cu principiile lor. O familie influentă nu poate fi învinovățită pentru ceea ce se consideră a fi o problemă a satului, mai ales când victima este o femeie. în cele mai multe cazuri, poliția cooperează cu vinovatul tocmai pentru că nu-l socoteşte vinovat. Pe când, femeia nu este decât o marfa sau un obiect de schimb, de la naştere până la căsătorie. De regulă, ea nu are niciun drept. în aceeaşi concepție am fost crescută şi eu şi nimeni, niciodată, nu mi-a spus că în Pakistan avem o constituție, o carte în care sunt înscrise legi şi drepturi pentru noi. Niciodată n-am văzut cum arată un avocat sau un judecător. Justiția oficială mi-e total necunoscută, ea existând numai

pentru oamenii ştiutori de carte şi bogaţi. Nu ştiu încotro mă va duce hotărârea de a depune o plângere, însă, pe moment, îmi serveşte de trambulină pentru supraviețuire, oferind revoltei mele, pentru batjocura îndurată, o armă necunoscută, dar pe care o găsesc de mare preţ căci, e singura pe care o am. Aşadar, dreptate sau moarte. Poate, amândouă. Astfel că, atunci când, spre orele zece seara, un polițist m-a introdus, singură, într-un birou, lăsându-mă să aştept stând în picioare în fața lui, şi când, mai apoi, a început să scrie răspunsurile la întrebările pe care mi le punea, m-a năpădit un alt sentiment: neîncrederea.

De trei ori s-a ridicat de pe scaun pentru a merge să-i vorbească şefului său, pe care eu nici nu l-am zărit măcar. De fiecare dată, revenea pentru a scrie trei rânduri, cu toate că eu vorbisem foarte mult. Şi, la sfârşit, m-a pus să-mi înmoi degetul în cerneală şi să-l apăs în josul paginii, în loc de semnătură.

Chiar fară a şti să citesc, chiar fără să fi auzit ceea ce el îl întreba pe şeful său, am văzut că a scris abia o jumătate de pagină şi am înțeles că textul i-a fost dictat de şef. Mai bine zis, de către şeful de trib al Mastoilor. Simțeam acest lucru instinctiv, deşi nu aveam nicio certitudine. Nici măcar nu mi-a recitit ceea ce scrisese. Se făcuseră orele două din noapte când mi-am pus amprenta degetului pe un document în care sta scris, pur şi simplu, ori că nu s-a întâmplat nimic, ori că am mințit. N-am înțeles nici din ce cauză raportul a fost datat în mod fals. Eram în 28 iunie iar data înscrisă era 30. S-a gândit să-şi mai ofere un răgaz de două zile căci, pentru el, nu era nicio grabă.

Plecând de la postul de poliție din Jatoi, a trebuit să ne descurcăm singuri pentru a ne putea întoarce la casa noastră, aflată la o distanță de mai mulți kilometri. Se afla cineva acolo care avea o motocicletă cu ataş. în mod normal, ar fi trebuit el să ne transporte - acest mijloc de locomoție fiind folosit în mod curent în astfel de situații - cu toate acestea, a refuzat să ne ia pe mine şi pe Shakkur, de teamă că s-ar fi putut întâlni cu cineva din clanul Mastoi.

- Il duc cu plăcere pe tatăl tău, dar atât.

Pe vărul, care venise să ne prevină despre amenințările ce ne aşteptau în sat, aproape a trebuit să-l forțăm să se întoarcă odată cu noi, făcând un lung ocol, pe un alt drum decât cel obişnuit.

începând cu noaptea aceea, nimic nu va mai fi ca înainte. Chiar şi eu eram o cu totul alta. Nu prea ştiam sigur ce am să fac şi cum am să lupt pentru ca răzbunarea să o dobândesc prin justiție, însă această cale de atac era deja în mintea mea şi era singura posibilă. Demnitatea mea şi a familiei din care fac parte depindea de aceasta. Chiar dacă va fi să mor, nu voi muri batjocorită. Am suferit multe zile, am vrut să mă sinucid, am plâns... Acum mi-am schimbat atitudinea, față de când mă credeam cu totul neputincioasă.

Pornind pe calea întortocheată a legii oficiale, defavorizată de condiția mea de femeie, de faptul că nu sunt ştiutoare de carte, în afara familiei mele, aveam alături o singură putere care mă susținea: revolta.

Ea era tot atât de puternică pe cât a fost de totală supuşenia mea de dinainte.

Se făcuseră orele cinci, dimineața, când, în sfârşit, am reuşit să ajungem acasă, simțindu-mă epuizată de încercările prin care trecusem. Venise vremea când, o femeie

modestă, de condiția mea, începea să-şi pună întrebări. Caut să înțeleg dacă sunt îndreptățită să doresc răsturnarea rânduielii statornicite de tradiția tribală. Ştiu acum că hotărârea de a fi violată a fost luată de față cu adunarea satului. A putut fi auzită de tata, de unchiul meu şi de ceilalți consăteni. Totuşi, familia mea a nădăjduit că, până la sfârşit, vom fi iertați. în realitate, am fost prinşi toți în aceeaşi capcană, iar violul meu fusese hotărât mai înainte de convocarea adunării Sfatului.

Oricare ar fi îndoielile şi temerile mele, e prea târziu să mai dau înapoi. Bărbații din Pendjab, respectiv, cei din clanurile Mastoi, Gujjar sau Baluci, nu-şi pot imagina cât este de dureros pentru o femeie, până la limita insuportabilității, obligația de a povesti ceea ce a trebuit să suporte. Cu toate acestea, nu i-am dat amănunte legate de întâmplare acelui polițist. Cuvântul „viol", de unul singur, este destul. Ei erau patru. Faiz a dispus. Le-am văzut chipurile. M-au îmbrâncit afară, m-am trezit pe jumătate despuiată sub ochii celorlalți bărbați şi am plecat. Ceea ce s-a mai petrecut este un coşmar pe care mă străduiesc, din răsputeri, să mi-l alung din minte.

Nu mai pot, ca mereu să povestesc şi iar să povestesc căci ar însemna ca, de fiecare dată, să retrăiesc acea întâmplare. Dacă măcar aş putea avea deplină încredere în cineva, eventual, Într-O femeie, ar fi mai puțin dureros. Insă, din păcate, în poliție, ca şi în justiție, nu sunt admişi decât bărbați, întotdeauna bărbați.

Dar, încă nu se terminase. La puțin timp după ce am ajuns acasă, poliția a venit din nou. De data aceasta sunt dusă la comisariatul de poliție al cantonului, pentru unele „formalități.

Mi-am zis că, deoarece ştirea a fost publicată în presă, poate, se tem de venirea altor ziarişti şi, datorită lor, problema, problema mea, ar putea să ia amploare. însă, în capul meu, nimic nu mai este limpede. Mi-e greu şi să mă urnesc din loc iar să mai înfrunt şi alte priviri este de-a dreptul umilitor. Cum voi mai putea dormi, cum voi mai putea mânca şi bea după această nouă încercare? Cu toate acestea, pornesc, păşesc, mă urc în maşina lor, îmi acopăr fața cu şalul, fără să văd nici măcar drumul pe care mergem. Sunt o altă femeie.

Dar, iată-mă, şezând direct pe pământ, într-o încăpere goală, împreună cu alte persoane pe care nu le cunosc. Nu ştiu de ce mă aflu aici, nu ştiu la ce să mă aştept şi nu vine nimeni să mă cheme pentru a mă interoga.

Şi, pentru că nimeni nu-mi spune nimic sau nu-mi explică ce se întâmplă, am timp să mă gândesc la modul în care sunt tratate femeile. Bărbații „ştiu", iar noi trebuie să tăcem şi să aşteptăm. Şi, de ce ne-ar spune?

Câtă vreme ei sunt cei care decid, care acționează, care judecă, îmi vin în minte caprele priponite în curte, ca să n-o ia razna pe câmp. La fel ca ele, eu, chiar aici unde mă aflu, nu contez mai mult decât o capră, chiar dacă nu am o funie la gât.

Timpul se scurge şi, iată, îi văd sosind pe tata şi pe Shakkur, veniți pentru a-şi da seama ce se petrece. Poliția îi închide şi pe ei în aceeaşi încăpere în care mă aflu eu. Am rămas acolo pana seara, neîndrăznind nici să vorbim unii cu alții şi, pe la asfințitul soarelui, au intrat polițiştii, ne-au urcat în maşină şi ne-au dus înapoi, în sat. Niciun interogatoriu, nicio „formalitate", îmi dau seama că se pune la cale ceva dar, ca de obicei, nu ştiu ce anume se pune la cale. Pe când eram o copilă, dar şi ca tânără fată, nu

puteam decăt să ciulesc urechile pentru a prinde din zbor ceea ce vorbeau adulții între ei. Nu aveam voie să pun întrebări sau să intru în vorbă, puteam numai să aştept să înțeleg ceea ce se întâmplă în jurul meu, punând unul lângă altul cuvintele celorlalți.

A doua zi, pe la cinci dimineața, poliția s-a întors. Am fost transportată în acelaşi loc, ca şi în ajun, în aceeaşi încăpere, unde am rămas toată ziua şi, la asfințitul soarelui, m-an dus iar acasă. A treia zi s-a repetat acelaşi lucru. Aceeaşi celulă şi o zi întreagă în care nu s-a întâmplat nimic. Nu eram sigură dar, bănuiam că rămânerea mea în arest peste zi ar putea fi cauzată de prezența ziariştilor în zonă, bănuială care mi s-a confirmat mai târziu. Dacă aş fi ştiut atunci, aş fi refuzat să-i urmez pe polițişti şi nu m-aş fi mişcat din casă. însă, în această a treia zi şi ultima, spre seară, polițiştii i-au adus, la aceeaşi secție de poliție, pe tata, pe Shakkur şi pe mollah. Nu i-am zărit pentru că, aşa cum am aflat mai târziu, arestul avea două celule: una pentru învinuiții penal şi alta pentru criminali. Eu am fost repartizată la penal iar ceilalți au stat printre învinuiții de crime. Mai târziu, mi-au povestit tot ce li s-a întâmplat. Ei trei au fost interogați înaintea mea iar eu am fost lăsată la urmă. Mollahul, ce ieşea pe când eu intram, mi-a strecurat foarte repede:

- Fii atentă! Orice spui ei scriu în felul lor.

Era rândul meu şi, imediat ce am intrat în biroul şefului, responsabil peste întregul canton, am înțeles totul.

- Ştii, Mukhtar, Faiz Mastoi este un om foarte cunoscut şi nu este foarte rău, chiar dacă tu îl învinuieşti. De ce te legi de el acuzându-l, doar nu foloseşte la nimic!

- Dar Faiz a spus: „Ea este aici, faceți cu ea ce vreți!"

- Să nu mai pretinzi niciodată aşa ceva. Nu el a fost cel care a vorbit.

- Ba da! Ceilalți m-au prins de mâini, am strigat după ajutor, i-am implorat...

- Eu am să scriu tot ce ai spus până acum, iar apoi îți voi citi raportul preliminar. Mâine, te voi trimite la tribunal şi, fii cu mare băgare de seamă şi foarte atentă, în fața magistratului, va trebui să povesteşti ceea ce eu îți spun acum. Am pregătit totul şi ştiu că aşa este cel mai bine pentru tine, pentru familia ta şi pentru toată lumea.

- Dar m-au violat!

- Nu trebuie să spui că ai fost violată!

Pe birou, el avea o hârtie pe care scrisese ceva. Cum aş fi putut şti ce a notat el acolo?

Măcar dacă aş fi ştiut să citesc. Mi-a urmărit privirea şi a început să mă ia peste picior.

- Nu trebuie să aminteşti numele lui Faiz. Nu trebuie să spui că ai fost violată. Nu trebuie să declari că el a ordonat ceva anume, nici că a făcut ceva anume.

- Dar era acolo!

- Da, poți să te referi la faptul că, într-adevăr, Faiz se afla acolo. Dar, să pretinzi că Faiz a ordonat ce urma să se întâmple, nu! Poți afirma, de pildă, că Faiz a decis: „Ea este aici, iertați-o!"

Atunci, m-am enervat. Am dat să ies din încăpere, furibundă.

- Ştiu tot ce trebuie să spun şi am mai spus-o.

M-am pomenit pe coridor, hotărâtă să plec din locul acela. Umilită şi revoltată. îmi era foarte limpede acum; acest poliţist dorea cu orice preţ ca eu să-l dezvinovăţesc pe Faiz. Credea că m-a speriat destul pentru a mă face să renunţ la a spune adevărul. Ah, îl cunoştea pe Faiz! Nu zicea el că nu este „foarte rău"? Jumătate din sat stie de ce este în stare. Stie şi unchiul, ştie şi tata. Shakkur şi eu suntem victimele lui; el, cand nu este „foarte rău'\ cum spunea poliţistul, se mulţumeşte să le pună piedici celor din casta mea, când aceştia vor să cumpere câţiva metri de teren, pentru că vrea ca totul să fie al lui. Aşa este puterea feudală. începe cu pământul, se termină cu violul.

Poate, sunt săracă, analfabetă şi nu m-am amestecat niciodată în treburile bărbaţilor, dar am urechi pentru a auzi şi ochi pentru a vedea. Mai am şi o voce pentru a vorbi şi a spune ceea ce am de spus!

Un alt poliţist se apropie din spate. Mă trage de o parte, mai încolo de tata şi de mollah, care încă aşteaptă în faţa uşii unui alt birou.

- Vino, vino, şi fii atentă ... Linişteşte-te. Mukhtaran Bibi. Ascultă, nu trebuie decât să repeţi ceea ce îţi spunem noi, aşa este cel mai bine pentni tine şi aşa este mai bine pentru noi.

N-am avut când să-i răspund. Alt poliţist îi cheamă în birou pe tata, pe monah şi pe Shakkur, spunându-le:

- Haideţi, trebuie să facem ceva foarte urgent, veţi semna iar textul va fi completat după aceea!

A luat trei coli de hârtie, pe care nu era scris nimic, şi uşa s-a închis în urma celor trei bărbaţi.

Aproape imediat, poliţistul a ieşit din nou şi s-a îndreptat spre mine:

- Tatăl tău, mollahul Razzak şi Shakkur au fost de acord, au semnat urmând ca noi să completăm restul. Pe cea de a patra foaie, care este pentru tine, fă şi tu ca ei şi semnează punând degetul. După aceea, pe hârtie se va scrie exact ce ai spus tu şi nu va fi nicio problemă. Hai, pune degetul!

Aveam încredere în mollah. Auzind că el a semnat, am făcut ceea ce îmi cerea poliţistul să fac şi am apăsat degetul în josul paginii albe.

- Este foarte bine. Vezi şi tu că nu este decât o formalitate. Urmează să fiţi duşi acum la tribunal, în faţa magistratului. Aşteptaţi acolo.

Spre orele nouăsprezece, când soarele deja asfinţise, am fost luaţi în două maşini ale poliţiei. Mollahul, singur, a fost urcat în prima maşină, iar noi, ceilalţi trei, în cea de a doua maşină. în timp ce mergeam, poliţiştii primesc un mesaj de la magistrat care le spune că nu poate veni la tribunal din cauză că are musafiri. Cere ca noi să fim duşi acasă la el. Insă, chiar atunci, îşi schimbă ideea:

- Nu, nu e bine aici, e prea multă lume. în sfârşit, cel mai corect este să ne vedem la tribunal. Duce-ţi-i acolo şi am să vin şi eu!

Aşteptăm afară, în faţa intrării tribunalului şi când, la rândul lui, a sosit şi magistratul, văd o altă maşină a poliţiei din care coboară Faiz şi încă alte patru persoane, pe care nu pot să le recunosc din cauza întunericului. Nu l-am văzut clar decât pe Faiz, dar presupun că ceilalţi sunt cei ce m-au violat.

Nu ştiam că au fost chemaţi şi ei. Nu putem vorbi între noi din cauza poliţiştilor. Shakkur pare trist, copleşit. Pe obrazul lui se mai văd urmele suferinţelor îndurate, chiar dacă nu mai curge sânge. Până acum, fratele meu i s-a confesat numai tatălui nostru. Nădăjduiesc, totuşi, că va şti să se apere şi el. Dar, este atât de tânăr! Prea tânăr pentru a putea înfrunta, în aceeaşi zi, poliţia şi tribunalul. Mă întreb numai, dacă l-au sfătuit şi pe el, ca şi pe mine, să nu învinuiască pe nimeni.

Din fericire, tata ne este alături. Are grijă de noi aşa cum a făcut întotdeauna, spre deosebire de alţi părinţi care n-ar sta pe gânduri când ar fi să-şi sacrifice fiul sau fiica pentru a nu avea ei necazuri. M-a susţinut şi când m-am despărţit de soţ, înţelegând că bărbatul ce mi-a fost menit nu era corect şi că era un trândav care nu-şi ţinea promisiunile, S-a ţinut tare, la fel ca şi mine, până când am reuşit să mi se restituie talaq-u\. Acest tolaq nu poate fi înapoiat decât de soţ, iar când o face înseamnă că este de acord cu divorţul, O femeie nu se poate considera divorţată decât atunci când îşi recuperează dota: ar

trebui să se prezinte în faţa unui judecător, ceea ce costă scump şi nu este îngăduit întotdeauna. Mi-am redobândit libertatea cu ajutorul tatălui meu, dar şi prin încăpăţânarea mea, singura cale de izbândă asupra bărbaţilor. Tata era convins că, aşa cum se spune în legea tribală, în Sfatul satului, Faiz trebuia să ne acorde iertarea. Mi s-a spus că, această lege este şi scrisă undeva. Chiar atunci când este vorba de o ucidere în sânul aceleiaşi familii, iertarea este posibilă. Insă, în fapt, această lege îi favorizează numai pe cei puternici: pot ierta o jignire dar nu sunt obligaţi s-o facă. Or, mai numeroşi dintotdeauna, Mastoii domină adunarea.

Şi, pentru că Mastoii n-au fost îndurători, nici eu nu-i iert. Jignirea pe care pretind ei că au suferit-o nu se compară cu cea a fratelui meu şi a mea. Cinstea şi demnitatea nu sunt proprietatea Mastoilor.

Iată-mă, în faţa magistratului, de această dată, eu fiind prima interogată. El este un bărbat distins şi foarte politicos - a fost singurul care, până acum, a cerut să mi se dea un scaun pentru a putea sta jos. Si în loc să mă privească de sus, de la înălţimea scaunului său de magistrat, s-a aşezat în faţa mea, de cealaltă parte a unei mese. Cere să fie adusă o carafă de apă şi pahare. Beau în acelaşi timp cu el şi îi sunt recunoscătoare pentru aceasta, după o zi istovitoare.

- Ascultă, Mukhtar Bibi, ţine minte că te afli în faţa unui judecător. Spune-mi adevărul adevărat. Nu te teme. Trebuie să înţeleg ce s-a întâmplat. Nu suntem aici decât noi doi şi asistentul meu, ce va nota tot ce ai de spus. Acesta este un tribunal, iar eu mă aflu aici pentru a judeca cele petrecute. Vorbeşte cu toată încrederea.

Mi-am început povestirea străduindu-mă să fiu cât mai calmă cu putinţă, cu toate că simţeam un nod în gât. Chiar numai a rosti cuvântul „viol" este o încercare şi un efort, însă el mă încurajează, reamintindu-mi de fiecare dată:

- Atenţie, spune adevărul. Fără constrângere, fără să intri în panică, spune tot.

într-adevăr, am încredere în el. Felul în care îmi vorbeşte mă face să cred că este un bărbat imparţial. Comportamentul lui este diferit de cel al poliţiştilor şi nu a început prin a mă ameninţa sau prin a vorbi el în locul meu; nu vrea decât adevărul. Ascultă cu

luare aminte şi fără să-mi arate dispreț. Insă, când vede că emoția mă copleşeşte şi că încep să tremur şi să transpir, mă opreşte:

- Ia o pauză şi linişteşte-te. Bea un pahar cu apă.

Şedința a durat o oră şi jumătate. Judecătorul a ținut să afle amănunțit tot ce s-a petrecut în grajdul acela blestemat. Iar eu am spus tot. Am spus şi lucruri pe care nu le-am mai povestit nimănui, nici măcar mamei mele. Abia apoi s-a dus şi s-a aşezat pe scaunul de magistrat.

- Ai făcut bine că mi-ai spus adevărul şi Dumnezeu va hotărî, îşi completează notițele, în tăcere, iar eu mă simt atât de

obosită încât îmi cade capul pe masă. Aş vrea să dorm, să mă întorc acasă, să nu mi se mai pună întrebări.

Acum, în încăpere este introdus mollahul Razzak şi, vorbindu-i ca şi mie, i se adresează foarte politicos.

- Trebuie să-mi spuneți adevărul. Sunteți un om responsabil şi contez pe dumneavoastră. Nu trebuie să-mi ascundeți nimic.

Mollahul începu să vorbească însă, foarte curând, n-am mai auzit aproape nimic. în sfârşit, răpusă de oboseală, adorm instantaneu şi nu-mi mai amintesc nimic. Nu mai ştiu nici cine a intrat după aceea şi nici ce s-a mai spus. O ceață groasă mă învăluise... leşinasem. Mi-am recăpătat cunoştința abia când am fost trezită de tata:

- Vino, Mukhtar, hai! E timpul să plecăm.

în momentul când dau să ies din încăpere, judecătorul s-a apropiat de mine şi m-a mângâiat pe cap, ca semn de consolare:

- Ține-te bine. Curaj. Țineți-vă bine, toți.

în sfârşit, poliția ne-a dus acasă. Nu l-am văzut pe Faiz şi nici pe ceilalți ieşind din tribunal, şi nu ştiu dacă, după noi, au fost interogați şi ei. A doua zi, în fața casei noastre era plin de ziarişti, de bărbați şi femei necunoscuți, de reprezentanți ai organizațiilor pentru drepturile omului. Nu ştiu cum au venit şi nici cine i-a informat. Am întâlnit chiar un corespondent al televiziunii engleze, BBC, un pakistanez sosit de la Islamabad. Mai erau şi mulți alții, străini, despre care nu ştiam pe cine sau ce reprezintă. Acest du-te-vino se repeta zilnic. Niciodată până atunci căsuța noastră n-a fost atât de vizitată - puii speriați alergau prin curte, câinele lătra şi toată această lume m-a asaltat timp de patru zile.

Am vorbit fără reținere, chiar atunci când, câte unul, îmi cerea prea multe amănunte. Am înțeles că această fierbere din sat putea să mă apere de amenințările vecinilor mei, a căror fermă o aveam în fața ochilor. Faptul că toată această lume dorea să ştie, însemna că sunt un simbol al tuturor femeilor maltratate şi violate din ținutul meu. Pentru prima oară, drama unei femei devenea emblematică.

Am aflat de la ei şi alte întâmplări asemănătoare, despre care s-a scris în paginile ziarelor, alte violuri, alte maltratări. Mi s-a citit un raport întocmit de unele asociații, trimis autorităților din Pendjab, în care se spunea că, numai în luna iunie au fost violate mai mult de douăzeci de femei de către cincizeci şi trei de bărbați! Două dintre aceste femei muriseră: cea dintâi a fost asasinată de violatori, de teamă că vor fi denunțați, iar cealaltă s-a sinucis în ziua de 2 iulie, cam pe când eu însămi fusesem interogată de

judecător. Această femeie s-a sinucis din cauză că poliția nu i-a arestat pe agresori. Toate acestea m-au întărit în hotărârea de a continua să merg pe drumul ales, pe calea justiției şi a adevărului, în ciuda presiunilor polițieneşti şi în ciuda „tradiției" care cere ca femeile să tacă si să sufere iar bărbații să facă tot ce vor.

De atunci, nu m-am mai gândit la sinucidere.

O militantă pakistaneză m-a făcut să înțeleg:

- Mai mult de jumătate dintre femeile din țara noastră sunt supuse violențelor. Fie că sunt căsătorite împotriva dorinței lor, fie că sunt violate, fie că bărbații se folosesc de ele ca de nişte obiecte de schimb. Nu contează faptul că şi ele gândesc căci, pentru bărbați, important este să nu-şi spună părerea şi să nu arate acest lucru. Nu sunt de acord ca ele să învețe să citească şi să scrie, nici să ştie ce se întâmplă în lumea în care trăiesc. Acesta este şi motivul pentru care femeile analfabete nu se pot apăra: ele nu-şi cunosc drepturile şi li se dictează ce să spună pentru ca, în felul acesta, revolta lor să fie strivită. Dar, noi suntem alături de tine, curaj.

Este exact ceea ce au încercat să-mi facă şi mie. „Vei spune numai ceea ce îți spun eu să spui, pentru că aşa e bine pentru tine..."

Un alt ziarist mi-a destăinuit că presa a descoperit şi un alt fapt ce îl acuză pe Faiz. Poliția ar fi înregistrat o altă plângere a unei mame de familie, privitor la fiica sa ce ar fi fost răpită în cursul acestui an, fiind violată de mai multe ori, caz ce a fost făcut uitat din momentul în care presa locală a început să vorbească despre ce mi s-a întâmplat mie.

Urechile îmi vuiesc de atâtea noutăți şi ochii mei văd atâtea chipuri noi...

M-am bucurat de atenția presei din cauza demersului meu pe cale judiciară, dar şi din cauză că, pentru prima dată în provincia noastră, şeful unei jirga a autorizat un viol colectiv - sau cel puțin, pentru că fapta a ajuns să fie cunoscută. Intr-un fel sau altul, reprezint emblema unei poveşti pe care mii de femei pakistaneze o trăiesc în realitate.

Mi se învârteşte capul şi, în sfârşit, am impresia că pot vedea limpede ce se întâmplă în jur. Dincolo de satul meu, dincolo de provincia noastră, dincolo de Islamabad, exista o lume despre care, până atunci, nu ştiusem nimic. Copil fiind, cel mai departe, am călătorit până într-un sat unde locuiau nişte rude şi prieteni ai familiei. îmi aduc aminte şi de un unchi care, câteodată, venea să ne viziteze. Locuia în Karaci de la cea mai fragedă vârstă. Eu şi surorile mele ascultam în timp ce el ne povestea despre mări şi țări, despre avioane, despre munți şi despre oamenii de pretutindeni. Aveam abia şapte sau opt ani şi îmi venea greu să pricep lucrurile acestea ciudate. Ştiusem numai despre satul meu şi că el se află aici, în Pakistan, or, unchiul ne spunea că, spre apus, există o mulțime de alte țări, precum şi Europa. Până atunci, nu auzisem vorbindu-se decât despre englezii care ne ocupaseră țara; personal, nu i-am văzut niciodată. Nu aflasem nici că sunt atât de mulți „străini" care trăiau în Pakistan. Satul nostru se află departe de orice oraş, în sudul provinciei, iar televizor am văzut numai când unchiul de la Karaci a adus unul... Chipurile şi imaginile televizate m-au fermecat. Nu înțelegeam deloc cine era în spatele acestui lucru ciudat, ce vorbea la fel ca şi mine, deşi în încăpere nu se mai afla nimeni Aceste camere de luat vederi ce mă filmează pe mine sunt

televiziune. Aceşti fotografi fac ziarele, în sat, se spune că sunt „împinsă" de către ziarişti, că ei se folosesc de mine pentru a scrie articole din ce în ce mai supărătoare pentru guvernul provinciei Pendjab. Că ar trebui să-mi fie ruşine de ceea ce fac şi că mai bine m-aş sinucide şi m-aş îngropa de vie. însă, de la toți aceşti oameni veniți de pretutindeni, am învățat enorm. De pildă că, dincolo de violul fratelui, urmat de al meu, în realitate, stă intenția Mastoilor, abil pusă la cale, de a ne expulza din teritoriu. Gujjarii pot fi supărători. Or, ei nu sunt de acord ca țăranii noştri să cumpere terenuri ce le-au aparținut lor. Nu ştiu dacă acesta este adevărul, dar tot aşa cred şi alții din familia mea; din cauză că suntem mai săraci decât ei şi minoritari, neavând nicio susținere politică, este foarte greu ca un Gujjar să-şi poată achiziționa o bucată de pământ.

La sfârşitul celor patru zile de vânzoleală cu presa, mi-am dat seama, la modul cel mai crunt, ce handicap reprezintă faptul că nu ştiu să scriu şi să citesc şi că nu pot să-mi formulez propria mea părere în legătură cu lucrurile importante. Sufăr, din această cauză, şi în prezent. La acestea se adaugă şi relativa sărăcie a familiei mele, căci mâncăm numai cât să nu murim de foame. Pentru a supraviețui, mai avem doi boi, o vacă, opt capre şi o tarla cultivată cu trestie de zahăr. însă, faptul că nu pot înțelege nimic din ceea ce este scris mă face să urlu. Coranul este singura mea avuție. Este săpat în mine, în mintea mea şi este singura mea carte.

De altminteri, copiii, pe care mai înainte, pe când încă mă bucuram de respectul tuturor, îi învățam să recite din Coran, aşa cum, la rândul meu, am fost şi eu învățată, nu ne mai calcă pragul. Acum, cei din sat s-au îndepărtat de mine. Prea mult zgomot, prea mulți ziarişti veniți de la oraş, prea multe aparate de fotografiat şi prea multe camere de luat vederi. Un adevărat scandal. Căci dacă, pentru unii sunt aproape o eroină, pentru alții sunt o ciumată, o mincinoasă care îndrăzneşte să-i înfrunte pe Mastoi. Aşadar, pentru a lupta, mai întâi trebuie să pierd totul. Reputația, cinstea şi tot ce fusese viața mea. Acum însă, acestea nu mai sunt importante. Vreau să mi se facă dreptate.

în cea de a cincea zi, prefectul departamentului a pus să fiu chemată la el. Doi reprezentanți ai poliției au venit să mă înştiințeze. Tata, Shakkur, mollahul şi eu suntem duşi la Muzaffargarh. Speram că, pentru moment, „formalitățile" sunt încheiate şi că justiția va începe să-şi facă treaba. însă, ajungând la biroul prefectului, îi zăresc pe cei doi ofițeri de la secția de poliție, cei care au încercat să mă facă să spun numai „ceea ce trebuie spus". Oare, vor reîncepe hărțuielile? Văzându-i, mă schimb la față cu o strâmbătură de neîncredere. Le povestisem, tatălui meu şi mollahului. despre felul în care ei m-au convins să pun degetul în josul paginii albe. Acum, îmi dau seama că a fost o capcană.

Prefectul cere ca ceilalți să părăsească încăperea, pentru a putea vorbi numai cu mine, ca de la om la om.

- Fata mea, ai ceva anume cu aceşti bărbați din poliție sau ți-au făcut ei ceva?

- Nu am nimic cu ei, în afară de faptul că unul dintre ei a pretins să-mi pun semnătura, cu degetul, pe o foaie de hârtie albă. Pregătise, la fel. o coală pentru fratele meu, una pentru mollah şi una pentru tata. N-am aflat niciodată ce au scris ei, după aceea, pe aceste coli de hârtie.

- Chiar aşa?

Este uimit şi mă priveşte cu mai multă atenție.

- Ştii cum se numeşte cel care ți-a pretins acest lucru?

- Nu. Dar îl pot recunoaşte.

- Bine. Am să-i chem din nou, iar tu să mi-l arăți cu degetul. A pus, apoi, să fie introduşi în birou cei doi bărbați. Habar

nu aveam că el era adjunctul şefului poliției din canton. Dar l-am indicat ca fiind cel în cauză. Fără să le spună niciun cuvânt, prefectul le-a cerut să se retragă.

- Mă voi ocupa de el personal. S-ar părea că a uitat să aducă dosarul pe care l-a pregătit pentru mine. în orice caz, nici ei nu prea sunt la curent cu ceea ce conține. Le-am cerut să-l caute şi să mi-l aducă. Veți fi chemați după aceea.

După alte trei sau patru zile, poliția locală ne-a vizitat din nou şi, a doua zi dimineața am fost duşi pentru o altă audiență.

De această dată, la Muzaffargarh, nu prefectul era acela care ne aştepta, ci medicul spitalului. Aceasta deoarece, între timp, clanul Mastoi a depus o altă plângere. Anume, au adus-o la poliție pe fiica lor, Salma, să declare că a fost violată de către fratele meu. Ca urmare, medicul trebuia să-i examineze, atât pe Salma cât şi pe Shakkur. Aşadar, ea a ajuns la poliție aproape în acelaşi timp ca şi noi, cu o altă maşină a poliției. în ce mă priveşte, nu prea ştiam din ce cauză mă aflam şi eu acolo. Ca femeie, îmi dau seama că este cam târziu pentru ca Salma să fie supusă unui examen medical. Pe 30 iunie, la opt zile după consumarea faptelor, iar acest lucru era valabil şi în cazul meu. Desigur, ar fi trebuit să mă duc la poliție atunci, imediat, însă, în acele momente, nu am fost în stare.

Polițiştii au adus şi hainele pe care le purtasem în acea seară, numai că, între timp, mama le spălase. Cu toate acestea, aşa cum am aflat mai târziu, medicul a constatat prezența unor răni în părțile intime, despre care ştiam şi eu, având certitudinea violului săvârşit, chiar dacă, atunci, n-a spus nimic. Am fost de-a dreptul fericită că, în urma examenului la care am fost supusă, doctorul a tras concluzia că nu sunt nebună şi că nici n-am luat-o razna! Fireşte, suferința lăuntrică a unei batjocoriri umilitoare nu poate fi măsurată. Cu atât mai mult cu cât, din mândrie sau din pudoare, nu m-am destăinuit nimănui.

Pentru Salma, ce pretinde că a fost violată pe 22 iunie, examenul medical survine cam târziu. în afara cazului când ar fi fost virgină, fapt de care mă îndoiesc. Pe fratele meu, medicul l-a supus unui simplu test. A apreciat că vârsta lui este de doisprezece ani, maximum treisprezece, ceea ce, de altminteri, îi spusese şi tata.

în ce o priveşte pe Salma, deşi, bineînțeles, n-am fost de față când a fost examinată, aşa cum am aflat cu mult mai târziu şi cum se vorbea şi în sat, şi-a schimbat povestea de îndată ce medicul şef i-a spus că este însărcinat să-i facă nişte prelevări pentru a le compara cu rezultatele testului lui Shakkur.

- Shakkur ? Nu, nu el m-a violat! însă el m-a imobilizat, ținându-mă de mâini, în timp ce fratele lui mai mare şi încă alti trei veri de-ai lui mă violau.

De uimire, doctorul a rămas cu ochii holbați.

- Ce tot spui acolo? Un băieţaş de numai doisprezece ani ar fi putut să te ţină de mâini, de unul singur, în timp ce alţi trei te violau? îţi baţi joc de mine?

Salma a fost examinată de o întreagă echipă de medici. Aceştia au constatat că pacienta, în vârstă de aproximativ douăzeci şi şapte de ani, nu mai este virgină de cel puţin trei ani şi că, între timp. şi-a făcut şi un avort. în sfârşit, după părerea medicilor, ultimul ei raport sexual a avut loc mai înainte de 22 iunie, data presupusului viol.

Desigur, nu ştiu cum reuşesc medicii să-şi dea seama de toate aceste lucruri, însă faptele au fost aduse la lumină. Testul ce i s-a făcut fratelui meu, numit ADN, a demonstrat că Shakkur n-a violat-o pe Salma. Singura lui vină era că el şi Salma s-au aflat în acelaşi timp pe tarlaua cu trestie de zahăr, fapt de care Mastoii s-au grăbit să profite. în ziare s-a scris că el era îndrăgostit de ea. La noi, o singură uitătură este îndeajuns pentru a-l învinui pe cineva că este îndrăgostit. La rândul ei, fata trebuie să-şi ţină pleoapele coborâte. Salma însă face aşa cum vrea ea. Nu numai că nu se fereşte când cineva se uită la ea, ci ea însăşi provoacă aceste priviri.

Până atunci, viaţa mea de învăţătoare de texte sacre m-a ţinut departe de toate aceste ticăloşii. Familia noastră ne-a crescut, pe mine şi pe surorile mele, în spiritul respectului faţă de tradiţiile şi obiceiurile locului, astfel încât eu, ca toate fetiţele, cam de când aveam zece ani, am fost învăţată că nu am voie să stau de vorbă cu băieţii. Niciodată nu mi-am permis să trec dincolo de bariera acestei interdicţii. Pe logodnicul meu l-am văzut cum arată abia în ziua când ne-am căsătorit. Dacă ar fi fost după mine, nu l-aş fi ales niciodată însă, din respect faţă de familia mea, m-am supus. Salma însă este o presupusă celibatară. Familia ei are o predispoziţie spre intrigă şi viclenie. Tribul ei l-a acuzat pe fratele meu mai mic. mai întâi, că a furat tulpini de trestie de zahăr, apoi că ar fi întreţinut raporturi sexuale cu ea iar, acum, spune că n-a violat-o el şi că a fost victima fratelui meu mai mare şi a unor veri... Am nevoie de curaj, nu glumă, pentru că uneori, în faţa atâtor minciuni, simt că mă lasă puterile. Ce voi face pentru a avea o judecată corectă, câtă vreme oamenii aceştia, vecinii mei, tricotează neobosiţi aceeaşi poveste, ca pe un şal căruia zilnic îi schimbă culorile şi modelul? Nu ştiu.

Ştiu însă ce am suferit eu şi ştiu ce a suferit fratele meu.

Shakkur i-a declarat judecătorului că trei bărbaţi din familia Mastoi l-au prins şi l-au sodomizat, că el striga şi urla: „Vă spun lui tata, mă duc şi vă spun la poliţie!", moment în care ei l-au ameninţat că, dacă va vorbi, îl vor ucide. Apoi, l-au târât cu forţa în casa lor, l-au închis într-o cameră, l-au bătut, l-au violat din nou, iar la poliţie l-au predat abia după ce a intervenit tatăl meu, ce îl căutase câteva ceasuri bune.

După legea noastră, practic este cu neputinţă să dovedeşti un viol comis asupra unei femei. Este nevoie de patru martori oculari. Or, în cazul meu şi al fratelui meu, singurii martori oculari sunt chiar cei care ne-au batjocorit!

în ziua aceea, la spital, nu-mi dădeam seama din ce cauză am fost adusă acolo împreună cu fratele meu. Mai apoi, pe când mă aflam din nou în maşina poliţiei, m-am gândit că scopul principal nu a fost expertiza medicală ci, acela de a sta de vorbă, singură, cu prefectul. Până la urmă, m-am pomenit intrând într-un birou de lângă cel al preşedintelui Consiliului general. Acolo, mă aştepta o doamnă.

Este o doamnă ministru care îmi spune că are misiunea, primită de la guvern, să îmi dea un cec de cinci sute de mii de rupii! De felul meu, sunt neîncrezătoare şi, date fiind împrejurările, mă încred şi mai puțin în cineva. Mă tem să nu fie vorba de o altă capcană.

Pentru o clipă, aud cuvintele ei de consolare, mă uit la mâna ei întinsă, iau cecul fără ca măcar să văd cifrele înscrise pe el - auzisem ce trebuia şi era destul. Cinci sute de mii de rupii! Nici măcar nu-mi puteam imagina o astfel de sumă. Cu atâția bani, ce nu poți cumpăra... O maşină, un tractor, nici măcar nu-mi dau seama ce anume. Cine din familia mea a avut vreodată cinci sute de mii de rupii? Sau care dintre ai mei a mai ținut în mână un cec?

Instinctiv, fără să stau pe gânduri, am mototolit hârtia şi am lăsat-o să cadă jos. Gestul meu nu se datora faptului că aş fi avut ceva cu această doamnă ministru, ci numai disprețului față de cecul acela.

- Nu am nevoie de aşa ceva!

Nu poți să ştii niciodată cum stau lucrurile: dacă această doamnă îmi dă atâta bănet, poate că vine din partea cuiva ce ar vrea să facă îngropată toată povestea. Insă, ea insistă, o dată, de două ori, de trei ori. Este îmbrăcată frumos, are ținuta unei femei respectabile şi nu zăresc în ochii ei nicio urmă de minciună. Atunci, am spus:

- Ei bine, eu nu am nevoie de un cec, am nevoie de o şcoală!

Ea surâse.

- O şcoală?

- Da, e nevoie de o şcoală pentru fetele din sat. In prezent, nu avem. Dacă doriți într-adevăr să primesc aceşti bani, repet: nu am nevoie de un cec, am nevoie de o şcoală în care să învețe fetele din satul nostru.

- Sunt de acord, o să vă ajutăm să construiți această şcoală şi, pentru început, acceptați acest cec. Sfatuiți-vă cu tatăl vostru cum îi împărțiți şi vă promit că se va face şi şcoala pe care o doriți. Până atunci, veți avea nevoie de bani pentru a angaja un avocat. Aşa ceva costă.

Aflasem despre acest lucru. Un pakistanez ce se ocupă de o asociație ce are ca scop apărarea femeilor mi-a spus că un avocat bun poate cere douăzeci şi cinci de mii de rupii. Mi-a mai spus şi că un proces se poate prelungi în timp, faptul însemnând alte cheltuieli şi alți bani. De altminteri, acesta este şi motivul pentru care, la țară, oamenii cu venituri modeste preferă să recurgă la tribunalul lor, jirga. Sfatul satului ascultă părțile aflate în conflict, propune o rezolvare, în funcție de caz, şi toată treaba se rezolvă într-o singură zi. In mod normal, nimeni nu poate minți când se înfățişează la o astfel de judecată, pentru că toți cei din sat se cunosc între ei. Şeful Sfatului dă o astfel de decizie încât cei implicați să se împace iar discordia dintre ei să se stingă pentru totdeauna.

Spre nenorocirea mea, cel care a luat decizia, în ziua aceea, în ciuda împotrivirii mollahului s-a numit Faiz. In loc să-i împace pe săteni, el a făcut ca dihonia dintre ei să se adâncească.

Atunci, m-am hotărât să primesc cecul. Apoi, această femeie m-a întrebat despre unele lucruri, foarte atentă şi drăguță, astfel încât am avut curajul să-i spun, în primul rând pentru că era femeie dar şi pentru că avea o expresie a feței ce părea sinceră şi

cinstită, că viața mea este în pericol. Nu am fost informată despre ceea ce s-a mai întâmplat cu agresorii mei însă, aflasem că, după ce au fost reținuți câteva zile în arestul comisariatului de poliție, au fost puşi în libertate. Toți bărbații din familia Mastoi se întorseseră acasă, la numai câțiva paşi de casa noastră, şi nu aşteptau decât să ne termine.

- Ştiți, cei care m-au violat ne sunt vecini, locuind chiar în fața domiciliului nostru. Locuințele noastre sunt despărțite numai de un teren cultivat. Nici nu mai cutez să ies din casă. Simt că mă pândesc tot timpul.

Nu mi-a făgăduit nimic, dar am văzut că a înțeles situația. Apoi, totul a mers foarte repede. Chiar prea repede pentru ca, eu însămi, să pot înțelege imediat ce se întâmplă. In ultimele patru zile, s-a scris atât de mult în toate ziarele despre povestea mea, încât ajunsese să fie cunoscută în toată țara. Aflase despre ea chiar şi guvernul de la Islamabad. Doamna ministru care mă vizitase era Secretar de Stat pentru problemele femeilor din Pakistan. Această doamnă, numită Attya, ce venise să-mi înmâneze cecul despre care am vorbit şi care a promis că mă va ajuta să construiesc o şcoală în sat, era trimisul personal al preşedintelui țării. Fotografia mea se afla peste tot, iar povestea mea se afla în toate ziarele din țară, dar şi în cele din străinătate. Cazul meu a intrat si în atenția celor de la Amnesty International.

Pe 4 iulie 2002, o manifestație organizată de asociațiile jxMitm apărarea drepturilor omului cerea să mi se facă dreptate. Justiția critica poliția locală pentru că mi-a postdatat plângerea şi pentru că m-a silit să semnez o declarație în alb. Deşi m-am prezentat la poliție în data de 28 iunie, ei, pe raportul lor, au scris data de 30, iar apoi s-au grăbit să îngroape ancheta. Magistratul cu care stătusem de vorbă a făcut unele declarații ziariştilor în sensul acesta, explicându-le şi că era imposibil ca toată povestea să nu fi ajuns la urechile polițiştilor încă înainte de a depune eu plângerea şi că sentința hotărâtă de jirga era o mârşăvie. Chiar şi ministrul de justiție a declarat la o televiziune britanică cum că decizia pronunțată de jirga, manipulată de tribul Mastoi, trebuia considerată un act de terorism, că era vorba de o adunare tribală în afara legii şi că vinovații trebuie să compare în fața unei instanțe antiteroriste. Se comisese un abuz de putere.

Ca urmare, guvernul pakistanez a apreciat cazul Mukhtar Bibi ca fiind o afacere de stat. încă din data de 2 iulie, opt bărbați din tribul Mastoi se aflau în arest, având de dat explicații politiei. Au fost căutați cu asiduitate cei patru vinovați principali, ce dispăruseră, dar fără să se reuşească prinderea şi încarcerarea lor. A fost trimis un detaşament de poliție, anume pentru a asigura paza mea şi a familiei mele. La sfârşit, poliția arestase patrusprezece bărbați din tribul Mastoi. Tribunalul a

avut nevoie de şaptezeci şi două de ore pentru a decide asupra sorții prezumtivilor vinovați.

Era de-a dreptul ciudat. O lume întreagă îmi cunoştea chipul şi vorbea despre nenorocirea ce se abătuse asupra familiei mele. îmi venea greu să-mi dau seama de toate aceste lucruri fiindcă totul se desfăşura foarte repede. M-am întors acasă având asupra mea cecul primit. Doamna ministru îmi spusese că tatăl meu putea să-l depună la o bancă, în oraşul Jatoi, al cărei director fusese anunțat că va trebui să deschidă un cont

pe numelui lui şi al meu. Până atunci, n-avusesem niciodată un cont în bancă. Tatăl meu, nici atât. Aşadar, ne-am grăbit să punem banii la adăpost. Ne-au fost cerute două semnături, după care tata a primit un carnet de cecuri.

Reîntorcându-ne de la bancă, în aceeaşi seară, am văzut cincisprezece poliţişti înarmaţi, postaţi în jurul casei noastre. Chiar şi guvernatorul a venit, însoţit de cel puţin cincizeci de persoane, pentru a ne încuraja şi pentru a mă asigura că vinovaţii vor fi pedepsiţi. De asemenea, a mai spus că mă consideră ca pe fiica lui, că trebuie să mă ţin tare până la capăt şi că va avea grijă de mine.

După o jumătate de oră, a plecat împreună cu însoţitorii lui.

Bieţii poliţişti însărcinaţi cu paza noastră erau siliţi să doarmă sub cerul liber. Având atâţia oameni la dispoziţia noastră, trebuia să le dăm ceva de băut şi de mâncat. Cele două sute cincizeci de mii de rupii, pe care i-am păstrat eu şi tata, n-au ţinut prea multă vreme, având în vedere şi că mica armată de poliţişti a stat în faţa casei noastre un an întreg. In răstimp, guvernul s-a obligat să le achite numai salariile.

Dar, pentru că, aşa cum se întâmplă aproape întotdeauna, într-o dramă intervin şi anumite lucruri ce te pot face să râzi.

mi-a fost dat să văd cum, într-o hună zi, pe când mă aflam acasă împreună cu mulţi dintre ai mei, şi-a făcut apariţia un unchi din partea mamei, pe care nul mai văzusem de multă vreme. în tot cazul, cam de la divorţul meu întâmplat cu şapte ani în urmă El avea un fiu, căsătorit şi tată a mai multor copii. Niciodată până atunci nu se gândise să mă ceară în căsătorie, însă, aflând că am fost vizitată de guvernator şi că am în posesie şi un cec consistent, a formulat această propunere sub forma unui proverb:

- O creangă ruptă nu trebuie niciodată îndepărtată, ci este bine să fie păstrată în familie. Dacă ea este de acord, o iau ca cea de a doua soţie pentru fiul meu!

I-am mulţumit, fără să fac alte comentarii, dar răspunsul meu a fost, nu. Ce dorea el pentru fiul său? Cecul de la guvern sau pe mine?

Eu, una, îmi doream o şcoală.

Legea pakistaneză prevede încarcerarea tuturor bărbaţilor care vin în atingere cu infracţiunea de viol. fie că au fost făptaşi, fie că au fost martori la eveniment. Judecata se face după regimul legii islamice. însă, aducerea unui astfel de caz în faţa tribunalului antiterorist este un fapt cu totul neobişnuit. Guvernul a înfiinţat o instanţă judecătorească, special pentru acţiunile teroriste, la nivel de cinci cantoane. Pe mine, personal, această măsură mă avantaja: nu mai trebuia să dovedesc violul cu patru martori oculari. Violul fusese constatat de expertiza medicală şi o bună parte dintre bărbaţii din sat mă văzuseră intrând şi ieşind din grajdul acela, îmbrâncită în stradă, de faţă cu toată lumea.

Mi s-a oferit o securitate deplină. însă, într-un fel, mă simt prizonieră căci, toate deplasările mele, chiar şi cele pentru nevoile fireşti, se fac numai sub supravegherea poliţiei.

Instanţa judecătorească a cerut să-i fie trimis întreg dosarul cazului meu. Era necesară o decizie rapidă pentru a calma spiritele, mijloacele mediatice şi presa internaţională ce profita de ocazie pentru a critica absenţa, într-o democraţie ca a noastră, a drepturilor legitime ale femeilor şi a faptului că încă se recurge la procedeele

tradiționale ale sistemului tribal. Acum, în Pakistan, există asociații şi ONG-uri care lucrează pentru apărarea drepturilor femeilor, iar asociațiile pentru apărarea drepturilor omului s-au servit de cazul meu pentru a scoate la iveală, prin intermediul ziarelor, întâmplări asemănătoare cu a mea, dar puțin cunoscute de publicul larg. în felul acesta, toată țara mea era alături de mine.

„O mamă de familie după ce a cerut divorțul, la inițiativa ei, din cauza violențelor la care era supusă de către soț, a fost asasinată în biroul avocatului ei din Lahore. Juristul, la rândul lui, a fost amenințat cu moartea iar ucigaşul se află şi acum în libertate."

„Trei frați, dintr-un sat aflat în apropiere de Sukkur, şi-au ars de vie cumnata, pe motiv că îşi înşeală soțul. Scoasă din flăcări de către tatăl ei, femeia a murit la spital."

Lista cu întâmplări de genul acesta este lungă. Fie că este vorba de un divorț, de o bănuială de infidelitate sau de o simplă reglare de conturi între bărbați, femeia plăteşte cel mai scump. Poate fi dată drept compensație pentru o ofensă adusă de soț, poate fi violată de un duşman al soțului în loc de alte represalii. Uneori, este destul ca doi bărbați să se ia la ceartă dintr-un motiv oarecare pentru ca, apoi, unul dintre ei să se răzbune pe soția celuilalt. La țară, este un fapt obişnuit ca bărbații să-şi facă singuri dreptate, invocând dictonul „ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte". întotdeauna, fiind vorba de onoare, lor le este îngăduit orice. Să taie nasul soției, să dea foc unei surori pentru a arde de vie, să violeze nevasta vecinului.

Chiar dacă poliția reuşeşte să-i aresteze mai înainte ca ei să comită un omor, instinctul lor de răzbunare nu poate fi stăvilit, într-o familie se găsesc întotdeauna membri, bărbați, gata să preia ştafeta răzbunării onoarei pentru un frate sau pentru un văr. Ştiu, de pildă, că unul dintre frații lui Faiz, mai pornit şi mai nebun decât ceilalți, n-ar fi suportat nici măcar ideea de a fi iertată. Nimeni nu putea să-l oprească din intențiile lui.

Dimpotrivă. Cu cât violența este mai împinsă la extrem, cu atât ei se simt mai obligați să participe la ea.

Nu încerc să găsesc scuze pentru ce mi s-a făcut, departe de mine gândul acesta, vreau numai să le explic străinilor, ce mă hărțuiesc cu întrebările lor, cum funcționează societatea din Pendjab, o provincie în care crima ce are ca motiv spălarea onoarei este, din nefericire, un fapt curent. Sunt născută în această țară, mă supun legilor ei şi, la fel ca toate celelalte femei, nu uit că sunt o posesiune a bărbaților din familia mea - ca orice alt obiect de care ei pot să dispună aşa cum vor. Supunerea este impusă cu asprime.

Instanța specială se întruneşte în oraşul Dera Ghazi Khan, centru administrativ, situat la apus de râul Ind, la o distanță, față de satul meu, de mai mult de trei ore de mers cu maşina. Aşadar, agresorii mei vor fi judecați de un tribunal antiterorist. în descinderile operate, poliția a găsit arme în casele lor - mai mult ca sigur, n-au fost descoperite toate armele pe care le aveau deoarece, înainte de a fi arestați, ei fugiseră şi au avut tot timpul să ascundă tot ce au vrut, unde au vrut. Nu ştiu dacă prezența acestor arme la domiciliul lor, numai acest fapt, era de natură să îndreptățească repartizarea cauzei la un tribunal antiterorist căci, în provincie, există mulți bărbați ce posedă arme. Pentru mine, singurul avantaj îl reprezintă rapiditatea procedurii juridice

în rezolvarea cazurilor. într-un tribunal obişnuit, afacerea putea dura luni întregi sau chiar ani.

Trebuia să mă prezint la tribunal în fiecare zi şi îmi venea greu să fac zilnic naveta între Dera Ghazi Khan şi Meerwala. Ca urmare, am cerut să fiu cazată în localitate şi mi s-a găsit un adăpost în apropiere. Nu eram obişnuită cu oraşul, cu drumurile lui prăfoase, cu străzile pline de zgomote provenite de la trăsuri, ricşe, camioane şi de la motocicletele infernale. Urma să locuiesc aici timp de trei săptămâni.

Prima audiență a avut loc în luna iulie, într-o zi de vineri, la o lună de la consumarea dramei. Rapiditatea procedurilor juridice era cu totul excepțională. Acuzații au fost introduşi în sala tribunalului având mâinile încătuşate. Erau patrusprezece bărbați şi, printre ei, Ramzan. Nouă dintre ei urmau să dea socoteală pentru delictul de a-l fi imobilizat pe tatăl meu sub amenințarea armelor, iar Faiz şi încă alți patru, pentru viol. Până acum, niciun bărbat n-a fost pedepsit pentru că a comis o faptă criminală în numele răzbunării pentru un atentat la onoare. Cei patrusprezece nu cred, nici ei, că vor fi găsiți vinovați şi sunt convinşi că vor părăsi tribunalul în deplină libertate. Nici Faiz şi niciunul dintre ei nu spun nimic, avocatul lor fiind acela care vorbeşte pentru ei. Mi se pare că ei sunt mai puțin înfumurați decât de obicei şi nu mă tem să-i înfrunt. Lupii de ieri deveniseră mieluşei, dar numai de ochii lumii. Ştiam bine ce le poate pielea. Nu se mai laudă cu fapta lor ca atunci, imediat după săvârşirea mârşăviei, şi nici nu mai spun că trebuia să plătesc acest preț în numele „onoarei" familiei lor.

înainte de a veni la tribunal, la răsăritul soarelui, ca de obicei, m-am rugat. Cred în justiția divină, poate, chiar mai mult decât în cea a oamenilor. Aşadar, sunt o fatalistă.

Patrusprezece bărbați din tribul Mastoi împotriva unei femei dintr-o castă inferioară... aşa ceva nu se mai pomenise. Mai sunt flancați şi de o armată de avocați, nouă la număr. Eu nu am decât trei, dintre care unul este foarte tânăr iar unul este femeie. Adversarul cel mai periculos, unul dintre avocații apărării, este un bun vorbitor şi încearcă să capteze atenția auditorilor spunând că sunt o mitomană şi că am inventat toată povestea.

Pe lângă toate acestea, sunt o femeie divorțată, ceea ce, după părerea lor, mă plasează pe cea mai de jos treaptă de respectabilitate. Mă întreb chiar dacă, nu cumva, acesta a fost motivul pentru care Mukhtar Bibi a fost aleasă pentru a cere, aşa-zisa, „iertare". Oricum, nu voi şti niciodată.

Ei pretind că, mai întâi, ar fi propus un schimb de femei, Salma pentru Shakkur, Mukhtar pentru un bărbat din clanul lor. După cum spuneau ei, tata, unchiul meu şi negociatorul,Ramzan, ar fi refuzat acest aranjament! Or, dimpotrivă, numitulRamzan ar fi propus să le fiu dată la discreție pentru a comite asupra mea violul ce urma să adâncească dihonia dintre cele două părți. Propunere pe care tatăl meu a respins-o. AcestRamzan mi se pare din ce în ce mai suspect. Nu reiese limpede nici rolul pe care el l-a jucat în toată povestea. Oricum, după spusele lor, eu aş fi mințit de la un cap la altul. Că, în fapt, nu se întâmplase nimic şi nimeni n-a comis un Zina-hil-jahar Relație sexuală fără consimțământ: Legea hudiul) asupra fiicei mai mari a lui Ghulam Farid Jat, tatăl meu.

Apărarea încearcă să mă silească să dovedesc ofensa suferită ceea ce, dacă aş fi judecată după legea islamică, aş fi obligată s-o fac. Considerând această lege, există două modalităţi de a dovedi un viol. Fie prin mărturisirea completă a vinovatului sau a vinovaţilor - ceea ce nu se întâmplă niciodată... -, fie prin aducerea a patru martori adulţi, musulmani, a căror religiozitate este recunoscută de toţi şi pe care completul de judecată îi consideră demni de încredere.

Faptul că mă aflam într-un tribunal de excepţie este un semn că destinul însuşi a ales pentru mine, arătându-mi calea dreptăţii. Dacă această judecată este cinstită, ea va fi răzbunarea mea. Şi nu mă mai tem, în faţa acestor bărbaţi puşi în lanţuri, cu ochi lunecoşi, să-mi fac declaraţia, la rece, fără amănunte de prisos - aceeaşi depoziţie făcută judecătorului de instrucţie şi care se află la dosar. Eu, mă înfăţişasem dinaintea lor pentru a le cere iertare când, am auzit o voce de bărbat spunând: „Să fie iertata * şi, aproape imediat, un alt bărbat a ieşit în faţă pentru a porunci violul. Nimeni nu s-a clintit din loc pentru a mă ajuta. Erau patru şi, după ce m-au violat, unul după altul, m-au îmbrâncit afară, aproape dezbrăcată, sub ochii tatălui meu.

Terminasem de vorbit. Aparent, fară un tremur, dar îmi simţeam stomacul şi inima inundate de un val de ruşine.

Audienţele au loc cu uşile închise. Ziariştii aşteaptă în curte, în sală se află numai acuzaţii, martorii şi avocaţii. Din timp în timp, judecătorul intervine când dezbaterile riscă să se înfunde în dispute avocăţeşti.

După ultima audienţă, preşedintele completului de judecată era pregătit să dea verdictul încă a doua zi. însă, n-am fost de faţă, când i-a interogat pe prefect, pe subprefect - cel care mă : făcuse să semnez o declaraţie în alb, mai înainte ca ea să fi fost scrisă -, precum şi pe ceilalţi bărbaţi ce se aflaseră acolo. După părerea lor, declaraţia mea de atunci era cu totul diferită de cea de acum.

- V-am chemat pentru că vă aflaţi toţi acolo când Mukhtat şi-a făcut plângerea şi pentru că, voi toţi, răspundeţi pentru ceea ce se află scris pe aceste coli de hârtie.

Prefectul răspunse:

- Domnule preşedinte, permiteţi-mi să vă spun că alţii au inventat întreaga poveste. Mukhtar mi-a vorbit mai înainte despre toate acestea, în biroul meu, iar poliţistul pe care l-am chemat la mine mi-a spus doar atât: „Nu este nimic grav, toată povestea trebuie să se afle la dosar, dar trebuie să verific", însă nu mi-a adus niciodată acel dosar.

Atunci, judecătorul s-a înfuriat de-a binelea.

- Iată, ceva ce mă face să simt nevoia de a vă trimite în puşcărie!

Totuşi, ia lăsat să plece, dar a anunţat că deliberările vor fi întârziate.

în data de 31 august 2002, în cadrul unei şedinţe speciale ce a avut loc la o oră târzie din noapte, instanţa pronunţă verdictul. Sase oameni sunt condamnaţi la moarte şi la plata sumei de cincizeci de mii de rupii pentru daune şi interese. Patru dintre ei, pentru violul comis asupra lui Mukhtar Bibi, iar ceilalţi doi pentru că s-au făcut vinovaţi, în cursul întrunirii tribunalului jirga, de instigare la viol - respectiv, Faiz, căpetenia clanului, şi numitul Ramzan, amândoi în calitate de membrii ai sfatului sătesc jirga. Acesta din urmă, Ramzan, pretindea că le făcuse jocul pentru a putea negocia în

favoarea familiei mele; în realitate era un ipocrit şi un trădător. în timp ce tatăl meu îi arăta deplină încredere, el făcea totul pentru ca Mastoii să obțină ceea ce doreau ei.

Opt dintre arestații preventiv au fost puşi în libertate.

Jurnaliştilor care aşteptau afară, le-am declarat simplu că sunt mulțumită de verdictul dat, însă avocații mei şi procurorul ce reprezenta statul au făcut apel la decizia de punere în libertate a celor opt bărbați din tribul Mastoi. La rândul lor, cei şase condamnați fac apel la sentința de condamnare la moarte. Aşadar, chiar dacă am câştigat o victorie, încă nu s-a terminat. Cu toate acestea, militanții pentru drepturile femeii sunt mulțumiți. Simbolul luptei duse de Mukhtar Bibi a creat un precedent valoros pentru ei.

Pot reveni acum în satul meu cu fruntea sus, ascunsă sub şalul discret.

îmi rămâne să construiesc o şcoală, ceea ce nu este uşor. în mod ciudat, adesea mă părăsesc puterile. Slăbesc şi m-am tras la față din cauza epuizării. Drama survenită în existența mea paşnică, precum şi această victorie răsunătoare trâmbițată de presă, mă deprimă. Sunt sătulă de vorbe, de a mai face față bărbaților şi legilor. Se spune că sunt plină de eroism, când, de fapt, sunt foarte obosită. Eram veselă, zâmbitoare şi, nu mai sunt aşa; eram mereu dispusă să glumesc cu surorile mele, îmi plăcea munca mea, broderia şi învățarea copiilor, iar acum sunt mereu abătută. Cu această barieră de polițişti de la uşa mea, într-un anume fel, sunt prizoniera propriei mele întâmplări, chiar dacă mi-am învins călăii.

Avocații, militanții mă liniştesc: apelul se va prelungi multă vreme - un an sau poate doi, şi în aşteptare sunt în deplină securitate. Cei eliberați nu vor îndrăzni să-mi clintească nici măcar un fir de păr. Ceea ce este adevărat. Prin curajul meu, spun ei, am adus în atenție condiția femeilor din țara mea şi că alte femei, în situația mea, vor urma aceeaşi cale. Dar, câte?

Câte dintre ele vor fi sprijinite de familiile lor aşa cum am fost eu? Câte vor avea norocul să dea peste un ziarist care să relateze faptele sau ca organizațiile pentru apărarea drepturilor omului să se mobilizeze până într-atât încât să determine ca însuşi guvernul să se implice? Or, sunt atât de multe femei analfabete în satele de pe valea Indului. Atât de multe femei de care soții şi familiile lor se vor dezice şi le vor lăsa fără apărare, fără cinste şi fără niciun venit. E atât de simplu de înțeles.

Ambiția mea de a întemeia o şcoală pentru fetele din sat este puternică. Ideea mi-a intrat în cap într-un fel aproape dumnezeiesc. Cercetam mijloacele de educare a fetelor, dându-le curajul de a învăța. La țară, mamele nu fac nimic pentru a le ajuta, pentru că nici nu pot. O fată trebuie să fie de ajutor în gospodărie iar tatălui ei nici prin gând nu-i trece să o trimită la studii. Asta din principiu. în provincia mea înapoiată, ce-ar putea învăța o fată de la mama ei? Să prepare chapatis, să fiarbă orez sau dai, să spele rufe şi să le atârne de trunchiul palmierilor pentru a se usca, să cosească iarba, grâul şi trestia de zahăr, să pregătească ceaiul, să-i adoarmă pe cei mici şi să care apă de la pompă. Vine apoi vremea măritişului, a naşterii copiilor, şi viața merge mai departe, tot aşa, din femeie în femeie.

Insă la oraş, şi chiar în satele din alte provincii, femeile merg la studii, devin juriste, profesoare, doctorițe, ziariste iar pe unele dintre acestea le-am cunoscut. Şi nu

mi s-au părut deloc lipsite de demnitate. îşi respectă părinții, soții, dar au şi dreptul la cuvânt, tocmai pentru că ele înțeleg. Pentru mine lucrurile sunt simple, trebuie să le ofer fetelor cunoştințele necesare cât mai devreme cu putință, mai înainte ca mamele lor să le educe aşa cum au fost şi ele educate cândva.

Nu voi uita niciodată remarca unuia dintre polițişti, adresându-se prefectului când trebuia să-mi fac depoziția.

- Lăsați-mă să vă explic eu. Ea nu ştie să vorbească...

Am ripostat. Oare, pentru că am caracter? Pentru că am fost batjocorită? Pentru că, dintr-odată, am dreptul să vorbesc? Pentru toate aceste motive de-odată. însă, nu numai că voi face ca fetele să învețe să citească, ci eu însămi voi învăța. De-acum încolo, nu voi mai semna niciodată punându-mi degetul pe o coală de hârtie pe care nu scrie nimic.

La un moment dat, m-am gândit să fac un mic spital în amintirea suferințelor surorii mele, moartă de cancer, din cauză că a fost lipsită de îngrijiri medicale. Problema este că o investiție de felul acesta costă mult mai scump decât o şcoală şi presupune angajarea unui doctor, a unei infirmiere, procurarea de medicamente care să poată fi distribuite gratuit şi multă bătaie de cap. Când am stat față în față cu reprezentanta guvernului, am spus cuvântul „şcoală" instinctiv căci, înainte de a se întâmpla toate cele povestite, nu mă gândisem niciodată la aceasta. Dar şi pentru că, în toată această nenorocire, mă simțeam ca având mâinile legate, neputincioasă în fața evenimentelor. Dacă aş fi ştiut să citesc ce scria polițistul, altfel s-ar fi desfăşurat lucrurile. Ar fi încercat, desigur, să mă manipuleze, dar nu s-ar fi ajuns până aici.

în unele ținuturi, poliția locală ca şi înalții funcționari sunt îngrădiți de sistemul tribal, fiind controlați de marii proprietari de pământ. în final, aceştia din urmă sunt cei care comandă şi conduc. Mă pot considera o supraviețuitoare a sistemului mulțumită sprijinului pe care l-am primit din partea familiei mele, de la mijloacele mediatice, din partea unui judecător clarvăzător, de la guvernul ce a intervenit în rezolvarea cazului. Singurul meu act de curaj a constat în a vorbi. Or, eu am fost învățată să tac.

O femeie, la noi, nu se poate simți cu picioarele pe pământ. Atâta vreme cât locuieşte cu rudele, face numai ceea ce doresc rudele. După ce pleacă în casa soțului, face tot ce-i porunceşte acesta. După ce copiii cresc mari, fiii sunt cei care preiau conducerea casei, dispunând de ea în acelaşi fel. Spre norocul meu, am ieşit de sub această supunere. Scăpată de soț şi, pentru că nu am copii, îmi rămân cinstea şi onoarea de a mă ocupa de copiii altora.

Cea dintâi şcoală înființată de mine a început să funcționeze spre sfârşitul anului 2002, cu ajutor primit de la stat, aşa cum mi se făgăduise. Statul a participat cu larghețe la realizarea investiției - a lărgit drumul de acces, a tras curent electric, a introdus apă curentă şi canalizare - iar eu însumi mi-am instalat o linie telefonică. Cu ce mi-a mai rămas, din cele cinci sute de mii de rupii, am achiziționat două terenuri, de câte un hectar şi jumătate fiecare, în apropiere de casa mea. Mi-am vândut chiar şi bijuteriile pentru ca şcoala de fete să-şi demareze activitatea. La început, orele se țineau sub cerul liber, iar fetele urmăreau cursurile stând pe pământ, sub copaci.

Pe aceasta am numit-o „şcoala de sub copaci", în aşteptarea momentului când urma să fie construită o clădire potrivită acestui scop. De pe atunci încă, micuțele mele eleve m-au supranumit Mukhtar Mai, „stimata soră mai mare". în fiecare dimineață, le vedeam sosind, având asupra lor caiete şi creioane, după care învățătoarea striga catalogul, iar această reuşită a mea, chiar aşa incompletă cum era atunci, mă umplea de fericire. Cine s-ar fi gândit vreodată că Mukhtaran Bibi, fiică de țăran şi analfabetă, va ajunge, într-o bună zi, directoare de şcoală?

Guvernul a decis să plătească salariul unui profesor pentru secția de băieți. Alte subvenții au sosit mai târziu, ca cea primită din Finlanda: cincisprezece mii de rupii pentru a asigura salariul unui profesor pe o perioadă de trei ani.

La sfârşitul anului 2002, s-a glumit pe seama mea, în schimb am primit un premiu şi o diplomă, pe care am înrămat-o şi am pus-o pe biroul meu de directoare de şcoală.

Ziua internațională a Drepturilor omului, prima sărbătorire națională a Drepturilor femeilor. Premiu decernat Domnişoarei Mukhtaran Bibi, în 10 decembrie 2002, de către Comitetul Internațional pentru Drepturile Omului.

De-acum, existam în lume, la modul cel mai real, reprezentând toate femeile pakistaneze.

în 2005, după doi ani, şcoala era în plină activitate. Salariile învățătorilor au fost plătite timp de un an şi aveam în vedere construirea unui grajd, cumpărarea câtorva boi şi capre care să asigure şcolii un venit autonom.

Dacă, în unele zile, sarcina pe care mi-o asumasem mi se părea a fi peste puterile mele, mi-a fost dat şi un ajutor moral prețios: am fost invitată de către o organizație de femei -Women's Club 25 - în Spania, pentru a participa la Conferința internațională a femeilor, sub preşedinția reginei Rania a Iordaniei. însoțită de fratele meu mai mare, pentru prima oară, am urcat într-un avion. Nu prea eram în apele noastre, nici unul şi nici celălalt, mai ales din cauză că toți cei aflați în avion vorbeau în limbi necunoscute. Din fericire, la escala făcută în Dubai ni s-a făcut o primire călduroasă, iar de acolo, am fost îndrumați pe tot parcursul călătoriei.

Reuniunea, având ca temă combaterea violenței asupra femeilor, s-a bucurat de o participare numeroasă. Ceea ce am auzit acolo, venind din țări din toată lumea, m-a făcut să înțeleg că apărarea drepturilor femeilor era o misiune deosebit de grea. Pentru o singură femeie ce supraviețuieşte, respingând violența, atâtea mor, atâtea sunt îngropate în nisip, fără mormânt, fără nicio considerație. Micuța mea şcoală părea a fi bine venită în acest noian de nenorociri. O pietricică, aşezată undeva în lume, menită să încerce schimbarea mentalității bărbaților. Insă, alfabetizarea unui pumn de fetițe îşi va face efectul încet, de-a lungul mai multor generații. La rândul lor, câțiva puşti sunt învățați să-i respecte pe toți cei din jur, pe o soră, pe o vecină. Dar, încă este prea puțin. Mă aflam însă în Europa, pământul despre care îmi vorbea unchiul pe când eram o copilă, undeva, la apus față de satul meu, iar toți aceşti oameni necunoscuți îmi cunoşteau povestea. Cădeam dintr-o uimire în alta, dar eram prea timidă pentru a cuteza să arăt cât eram de mândră, chiar numai pentru că mă aflam acolo, o femeie printre alte femei din lumea aceasta atât de mare.

Reîntorcându-mă acasă, am prins mai mult curaj în ce priveşte intenția mea de mărire a şcolii. Ascultând copiii recitând versete din Coran, spunând tabla înmulțirii sau repetând alfabetul englez, aici, sub copacii din Meerwala, simțeam că viața mea dobândeşte un sens. Curând, vor fi introduse în programul de studii ore de istorie şi geografie. In felul acesta, fetele, micuțele mele surori, vor avea acelaşi nivel de cunoştințe ca şi băieții.

Cu toate acestea, existența mea se situa, undeva, în afara mea căci, în realitate, n-aveam pe nimeni care să mă sfătuiască. Devenisem suspicioasă, incapabilă să mă regăsesc pe mine, cea din viața mea de odinioară - senină şi calmă, râzând, în curgerea liniştită a zilelor şi nopților.

Fireşte, acum, pragul casei era luminat de electricitate şi aveam telefon. De altminteri, telefonul suna fără încetare, căci mereu eram solicitată, fie de ONG-uri, fie de ziarişti. Trebuia să răspund deoarece aveam nevoie de ajutor pentru ducerea la bun sfârşit a construcției şcolii, asigurându-i un acoperiş solid. Pe atunci, în 2003, la un an de la consumarea dramei, încă nu dispuneam de suficiente mijloace financiare.

într-o bună zi, răspunzând la telefon, aud o voce de femeie:

- Alo? Bună ziua, te salut, Mukhtar, sunt Naseem şi sunt dintr-un sat aflat în apropiere de Peerwala. Tatăl meu este unul dintre polițiştii ce fac de gardă în fața casei tale. Aş dori să v'orbesc cu el...

Peerwala este o localitate situată la douăzeci de kilometri de satul meu. Tatăl lui Naseem fusese detaşat pentru protecția mea, iar unchiul ei lucrează la un canal, aflat la numai cinci kilometri de casa noastră. Ea mi-a spus şi că, într-o oarecare măsură, suntem şi rude. O mătuşă a mea şi o altă mătuşă, a ei, proveneau din aceeaşi familie şi că amândouă locuiesc în Peerwala. Naseem se întorsese de la Alipur, unde ea îşi începuse studiile - oraşul în care, pentru prima oară, întâlnisem un judecător înțelegător. în prezent, ea studia dreptul în oraşul Multan.

Pe Naseem n-o văzusem niciodată, iar ea aflase despre mine citind articolele apărute în presă. Am trimis pe cineva să-l cheme pe tatăl ei pentru a vorbi cu el şi, între timp, am vorbit puțin cu ea, nimic mai mult. Când a sunat din nou, eram plecată la Meka - am avut fericirea de a putea face un pelerinaj acolo -iar a treia oară a telefonat pentru a mă invita la ea. In perioada aceea, mă căuta foarte multă lume aşa că, am rugat-o să vină ea la mine. Pe atunci, încă nu ştiam că Naseem îmi va deveni o prietenă bună şi un ajutor de nădejde. Ea citise multe lucruri prin ziare, iar povestea mea o interesa din punct de vedere juridic. în acel timp, în mai 2003, cazul meu era încă pe rolul instanței de apel la înalta Curte. Cu toate acestea, dacă tatăl ei nu s-ar fi aflat printre polițiştii ce îmi asigurau pază şi protecție, nu ne-am fi întâlnit niciodată. Naseem nu era de genul celor care doresc să iasă în evidență, ca unele persoane atrase de „notorietatea" mea.

încă de la prima întrevedere, Naseem mi-a apărut ca o femeie uimitoare. Ea este exact invers decât sunt eu - activă, vioaie, netemându-se nici de oameni, nici de cuvinte, vorbind cu uşurință. Am fost frapată încă de la primele lucruri pe care mi le-a spus:

- Ti-e teamă de tot si de toată lumea... Dacă vei continua să trăieşti în felul acesta, nu vei face față. Trebuie să-ți revii.

Pentru ea era uşor să priceapă că mă mai țineam pe picioare numai printr-o minune. în realitate, eram epuizată. Mi-a trebuit destul de mult timp pentru a înțelege unele lucruri - ce se spuneau despre mine, ce se va întâmpla când tribunalul va studia apelul celor din clanul Mastoi. Mereu mi-a fost frică de puterea şi de relațiile acestora. Este adevărat, aici, mă bucuram de protecția poliției şi a guvernului, dar Islamabad este atât de departe de Meerv^ala... Nimic nu era sigur. Cei opt bărbați din clanul Mastoi, lăsați în libertate, puteau oricând să-mi facă un rău. Mi se întâmpla adesea să scrutez întunericul amurgului sau al nopții, să tresar la lătratul unui câine sau la apariția unei siluete masculine. de pildă, oricare dintre duşmanii posibili i s-ar fi putut substitui unui polițist. De tiecare dată când trebuia să plec de acasă, eram încadrată de bărbați înarmați. Mă afundam într-un taxi, din care nu ieşeam decât atunci când eram destul de departe de Meerwala. Din fericire, nu eram nevoită să traversez satul, căci ferma familiei noastre se află la intrarea în localitate, prima casă înainte de drumul ce duce la moschee. însă, în satul meu, locuințele celor din clanul Masloi adăpostesc majoritatea populației. Pe de altă parte, în presa locală apăreau regulat insinuări răutăcioase. Eram numita „femeia banului". Doar, aveam un cont în bancă! O divorțată care ar face mai bine să se întoarcă la soțul şi la casa lui. De altfel, însuşi fostul soț răspândea minciuni la adresa mea, pretinzând că sunt „fumătoare de haşiş".

Naseem susținea că am devenit paranoică. Slabă şi anxioasă, aveam nevoie să stau de vorbă cu cineva de încredere. S-a întâmplat că, acel cineva să fie chiar ea. Am reuşit, în sfârşit, să vorbesc deschis despre viol, despre brutalitate, despre barbaria războinării distrugătoare pe corpul unei femei. Ea ştia să asculte, când trebuia şi cât trebuia. în țările moderne, există medici specialişti capabili să ajute o femeie să se refacă şi să se ridice atunci când ea a căzut chiar mai jos decât pământul. Naseem îmi spunea:

- Tu eşti ca un bebeluş ce învață să meargă. Trăieşti o nouă viață în care trebuie să porneşti de la zero. Deşi nu sunt psihiatră, povesteşte-mi despre viața ta de dinainte, despre copilăria ta, despre căsătoria pe care ai avut-o şi chiar despre ceea ce te-a făcut să suferi. Trebuie să vorbeşti, Mukhtar, căci numai vorbind vei putea discerne binele de rău. Vorbirea este eliberatoare. Este ca atunci când speli o rufă murdară: de îndată ce este curată, o poți pune pe tine fără nicio teamă.

Naseem era cel mai mare copil din familia ei şi a hotărât să renunțe la facultatea de drept, pentru a îmbrățişa meseria de ziaristă, ca studentă la fără frecvență. Cei patru frați şi surori pe care îi are sunt şi ei studenți. Eu am, la fel, patru frați şi patru surori. Cu toate acestea, deşi între satele noastre este o distanță de abia douăzeci de kilometri, cele două vieți ale noastre sunt total diferite. Ea a avut posibilitatea să-şi hotărască singură viitorul. Apoi, Naseem este o luptătoare; când are ceva de spus, vorbeşte tare şi răspicat şi nu se teme de nimeni. Chiar şi femeile polițiste, cele din fața casei noastre, o priveau cu mirare.

- întotdeauna spui ceea ce gândeşti?

- întotdeauna!

De atunci, mă face să râd! Dar m-a făcut şi să cuget la viața mea lăuntrică, despre care nu pot vorbi niciodată. Educația primită mă împiedică, iar supunerea îndelungată mă blochează. Naseem are însă argumentele ei.

- Bărbații şi femeile sunt egali. Avem aceleaşi îndatoriri. Sunt conştientă că religia islamică le-a conferit bărbaților o anumită superioritate, dar la noi bărbații profită de aceasta pentru a ne domina total. Trebuie să te supui tatălui, fratelui, unchiului, soțului şi, în final, tuturor bărbaților din satul tău, din provincia de care aparții şi din toată țara!

„Am citit povestea ta în ziare şi sunt mulți oameni care vorbesc despre tine. Dar tu? Oare, tu vorbeşti despre tine? îți povesteşti nenorocirea cât mai sumar, iar apoi te închizi ca într-o carapace. Or, nenorociri de felul acesta li se întâmplă la mai mult de jumătate dintre femeile din țara noastră. Ele nu au parte decât de nefericire, de supunere oarbă şi nu îndrăznesc niciodată să-şi exprime sentimentele sau să ridice vocea. Dacă una dintre ele cutează să spună „nu", la toate acestea, îşi riscă viața sau, în cel mai bun caz, o bătaie. Vreau să-ți dau un exemplu. O femeie vrea să vadă un film dar este împiedicată de soț. Oare de ce? Pentru că el vrea ca ea să rămână neştiutoare. Astfel, lui îi va fi mai uşor să-i povestească orice şi să-i interzică orice. Un bărbat îi spune femeii sale: „Trebuie să mi te supui, asta e tot!" Şi, pentru că ea nu spune nimic, poate răspunde el în locul ei.

„Dar unde stă scris aşa ceva? Şi, dacă soțul este un cretin? Şi, dacă soțul o bate? Va continua să-şi trăiască toată viața alături de un cretin care o bate? Iar el va continua să se creadă deştept?"

„Soția nu ştie să citească. Pentru ea, lumea există prin intermediul soțului ei. Şi atunci, cum ar putea ea să se revolte? Nu spun că toți bărbații pakistanezi sunt de felul acesta, dar spunn că este foarte greu să le acorzi încredere. Puține femei analfabete ajung să-şi cunoască drepturile. Tu le-ai învățat pe ale tale dar, din nefericire, pentru că rămăseseşi singura ce rebuia să plătească pentru o presupusă greşeală a fratelui tău - pe care nici măcar nu ai comis-o tu însăți. Dar le-ai învățat şi pentru că ai avut curajul să rezişti. Atunci, trebuie să continui să rezişti. însă, de această dată, va trebui să lupți şi cu tine însăți. Eşti mult prea tăcută, prea închisă în sinea ta, prea neîncrezătoare si suferi prea mult. Trebuie să scapi din această închisoare în care tu singură te-ai zăvorât. Mie, poți să-mi spui orice."

într-adevăr, am reuşit să vorbesc deschis cu Naseem şi să-i povestesc tot ce s-a întâmplat. Fireşte, ea cunoştea toată întâmplarea, dar în acelaşi fel în care o ştiau ziariştii, poliția şi judecătorul. Un fapt divers, ceva mai important decât altele, publicat de ziarele din toată țara.

Ea a ascultat cu prietenie şi compătimire ceea ce încă nu spusesem nimănui.

I-am povestit despre cât am suferit, moral şi fizic, despre ruşine, despre cum am dorit să mor, despre buimăceala din capul meu când am revenit singură pe drumul spre casă ca apoi să mă trântesc pe pat ca un animal muribund. Am putut să-i spun ceea ce mi-a fost cu neputință să destăinui mamei sau surorilor mele, din cauză că am fost învățată, din cea mai fragedă copilărie, să tac.

Mi se întâmplă, uneori, ca, uitându-mă la albumul cu fotografii făcute în perioada aceea, să nu mă recunosc. Slabă şi descărnată, cu privirea speriată, ca cea care a surprins prima mea întâlnire cu responsabilul unui ONG pakistanez, SPO (Strengthening Participatory Organization), înființat la Islamabad. Pentru a mă întâlni, a făcut drumul până în satul meu şi mulțumită lui, Canada a devenit interesată de proiectul meu de

şcoală. în această poză, sunt subțire, stau îndoită, şi abia dacă îndrăznesc să mă uit la fotograf.

De când Naseem a devenit sora şi aliata mea în luptă, mi-am recâştigat încrederea în mine, obrajii mi s-au rotunjit, pentru că mănânc, iar privirea mea este liniştită, pentru că dorm.

Destăinuirea unei dureri, a unui secret despre care crezi că este ruşinos, eliberează mintea şi trupul. Până atunci, n-am ştiut acest lucru.

SOARTA

Am crescut fără să ştiu cu adevărat cine eram. Sufletul meu era la fel ca al celorlalte femei din casă. Nevăzut. învățam, furând din zbor şi la întâmplare, cuvintele auzite de la ceilalți. spre exemplu, o femeie, ce venise la noi, spunea:

- Ai văzut ce a făcut cutare fată? Şi-a dezonorat familia! A stat de vorbă cu un băiat! Ea nu mai este o fată cinstită.

După aceea, mama se întorcea spre mine, zicând:

- Vezi, fata mea, ce li se întâmplă acestor oameni? Acelaşi lucru ni se poate întâmpla şi nouă. Bagă de seamă!

încă din copilărie, fetelor le este interzis să se joace cu băieții, chiar cu unul foarte mic. Un puşti surprins pe când juca bile cu micuța sa verişoară a luat bătaie de la mama sa.

Mai târziu, mamele fac unele comentarii cu voce tare, ca fiicele să înțeleagă. Se întâmplă des ca unei nurori să i se facă observații de genul acesta:

- Nu asculți ce spune soțul tău! Nu îl serveşti destul de repede!

In acest mod, cele mai tinere, care încă nu sunt căsătorite, nvață ce trebuie şi ce nu trebuie să facă. în afară de rugăciuni şi învățarea pe de rost a versetelor din Coran, în aceasta constă toată educația pe care o primim. Suntem învățate să nu ne încredem în nimeni, să fim ascultătoare, supuse, temătoare, respectând bărbatul mai presus de orice. Până la uitarea de sine.

Copilă fiind, nu eram suspicioasă. Nici zăvorâtă în sinea mea. Nici nu eram tăcută. Râdeam mult. Singura mea confidentă era bunica mea din partea tatei, Nanny, cea care m-a crescut şi care a locuit întotdeauna cu noi. La noi, este normal ca un copil să fie încredințat şi altei femei din familie decât mama sa.

în prezent, bunica este foarte bătrână şi vede tot mai prost. Nu ştie câți ani are, aşa cum nu ştiu nici mama, nici tata. Acum, eu posed o carte de identitate, însă bunica spune că sunt cu un an mai mare decât scrie în acest act! De altminteri, aici, în sat, faptul nu are nicio importanță. Vârsta reprezintă viața trăită, zilele ce trec, timpul ce se duce.

într-un an, pe vremea recoltei, cineva din familie mi-a spus:

- Ai împlinit zece ani!

Că aveam cu şase luni sau cu un an mai mult sau mai puțin, nu conta. Se putea face o confuzie cu copilul ce se născuse mai înainte sau cu cel ce venise pe lume după mine. In sate nu există oficii de stare civilă. Un copil se naşte, trăieşte, creşte, şi este tot ce contează.

Am început să-mi ajut mama, sau pe mătuşa mea, cam de pe la vârsta de şase ani, la toate treburile din interiorul casei. Dar, dacă tata mergea să adune coceni de porumb pentru hrana animalelor, tăiam şi eu tulpinile alături de el. De multe ori, mergeam să ajut la cositul ierbii de pe câmp. Tata făcea toate muncile de pe câmp, iar fratele meu, Hazoor Bakhsh, se ocupa de aranjarea recoltei. Acesta din urmă avea şi un mic atelier unde el despica lemne.

Cu timpul, familia s-a tot mărit. O soră, Naseem. O altă soră, Jamal, care, din nefericire, ne-a părăsit. Apoi, Rahmat şi Fatima. în sfârşit, un ultim fiu pentru mama mea, Shakkur. mezinul familiei.

Deseori, am auzit-o pe mama spunând că dacă, la următoarea sarcină, Dumnezeu îi va dărui un fiu iar pe urmă nu va mai naşte, va fi mulțumită cu atât. Era un mod de a mărturisi ca născuse destui copii. Totuşi, a mai venit pe lume şi Tasmia, ultima fiică, ce s-a născut după Shakkur.

Diferența de ani dintre cei doi frați ai mei era foarte mare, insă noi, fetele, eram de vârste apropiate. îmi aduc aminte că, atunci când aveam timp, inventam jocuri cu păpuşi din cârpe, făra o treabă foarte serioasă.. Păpuşile le confecționam chiar noi şi aveam păpuşi fete şi păpuşi băieți. Jocul consta în discutarea viitoarei căsătorii între păpuşi. De pildă, eu luam o păpuşă băiat iar sora mea o păpuşă fată şi târguiala putea începe. Şi - Vrei să-mi dai pe fiica ta pentru fiul meu?

- Sunt de acord, dar numai dacă şi tu îl dai pe fiul tău fiicei mele.

- Nu, nu ți-l dau pe fiul meu. Băiatul meu este deja logodit :u fiica unchiului.

Inventam conversații imaginare pe tema căsătoriilor aranjate de rude, având ca model discuțiile purtate de adulți. Aveam păpuşi ce îi reprezentau pe „cei mari" - părinții, frații mai în vârstă şi chiar bunicuțe -, alte păpuşi, despre care ziceam că sunt copiii mici, o întreagă familie. Uneori, ajungeam să ne jucăm şi cu douăzeci de păpuşi, făcute din toate cârpele pe care le găseam prin casă. Băieții se deosebeau de fete prin costumație. Pe băieți îi îmbrăcam cu pantaloni şi cu un cămeşoi alb. Fetele aveau capul acoperit cu un şal sau cu ceva ce semăna cu un fular. Le făceam părul lung, din capete de ață împletite. Fața le-o desenam, cu puțină culoare în obraji, le puneam mici bijuterii înfipte în nări şi cercei în urechi. Cel mai greu de procurat erau cerceii, pentru că nu puteam face ceva cât de cât asemănător cu bijuteriile decât folosind margini de pânză brodată cu perle mărunte, sau alte lucruri strălucitoare, pe care femeile adulte le aruncau când socoteau că s-au învechit.

Luând cu noi toată această mică familie din cârpe şi petice, ne aşezam la umbră, cât mai departe de părinți şi, mai ales, când în casă avea loc o ceartă sau o dispută de familie, ne plăcea la nebunie să ne jucăm cu păpuşile căci, atunci, nu ne puteau auzi! Pentru a ne proteja comoara de praf, ascundeam păpuşile afară, sub cărămizi. Astfel că, frumoasa poveste cu încheierea de căsătorii putea reîncepe oricând aveam ocazia.

- Ai vrea un logodnic pentru nepoata ta? Dar, să ştii, el încă nu a ieşit din burta maică-si!

- Dacă va fi băiat, mi-l dai mie; dacă va fi fată, ți-l dau eu pe fiul meu cel mai mic.

- Fiul tău va trebui să locuiască în casa mea. El îmi va aduce un gram de aur. Şi cercei!

Am râs, cum n-am mai râs de multă vreme, povestindu-i lui Naseem despre nunta unei verişoare, ce se întâmpla pe când eu aveam în jur de şapte sau opt ani. Era cea dintâi călătorie importantă pe care am avut norocul s-o fac în vremea aceea. Am plecat împreună cu unchiul meu, urmând să ajungem într-un sat aflat la aproape cincizeci de kilometri distanță de casa noastră. Nu exista niciun drum, numai o potecă şi, între timp, vremea s-a înrăutățit; ploua fără încetare. Ca de obicei, se călătorea cu bicicleta şi toți membrii familiei erau încărcați pe trei mijloace de transport de acest fel. Eu eram aşezată pe cadrul bicicletei condusă de unchiul meu. O altă persoană sta pe ghidon şi un al treilea călătorea pe portbagaj. Ploaia continua să cadă, dar eram fericiți că urma să petrecem, să ne vedem verişorii şi să ne jucăm cu ei.

Am trăit şi o aventură când, una dintre mătuşi, bine nbrăcată şi purtând nişte brățări foarte frumoase din sticlă, a căzut de pe portbagaj. Toate brățările ei s-au spart, risipindu-se pe pământ, iar ea a fost uşor rănită. Pe moment, toată lumea a intrat în panică pentru că ea țipa cât putea de tare. I s-a făcut rău şi plângea aplecată peste cioburile de sticlă în toate culorile.A trebuit să-i fie bandajate mâinile şi, atunci, copiii s-au uitat unii la alții şi s-au pornit pe râs, după care toată lumea a râs laolaltă cu ei. Un adevărat râs de nebuni ne-a cuprins până la capătul călătoriei, ce a mai durat încă mult timp după aceea! Biata mătuşă, râdea şi ea, având acum brățări din bandaje.

Mult mai târziu, i-am povestit lui Naseem şi despre căsătoria mea. Dar, chiar dacă a frecventat şcoli, şi Naseem este obligată să respecte tradiția şi, încă de multă vreme, i s-a ales un soț. Acesta însă nu corespunde idealului ei. Aşadar, nedorind să arate lipsă de respect față de părinți, încearcă totuşi să scape de această unire. Fără ceartă, fără discuții. Are douăzeci şi şapte de ani, este încă studentă şi, cum el nu se manifestă în niciun fel, ea speră... că va renunța la ea din proprie inițiativă, că se va plictisi să aştepte sau că va cunoaşte pe altcineva. In orice caz, ea spune că va rezista cât mai mult timp va putea.

Până acum, ea nu şi-a întâlnit bărbatul ideal, iar aceasta este una dintre marile interdicții impuse de tradiția noastră. O fată tânără nu are dreptul să-şi caute ea însăşi alesul. Unele, ce şi-au asumat acest risc, au fost amenințate, batjocorite, bătute şi, uneori, chiar ucise, cu toate că legile cele noi, în principiu, spun că trebuie să se țină cont şi de consimțământul fetei. Insă, fiecare castă are propriile ei tradiții iar legea islamică nu autorizează cele preconizate de noua legislație. Pe de altă parte, cuplurile formate din cei care-şi aleg singuri perechea întâmpină mari greutăți în a demonstra legalitatea căsătoriei lor. Astfel, femeia poate fi acuzată că a comis zina, păcatul numit astfel acoperind adulterul, relațiile din afara căsătoriei sau violul. Din acesta cauză, ea poate fi condamnată la moarte prin lapidare, chiar dacă uciderea cu pietre este interzisă. Suntem mereu prinse între două sisteme juridice diferite. Cel ce ține de religie şi cel oficial şi, să nu uităm, pentru ca lucrurile să fie şi mai complicate, există şi sistemul tribal, cu propriile reguli, ce nu ține cont absolut deloc de legea oficială şi, adesea, nici măcar de cea religioasă.

Pentru a obține un divorț, lucrurile sunt la fel de complicate. Numai soțul are dreptul să consimtă divorțul. Când o femeie intentează un proces de divorț în fața unui tribunal de stat, familia soțului, socotindu-se „dezonorată", ar putea pune la cale o

„pedepsire". în plus, procesele de divorț judecate în tribunale nu conduc întotdeauna la decizii judiciare. Cazul căsătoriei mele, urmată de divorț, a fost cu totul diferit dar, până la urmă, am obținut ceea ce mi-am propus. Pe atunci, aveam optsprezece ani.

Sora mea Jamal a venit râzând şi mi-a şoptit la ureche:

- Familia socrilor tăi este aici.

Mă încerca un sentiment de bucurie şi un altul, de pudoare. Mă bucuram pentru că urma să mă mărit şi să trăiesc o altă viață; de pudoare pentru că sora mea râdea, pentru că verişoa-rele mele făceau glume şi pentru că trebuia să glumesc şi eu cu ele în legătură cu marele eveniment. Ca şi cum toate acestea nu mă priveau.

- Prințul tău fermecător este aici!

- N-are decât să se ducă aiurea! Oricum, tot ce se petrece este aiurea... Numai între bărbați.

Se adună într-un loc toți verişorii, frații, unchii şi, desigur, cei din familia viitorului soț. Cineva propune o zi pentru căsătorie, ^ la o anumită dată, şi încep discuțiile pentru că ziua se fixează potrivit cu disponibilitatea fiecăruia. Mai depinde şi de luna anului, de recolte şi de semănături. De pildă, un oarecare ar putea spune:

-Vineri, nu pot. Mă duc la nunta altui verişor.

- Atunci, s-o lăsăm pentru duminică. Un altul ar putea adăuga:

- Nu. Duminică îmi vine rândul să dau drumul la apă, pentru a-mi iriga semănăturile, şi nu sunt liber.

La sfârşit, se stabileşte o dată cu care toată lumea este deaccord. Femeile însă n-au dreptul să-şi spună părerea. Iar logodnica, nici atâta.

Seara, capul familiei revine acasă şi ii da vestea soției sale, astfel că şi tânăra fată ia la cunoştință că se va mărita în cutare zi. Nu mai țin minte precis nici luna. nici ziua căsătoriei mele. îmi amintesc numai că evenimentul a avut loc cu o lună mai înainte de sărbătoarea ramadan.

Când mi s-a spus cine urma să-mi fie soț, am făcut un efort de memorie pentru a-mi da seama despre cine era vorba, într-adevăr, îl mai întâlnisem, din întâmplare, pe drum sau la ceremonie. îmi aduc aminte şi că şchiopăta rău de tot, ca cei care au fost bolnavi de poliomelită. Fireşte, n-am făcut niciun comentariu. Mi-am zis, simplu: „Ah, bine, deci acela este!"

Aproape imediat, m-a cuprins neliniştea. Nu tatăl meu mi-l alesese pe acesta de soț, ci unchiul. Mă întrebam, oare, din ce cauză mă mărita el cu bărbatul acela. de ce îşi dă nepoata tocmai lui? La față, era destul de frumos, dar nu-l cunoşteam şi, în plus, era şchiop!

Sora mea Naseem m-a întrebat dacă îl plăceam, în ciuda infirmității lui. Nu am obiceiul să răspund la întrebări de genul acesta, dar ea râdea şi insista să-i spun.

- Nu chiar atât de mult. Dacă aş fi putut să spun nu, aş fi făcut-o.

Nu ştiam nimic despre el, afară de faptul că părinții lui decedaseră şi că, atunci când a venit la noi în casă, a fost însoțit de fratele lui mai mare. De îndată ce data căsătoriei a fost fixată, automat, am fost considerată logodită. Iar sfaturile curgeau de pe buzele tuturor femeilor din preajma mea, în cadrul unui ritual, ele fiind aceleaşi în fiecare zi.

- Vei pleca la casa soțului tău, încearcă să faci cinste numelui părinților tăi, numelui familiei tale.

- Fă tot ce-ți cere el. Respectă-i familia...

- Tu eşti cinstea lui şi a familiei sale, respectă-l... Mamele noastre nu ne spun nimic. Eram atât de neştiutoare

încât nici măcar nu mă speria ideea că trebuie să-i fiu supusă soțului meu, aşa cum sunt, de altminteri, toate femeile din Pakistan. în rest, căsătoria era un mister pe care femeile măritate nu-l împărtăşesc tinerelor fete. Iar noi nu avem voie să punem întrebări. Oricum, a te căsători, a face copii sunt lucruri banale. Am văzut femei născând deci, ştiu tot ce trebuie ştiut. Despre iubire se vorbeşte în alte țări şi în cântece, nu şi în cazul meu. Odată, am văzut un film la televizor, acasă la unchiul meu: o femeie foarte frumoasă, foarte machiată, făcând multe gesturi, întindea brațele spre un bărbat ce o făcea să plângă. N-am înțeles ce spunea, pentru că vorbea în limba urdu, dar mi s-a părut că prea se dădea în spectacol.

La noi, totul este simplu, prevăzut dinainte. Părinții mei se ocupă de zestre şi, în plus, mama începe să-mi procure lucruşoarele necesare în căsătorie cu câțiva ani mai devreme. Mici bijuterii, lenjerie, haine. Mobilierul se pregăteşte în ultimul moment. Tata a pus să se facă pentru mine un pat. In ziua căsătoriei, am purtat, conform tradiției, îmbrăcămintea pe care mi-o cumpărase logodnicul meu. Nu aveam voie să îmbrac altceva. La noi, costumul miresei este de culoare roşie. Faptul comportă un anume simbolism şi este foarte important să fie astfel. înainte de ceremonia căsătoriei, logodnica trebuie să-şi împletească părul strâns, în două cosițe şi, cu o săptămână înaintea căsătoriei, femeile din familia logodnicului vin să le desfacă şi să le împletească la loc, aducând şi mâncare pentru toată săptămâna. Chiar dacă nu ştiu la ce poate folosi acest ubiu ritual, m-am conformat şi eu, ca toată lumea. Urmarea a fost că, în ziua căsătoriei, părul meu stătea foarte cret

Venea la rând ritualul cu henne (plantă exotică, din care se obține o substanță de culoare roşie folosită în cosmetică), numit henne. Femeile din viitoarea mea familie mă ung chiar ele CU henne pe podul palmelor şi pe picioare. Apoi, după ce fac un duş, se trece la îmbrăcare. Pantaloni largi si bufanți, o tunică lungă, o eşarfă lungă din voal - toate de culoare roşie. Cu acest prilej, urma să port şi hurka. Deja o îmbrăcasem, când am fost să cunosc familia logodnicului, şi mă obişnuisem cu EA. S-a mai întâmplat, când plecam undeva, să-mi pun hurka dar, de îndată ce mă îndepărtam de casă, o dădeam la o parte şi mergeam cu fața descoperită. Insă, dacă se întâmpla să mă întâlnesc cu cineva din familia mea, o puneam imediat, din respect pentru aceştia. Acest articol vestimentar nu deranjează vederea, pentru că găurile pentru ochi, la noi, sunt cu mult mai mari decât cele ce pot fi văzute la burkii purtată de femeile din Afganistan. Este limpede, totuşi, că nu este o îmbrăcăminte comodă, dar, aici, ea se poartă numai înainte de căsătorie. După măritiş, cele mai multe femei renunță la hurka.

Bunicul meu din partea mamei, care avusese mai multe soții, spunea mereu:

~ Niciuna dintre femeile mele n-a purtat văl. Dacă, totuşi, reuna dintre ele vrea să şi-l pună, n-are decât, dar atunci va rebui să-l poarte până la sfârşitul zilelor ei.

De obicei, imamul vine să oficieze căsătoria fie în ziua ritualului mehndi, fie într-o altă zi anume. Pentru mine, s-a întâmplat să fie în ziua de mehndi. Când imamul m-a întrebat dacă îl vreau ca soț pe bărbatul cutare, am fost atât de impresionată încât n-am putut răspunde. Nici da, nici ba. Nu >uteam scoate niciun cuvânt. Imamul însă insista.

- Deci? Răspunde! Răspunde!

-A trebuit ca femeile să-mi împingă capul în jos, în semn de aprobare, adăugând:

- Este timidă, dar a spus da, aşa este.

După masa la care s-a servit orez cu carne, din care n-am putut să înghit nici măcar o îmbucătură, trebuia să aşteptăm sosirea familiei soțului pentru a mă lua la ei. Până atunci, mai sunt câteva ritualuri de îndeplinit.

Fratele meu mare trebuie să-mi pună puțin ulei pe păr şi o brățară de pânză brodată pe braț. O femeie ține în mână un castronaş cu ulei iar fratele meu trebuie să-i dea o monedă, pentru a lua, el cel dintâi, din ulei. După el, toți membrii familiei îşi înmoaie degetele în castronaş, pentru a-mi pune ulei pe cap.

De aici înainte, mirele îşi poate face intrarea în casă. Eu încă nu l-am întâlnit şi el nu-mi va putea vedea fața ascunsă sub burka. îl aştept şezând, împreună cu surorile şi cu verişoarele mele. Ele sunt acolo pentru a-l împiedica să intre, până când nu le plăteşte cu o bancnotă de mică valoare. De îndată ce le-a plătit, poate intra pe uşă. Se aşază lângă mine, iar surorile mele îi aduc pe o tavă un pahar cu lapte. El bea laptele, apoi pune paharul gol pe tavă, lăsând să alunece alături încă o bancnotă! După aceasta, reîncepe ritualul cu uleiul, dar într-o altă variantă. Femeia care conduce ritualul înmoaie căpețelele de bumbac în castronaşul cu ulei, pe care, apoi, le aruncă în obrazul mirelui, spunând:

- iată, flori pentru tine.

După aceea, ia o altă bucățică de bumbac pe care o pune în palma mea dreaptă, iar eu trebuie să strâng pumnul foarte tare, în aşa fel încât mirele să nu-mi poată desface degetele. Este un fel de luare la întrecere, care este mai tare: dacă reuşeşte să-mi deschidă pumnul, cu atât mai rău pentru mine căci, înseamnă că el a câştigat. Dacă însă nu se întâmplă acest lucru, toată lumea râde şi glumeşte pe seama lui.

- Nu eşti bărbat, n-ai putut să-i deschizi pumnul! în acest caz, el este obligat să mă întrebe:

- Spune, ce ți-ai dori?

- Dacă vrei să-mi deschid pumnul, trebuie să-mi dai o broşa. Apoi, căsătoria poate reîncepe jocul, femeile îi închid iar

pumnul cu bucățica de bumbac, iar soțul încearcă din nou să-l deschidă. în general, cele ce asistă, surori, verişoare, fetele din împrejurimi, o încurajează pe mireasa învingătoare strigând:

- Cere-i cutare lucru, apoi cutare...

Când am strâns pumnul, prima dată, el n-a reuşit să mi-l desfacă şi nici a doua oară, făcându-se de râs în fața femeilor.

Nu-mi dau seama dacă acest joc ritual are o valoare simbolică, sau dacă mirele pierde intenționat, pentru că, oricum, trebuie să-i dăruiască miresei cel puțin o bijuterie. în orice caz, lupta este reală şi ai nevoie de putere pentru a face față.

Mai sunt apoi şi cântecele pe care tinerele fete le adresează fratelui mai mare. El este cel care, la modul simbolic, o dă pe sora lui unui alt bărbat şi, după tatăl lor, fetele din familie îl iubesc şi îl respectă cel mai mult pe el.

Nu-mi amintesc foarte bine cuvintele cântecului pentru frațele meu, dar ele ar fi putut fi acestea:

Spre miază'zi eu m-am uitat
Şi mi-a părut că-i foarte depărtat
Apoi, frate-meu s-a arătat
Are la mână un ceas foarte frumos.
El este mândru şi merge fălos...

Probabil, cântecele naive de felul acesta vor dispărea cu totul sau vor fi înlocuite cu altele, pe care fetele acum le aud la radio. însă, vor rămâne, pentru totdeauna, dragostea şi respectul pentru fratele cel mare.

Toată familia era mulțumită şi eu, la fel, căci aveam o petrecere. însă, pe de altă parte, eram tristă şi înspăimântată la gândul că plecam din casa în care trăisem aproape douăzeci de ani. Totul se terminase şi nu mă voi mai simți niciodată, cu adevărat, în casa mea. Gata cu jocurile, cu prietenele, cu frații, cu surorile! Urma să fac pasul, după care totul va rămâne în trecut. Viitorul mă neliniştea.

în cele din urmă, mirele s-a ridicat în picioare. Verişoarele m-au prins de brațe, pentru a mă ridica, conform tradiției. Ele m-au condus afară, unde mă aştepta o trăsură mare, trasă de un tractor. Tot conform obiceiului, fratele meu m-a ridicat în brațe, urcându-mă în spatele trăsurii.

în fața intrării casei unde locuieşte soțul, aşteaptă un băiețel. Acesta îl ia de mână pe mire şi îl conduce în casă. Mie mi se dă un mandhani, un băț ce se foloseşte pentru bătutul untului, şi abia apoi, intru şi eu. Ultimul ritual se referă la momentul când mireasa îşi scoate hurka.

Obiceiul acesta are şi un nume, ghurnl kholowi. Nu trebuie să-mi scot voalul decât după ce soțul le dă ceva bani fetițelor ce trag de el, spunând:

- Hai, dă-ne, dă-ne! Să ne dea două sute de rupii, iar apoi poți să-ți scoți ghund-ul.

- Ba nu, nu, cinci sute de rupii...

- Ba nu, nu te lăsăm să-ți ridici voalul decât dacă el ne dă o mie de rupii...

Se merge însă numai până la cinci sute de rupii. în anul acela, era mult. însemna prețul unei capre. în sfârşit, mi-a văzut chipul.

în camera în care urma să dormim, erau patru paturi; aşadar, nu eram lăsați singuri.

Iată, aşa mi-am petrecut trei nopți în casa cumnatului meu, înainte de a ne muta în locuința soțului meu - o casă cu o singură încăpere. Pe urmă, a ținut, dinadins, să se întoarcă la fratele lui căci, fără el, nu putea trăi! Din nefericire, soția cumnatului nu mă putea suferi. Inventa mereu tot felul de poveşti, reproşându-mi că nu fac nimic, deşi adevărul este că ea mă împiedica să mă ating de ceva.

Deoarece, contractul de căsătorie încheiat de familia mea prevedea că soțul meu trebuia să locuiască la noi, am revenit acasă, la mai puțin de o lună de la căsătoria, atât

de ciudată, iar el n-a binevoit să mă urmeze. Voia să locuiască numai la fratele lui şi refuza să muncească alături de tatăl meu; mă întreb, chiar, dacă m-a dorit vreodată pe mine însămi având în vedere că, nu mi-a fost prea greu să-mi recuperez de la el zestrea, tolaq, fapt ce însemna că acceptă divorțul şi că mă „eliberează". La rândul meu, i-am restituit bijuteriile. Eram liberă. Liberă, cu toate că, potrivit tradiției noastre, o femeie divorțată nu este bine văzută, în continuare, urma să trăiesc alături de părinți - la noi, o femeie ce locuieşte singură îşi atrage o proastă reputație. Munceam, pentru a-mi ajuta familia şi pentru a-mi satisface micile mele nevoi. Pentru că-i învățam pe copii Coranul, fără să le cer nimic, iar şi prin faptul că le inițiam pe femeile din sat în arta cusăturilor artistice, mi-am redobândit cinstea şi respectabilitatea în sânul comunității, iar viața mea era liniştită.

Până la acea blestemată zi de 22 iunie.

Sistemul justiției tribale practicat în cadrul tribunalului jirga, are o vechime considerabilă şi este incompatibil atât cu preceptele religioase cât şi cu legile omeneşti. Guvernul însuşi i-a sesizat şi a recomandat guvernatorilor de provincii şi poliției să întocmească, „obligatoriu", ceea ce ei numesc „un prim raport de informare", care să permită anchetarea crimelor comise în numele onoarei lezate. Această măsură era menită să-i împiedice pe vinovați să se ascundă în spatele verdictului dat de jirga pentru a justifica o infamie sau o crimă comisă cu sânge rece.

Un astfel de „prim raport'*, în cazul meu ca şi în atâtea altele, eu l-am semnat în alb! Poliția locală s-a oferit să-mi scrie plângerea, facând-o aşa cum îi convenea ei. Motivul era că, astfel, evita ca ea însăşi să se pună rău cu casta dominantă.

Faptul acesta demonstrează laşitatea bărbaților şi o mare nedreptate. în „sfatul" satelor, bărbații, ce se întrunesc pentru a rezolva conflictele de familie, se presupune că ar fi modele de înțelepciune şi nu nişte bestii fără conştiință. în cazul meu, un bărbat tânăr, plin de orgoliul castei sale, animat de dorința de a face rău şi de violență, i-a influențat pe toți ceilalți. Or, oamenii cu adevărat înțelepți sau bătrânii nu reprezentau, nici pe departe, majoritatea.

Şi, după cum se ştie, femeile au fost întotdeauna excluse de la aceste adunări. Cu toate acestea, prin statutul lor de mame, de bunici, răspunzând de toate treburile zilnice, ele cunosc cel mai bine problemele de familie. însă, disprețul bărbaților față de inteligența lor le ține deoparte. Nu îndrăznesc nici măcar să visez că, într-o bună zi, fie ea şi foarte îndepărtată, femeile ar putea fi admise în adunarea satului.

Cel mai grav este faptul că ele devin cal de bătaie şi obiect de schimb în reglarea conflictelor, ele fiind cele pedepsite. Iar pedeapsa este mereu aceeaşi. Având în vedere că sexualitatea este un subiect tabu şi că, în societatea noastră din Pakistan, onoarea bărbatului este întruchipată în femeie, bărbatul, în reglările de conturi, se răzbună pe femeie, fie printr-o căsătorie forțată, fie prin viol. Coranul, desigur, nu ne învață un astfel de comportament.

Dacă tatăl meu sau unchiul ar fi acceptat să mă dea în căsătorie unui bărbat din clanul Mastoi, viața mea ar fi devenit aproape un iad. Inițial, această rezolvare era menită să atenueze conflictele dintre caste sau triburi prin înrudire. Realitatea este însă cu totul alta. Căsătorită în aceste condiții, soția este maltratată, este respinsă de celelalte

femei, condamnată la sclavie. Cu mult mai rău este faptul că, unele femei sunt violate din cauza unor neînțelegeri materiale, sau din cauza unei banale invidii dintre doi vecini şi, dacă cer să li se facă dreptate, sunt învinuite de adulter sau că ele însele ar fi provocat relațiile licite!

S-ar putea însă ca familia mea să fie puțin mai altfel decât celelalte. N-am cunoscut istoria castei Gujjar din provincia Pendjab, nici de unde a venit tribul meu şi nici care au fost obiceiurile şi tradițiile ei de dinaintea separării Indiei de Pakistan. Comunitatea noastră este alcătuită din oameni care sunt, în acelaşi timp, războinici şi agricultori. Noi vorbim un dialect minoritar, numit saraiki, ai cărui vorbitori sunt concentrați în sudul provinciei Pendjab, limba oficială a țării fiind limba urdu. Mulți dintre pakistanezii şcolarizați vorbesc limba engleză. Personal, nu cunosc nici limba engleză, nici limba urdu. De-acum, Naseem era prietena mea, ştia absolut totul despre mine si chiar dacă eu încă eram neîncrezătoare si mă temeam de bărbați, ea, în schimb, era neînfricată.

Cel mai important lucru pe care l-am descoperit, pornind de la necesitatea de a educa fetele şi de a le da posibilitatea ca, prin alfabetizare, să se deschidă spre lume, a fost necesitatea ca fiecare să se recunoască pe sine ca ființă omenească. Eu a rebuit să învăț să exist ca femeie şi să-mi respect această condiție. Până atunci, revolta mea era instinctivă şi acționam pentru a supraviețui, eu şi familia mea amenințată. O parte din mine refuza să se lase înfrântă. Dacă n-ar fi fost aşa, m-aş fi sinucis. Dar cum să te ridici după ce ai fost pusă la stâlpul infamiei? Cum să treci peste deznădejde? Mai întâi, la mânie, doar instinctul de răzbunare te scoate din brațele morții ce te vrea la ea. Acest instinct te ajută să-ți revii, să mergi mai departe, să acționezi. Spicul de grâu culcat de furtună poate să se ridice din nou sau poate putrezi în țărână. Eu m-am ridicat singură şi, puțin câte puțin, am dobândit conştiința existenței mele ca ființă omenească, având drepturi legitime la viață. Sunt credincioasă, îmi iubesc satul, ținutul Pendjab, toată țara mea şi mi-aş dori ca în această țară femeile brutalizate, noile generații de fete să primească un alt statut. N-am fost niciodată cu adevărat o feministă militantă, chiar dacă mijloacele mediatice m-au catalogat astfel. Par a fi astfel, în virtutea experiențelor trăite, cărora le-am supraviețuit, o femeie simplă într-o lume condusă de bărbați. Dar, disprețul față de bărbați nu este soluția pentru a creşte în ochii lor.

Bărbații pot fi combătuți, dar de la egal la egal.

ZILE PETRECUTE LA MEERWALA

Până atunci, nimeni nu auzise de satul meu, pierdut in câmpia ludului, în sudul Pendjabului de apus, districtul Muzaffargarh. Postul de poliție de care aparținem se află la cinci kilometri de sat, la Jatoi, iar cele mai importante oraşe din apropiere, Dera Ghazi, Khan şi Multan, se află cam la trei ore de mers cu maşina, pe un drum mereu aglomerat de camioane uriaşe, de motociclete supraîncărcate şi de care grele. în sat, nu există niciun centru comercial şi nici şcoală.

înființarea şcolii lui Mukhtar Mai a stârnit curiozitatea locuitorilor. La început, această curiozitate era neîncrezătoare şi, din această cauză, aveam doar câteva eleve. Ajutată de Naseem, a trebuit să bat din poartă în poartă pentru a-i convinge pe părinți

să-şi dea fetele la şcoală. Chiar dacă nu s-a întâmplat să ne fie trântită uşa în nas, tatăl familiei ne dădea de înțeles că menirea fetelor este să muncească în casă, nu să meargă la studii. Băieții au mai multe posibilități. Cei care nu lucrau pe câmp puteau să frecventeze o şcoală dintr-un alt sat, însă nu erau obligați la aceasta.

Munca de lămurire şi demersurile noastre, diplomatice, în sânul comunității, ne-au ocupat mult timp. Şi, firește, nu se punea problema de a merge să discutăm şi cu cei din familia Mastoi. Fiii lor cei mari se aflau în închisoare „din vina mea".

Dacă poliția m-ar fi lăsat o singură zi fără protecție, ştiam că ei ar fi profitat imediat. Spuneau, oricui voia să asculte, că se vor răzbuna pe mine şi pe familia mea.

De la început, construirea şcolii s-a făcut pe măsură ce dispuneam de mijloace, ajungând în final să fie una simplă şi luminoasă. Mobilierul şcolar urma să vină mai târziu şi îmi pare rău pentru cei câțiva copii, dintre cei mai mici, care încă sunt nevoiți să stea direct pe pardoseală. Din fericire, am reuşit să cumpăr două ventilatoare mari care să-i apere pe copii de căldură si de muşte.

La început, aveam o singură învățătoare, însă, mulțumită unui articol scris de Nicolas D. Kristof, apărut în decembrie

2004, în ziarul New York Times, şcoala a atras atenția înaltului comisar al Canadei la Islamabad, doamna Margaret Huber. Canada cooperează cu Pakistanul în domeniile educației, sănătății şi bunei guvernări încă din 1947. Schimbările regimului politic n-au stopat continuarea acestei colaborări, având şi susținerea ONG-urilor locale pakistaneze. Această țară a deblocat milioane de dolari pentru a sprijini dezvoltarea țărilor sărace.

La sfârşit, reprezentantul SPO, Mustafa Baloch, a venit la Meerwala pentru a constata situația şcolii şi, la începutul anului

2005, însăşi doamna comisar al Canadei şi-a făcut intrarea în sat, cu o suită de ziarişti, pentru a-mi înmâna, personal, un cec de 2,2 milioane de rupii, reprezentând contribuția acestei țări la construirea şcolii.

Doamna aceasta m-a felicitat pentru curajul meu şi pentru lupta pe care o duc pentru promovarea ideii de egalitate în drepturi a femeilor cu bărbații, pentru voința mea de a-mi dedica viața nu numai cauzei dreptății ci şi educației.

Tot pentru construcția şcolii, primisem deja cinci sute de mii de rupii de la guvernul pakistanez şi alte donații de la persoane particulare din Statele Unite. Şcoala mea nu se mai putea numi „de sub copaci"; era o construcție solidă. Din donația trimisă de organizația canadiană CIDA (Canadian International Development Agency) am putut asigura salariul a cinci învățători pentru o perioadă de un an, amenajarea unei cancelarii, a unei mici biblioteci şi a încă două săli de clasă, în afara celor pentru fete, anume pentru băieți. Pentru a economisi banii, am cumpărat eu însămi lemn şi am angajat un tâmplar ce urma să confecționeze mesele şi scaunele din sălile de curs. în sfârşit, am pus pe roate şi construcția unui grajd, pentru a adăposti caprele şi boii ce urmau să ne asigure un venit regulat, independent de donații. Căci, ajutoarele străine nu sunt veşnice. Aveam deja între patruzeci şi cinci şi cincizeci de eleve - cursurile fiind gratuite, atât pentru fete cât şi pentru băieți.

Acum, la sfârşitul anului 2005, pot fi mândră de rezultatele muncii mele: şcoala mea este frecventată de o sută şaizeci de băieţi şi de peste două sute de fetiţe. Am câştigat o mare victorie, pentru fete!

însă, trebuie să ducem în continuare munca de lămurire cu părinţii, pentru a-i lăsa pe copii să frecventeze şcoala în mod regulat. Mult prea des, le pun în cârcă treburi casnice, chiar şi pe cele mai grele. Atunci, ne-a venit ideea să inventăm un premiu pentru frecvenţa la cursuri pe care să-l dăm celui sau celei care nu va lipsi nicio zi de la şcoală. Urmează ca acest premiu să fie dat la sfârşitul fiecărui an şcolar: o capră pentru fete şi o bicicletă pentru băieţi.

în prezent, deţin un mic domeniu ce cuprinde casa părintească, în care m-am născut şi în care am trăit dintotdeauna. Dincolo de încăperile rezervate femeilor, avem o curte mare. Acum, o parte din această curte aflată sub cerul liber am acoperit-o, în ea având acces elevele din cele patru clase pentru fete. Şcoala are angajate cinci învăţătoare pentru fete, ale căror salarii sunt plătite din subvenţii externe, precum şi un învăţător.

pentru băieţi, plătit de stat. Sperăm ca, într-o bună zi, guvernul să plătească şi salariile femeilor...

Şcoala are şi o cancelarie mare, având ca anexă biblioteca -mică dar îndestulătoare, unde păstrez dosarele mai importante, manualele şcolare şi cataloagele.

în exterior, avem o cişmea cu apă pentru toată lumea şi o toaletă pentru bărbaţi. în curte se mai află şi o pompă de la care luăm apă pentru nevoile menajere şi un cuptor în aer liber. Naseem ocupă postul provizoriu de director de şantier iar Mustafa Baloch este consilier tehnic pe probleme de construcţie şi organizare, deoarece CIDA verifică periodic mersul lucrărilor. Totul funcţionează. în mijlocul ogoarelor cultivate cu trestie de zahăr şi grâu, mărginite de curmali, se află singura şcoală de fete din tot ţinutul, iar directoarea acestei şcoli sunt eu. Centrul satului se află la capătul unui drum de pământ, astfel că, din uşa biroului meu, pot vedea moscheea iar în spatele casei, dincolo de staulul caprelor, se întinde ferma Mastoilor. Copiii acestora frecventează şi ei şcoala, fete sau băieţi, şi n-am primit nicio ameninţare directă din acest motiv, în şcoală domneşte calmul şi liniştea.

Copiii de aici provin din mai multe triburi, unele făcând parte din castele superioare iar altele din castele inferioare, însă, la vârsta lor, nu s-a iscat niciun conflict din această cauză. Cu atât mai puţin între fetiţe. Nu le-am auzit niciodată referindu-se la astfel de lucruri. Clasele pentru băieţi se află ceva mai departe de domeniul meu, în aşa fel încât băieţii să nu-şi încrucişeze drumul cu cel al fetelor.

Şi, zilnic, ascult fetele spunându-şi lecţiile pe de rost, le văd alergând, discutând sub acoperişul curţii şi râzând. Toate aceste glasuri mă întăresc şi îmi hrănesc speranţele. Astăzi, viaţa mea are un sens. Această şcoală trebuia să existe şi voi continua să mă bat pentru ea. Sper că, peste câţiva ani, elevele de acum vor primi destule noţiuni în şcoală pentru a-şi aborda existenţa într-un mod cu totul diferit. Totuşi, după toată povestea mea, ce a făcut ca numele satului meu să fie cunoscut în întreaga lume, ororile ce li se fac femeilor nu încetează. In Pakistan, în fiecare oră, o femeie este bătută, brutalizată, este arsă cu acid sau moare în explozia „accidentală" a unei butelii cu gaz... Comisia pentru apărarea drepturilor omului din Pakistan a consemnat că, în ultimele

şase luni, numai în regiunea Pendjab s-au comis o sută cincizeci de violuri. In mod regulat, vin la mine femei care îmi cer să le ajut. Naseem le dă sfaturi juridice, le recomandă să nu semneze niciodată o declarație fără prezența unui martor şi să ceară sprijin de la organizațiile pentru apărarea femeilor.

Tot Naseem este şi cea care mă ține la curent cu unele articole ce apar în ziare - am învățat să citesc, pot să mă semnez, pot şi să scriu un mic discurs dar, totuşi, Naseem citeşte mai repede decât mine!

„Zafran Bibi, o tânără de douăzeci şi şase de ani a fost violată de cumnatul ei şi a rămas însărcinată. Ea n-a vrut să renunțe la copil şi a fost condamnată la moarte prin lapidare, uciderea cu pietre, în anul 2002, deoarece copilul a fost considerat a fi dovada că ea s-a făcut vinovată de zina, păcatul de adulter. Violatorul nici nu s-a sinchisit. Acum ea este în închisoarea din Kohat, în nord-vestul Pakistanului, unde soțul ei vine să o vadă, cerând, de fiecare dată, punerea ei în libertate, ea nu va mai fi lapidată dar riscă să-şi mai petreacă încă mulți ani în puşcărie, în timp ce el, violatorul, este apărat de lege."

„O tânără se căsătoreşte din dragoste - altfel spus, decide singură să-l ia de soț pe cel pe care-l iubeşte, împotriva voinței familiei ei şi a celei a logodnicului ce-i fusese destinat, care o consideră, din acest motiv, „prost crescută". în cursul unei reuniuni de familie, cei doi frați ai fetei îl asasinează pe soț, ca pedeapsă că a mânjit onoarea familiei lor."

Nicio tânără nu are dreptul să viseze la dragoste sau să se căsătorească cu bărbatul pe care-l iubeşte. Chiar şi în mediile cele mai evoluate, fetele sunt datoare să respecte alegerea părinților lor. N-are nicio relevanță faptul că această alegere s-a făcut mai înainte ca ele să se nască. în ultimii ani, mai multe tinere femei au fost condamnate de tribunalele jirga pentru că şi-au dorit o căsătorie liberă, chiar dacă legea națională islamică autorizează şi acest tip de mariaj. Cu toate acestea, în loc să ia apărarea acestor femei, funcționarii publici preferă să se alăture legilor tribale. Or, cel mai la îndemână pentru o familie, aşa-zis „dezonorată", este să pretindă că fiica lor a fost violată de soțul liber ales: Faheemuddin, din casta Muhajir, şi Hegira, din casta Manzai, s-au căsătorit. Tatăl Hegirei nu a fost de acord cu căsătoria ei. Aşadar, a depus o plângere, acuzându-l pe soț de viol. Cei doi au fost arestați. în cursul procesului intentat soțului ei, Hegira a declarat că n-a fost violată şi că a consimțit liber la relația cu cel pe care, singură, l-a ales de soț. Tribunalul a trimis-o într-un centru de protecție a femeilor, până când urma să se decidă asupra sorții ei. Chiar în ziua în care cuplul a obținut câştig de cauză, plecând liberi de la înalta Curte de justiție din Hyderabad, a apărut un grup de bărbați, între care se aflau tatăl fetei, fratele şi unchiul ei. Tinerii au încercat să fugă cu o ricşă, pentru a nu fi ucişi amândoi.

Căsătoriile mixte sunt rare, dar Naseem mi-a adus la cunoştință cazul unei femei creştine care, căsătorindu-se cu un musulman, s-a convertit la islamism. Ea a avut cu el o fetiță, Maria, care, între timp, a devenit o adolescentă de şaptesprezece ani. într-o bună zi, un unchi din familie a venit în casa lor, pretinzând că soția lui este grav bolnavă şi că cerea să o vadă pe Maria. De atunci, fata a dispărut. Mama ei a căutat-o în zadar. Tânăra a fost închisă, luni întregi, într-o încăpere, unde o femeie bătrână îi aducea

mâncare, fără să ştie măcar din ce cauză era ținută prizonieră. Intr-un sfârşit, nişte bărbați înarmați, însoțiți de un călugăr, au pus-o să semneze două acte, un consimțământ la convertire şi un certificat de căsătorie. Maria fost rebotezată Kalsum, apoi a fost condusă la domiciliul soțului ei, un extremist, care plătise pentru răpirea ei suma de douăzeci de mii de rupii. In acest fel, fata n-a făcut decât să schimbe o închisoare cu alta mai rea, urmărită de toate femeile din casă, brutalizată şi insultată de acestea, din cauză că era creştină.

După ce nenorocita a născut un copil, a avut o primă tentativă de evadare, dar încercarea a dat greş. în sfârşit, pe când rămăsese din nou însărcinată, a profitat de o uşă ce nu era bine zăvorâtă şi a reuşit să fugă, la trei ani după ce fusese dată dispărută, refugiindu-se în casa mamei ei. Or, soțul era un bărbat influent. El a refuzat divorțul, cerând să i se încredințeze copilul. Maria a trebuit să trăiască ascunsă, deoarece avocatul specializat în divorțuri de acest fel, adică între soți ce nu AU aceeaşi religie, a refuzat să-i mai susțină cazul. înainte de a se retrage, le-a avertizat pe mamă şi pe fiică: familia acestui bărbat este foarte puternică iar ele sunt în pericol de moarte. Soțul plătise nişte inşi, profesionişti, pentru a o răpi. Tot ce a putut face avocatul a fost să-i găsească o ascunzătoare.

Tânăra aceasta provenea dintr-o căsătorie mixtă şi povestea a apărut în paginile ziarelor. Un raport al Comisiei pentru drepturile omului atestă că, în Pendjab, două sute douăzeci şi şase de pakistaneze minore au fost răpite, în aceleaşi condiții, pentru a fi căsătorite cu sila. în general, la primul refuz din partea unei fete, familia celui refuzat se mobilizează pentru a pune lucrurile „în ordine". Şi pentru că un refuz este considerat un atentat la onoare, provocând adesea reglări de conturi cu consecințe mortale, familiile în cauză se înfățişează tribunalului jirga, pentru a se găsi o rezolvare a situației. In cazul în care au existat morți în ambele părți, se pretinde plata unei despăgubiri, fie în rupii, fie prin atribuirea unei femei sau chiar a două... după cum se hotărăşte. Naseem spune că noi suntem mai puțin importante decât caprele şi chiar mai puțin decât o pereche de papuci, pe care bărbatul îi schimbă după bunul său plac, aruncându-i atunci când i se par prea uzați.

De pildă, pentru a rezolva un caz de asasinat, o adunare jirga a decis să i se „atribuie" familiei victimei, ca despăgubire, două fetițe, una de unsprezece ani şi cealaltă, de şase. Cea mai mare dintre ele a fost căsătorită cu un bărbat de patruzeci şi şase de ani, iar cea mică a fost dată de soție fratelui victimei, în vârstă de opt ani. Şi, fireşte, cele două familii au fost de acord cu acest târg. Nemaipunând la socoteală că totul s-a întâmplat din cauza unei omucideri tâmpite. La origine, a fost vorba de o ceartă între vecini din cauza unui câine care lătra toată noaptea. Cei din sfatul jirga consideră, cel mai adesea, că cea mai bună cale de a potoli apucăturile ucigaşe într-un sat este de a căsători o fată sau două, cu cineva din familia rivală, pentru ca astfel să se creeze legături de rudenie între duşmani.

Or, deciziile luate de jirga sunt rezultatul unei târguieli prealabile. în principiu, această adunare, ce are ca scop împăcarea, nu se întruneşte decât cu acordul părților implicate, dar nu pentru a face dreptate. Judecata se face după sistemul „ochi pentru ochi". Deci, dacă cei dintr-un clan au ucis doi oameni, cei din celălalt clan au şi ei

dreptul să ucidă doi. Dacă o femeie a fost violată, soțul, tatăl sau fratele au şi ei dreptul să comită un viol, cu titlu de revanşă.

Majoritatea conflictelor care nu au tangență cu onoarea bărbaților se rezolvă cu bani, dar se poate merge până la ucidere. Faptul acesta uşurează munca poliției şi a justiției oficiale, eliberându-le de sarcina punerii pe rol a numeroase dosare. Nu rare sunt cazurile - ceea ce mi s-a întâmplat putând fi o dovadă - când un vechi litigiu legat de terenurile aflate în proprietatea unui trib se transformă peste noapte, în mod subit misterios, într-o problemă de onoare ce se rezolvă simplu, în fața Sfatului sătesc, fără a scoate din buzunar nicio rupie.

Marea problemă a femeilor constă în faptul că ele nu sunt ținute la curent cu nimic din ce se întâmplă. Ele nu participă niciodată la deliberări. Dintr-un sfat sătesc fac parte numai bărbați. Ori că femeia este obiectul litigiului ori că va fi oferită drept compensație, ea este, din principiu, ținută deoparte. Ea e anunțată, de azi pe mâine, că a fost „dată" cutărei familii, sau, ca în cazul meu, că trebuie să ceară iertare cutărei sau cutărei familii. Aşa cum spune Naseem, dramele şi conflictele intr-un sat sunt adevărate noduri, încâlcite, pe care sfaturile săteşti le descurcă într-o totală lipsă de respect față de legile oficiale şi, mai ales, față de drepturile omeneşti.

în luna ianuarie a anului 2005, pe când eu aşteptam sentința curții de apel din oraşul Multan, de doi ani, o altă întâmplare a făcut vogă în paginile ziarelor, comentatorii bucurându-se să facă o apropiere între aceasta şi cazul meu, chiar dacă situațiile erau foarte diferite.

Doctor Shazia, o femeie instruită de treizeci şi doi de ani, căsătorită şi mamă de familie, îşi făcea meseria într-o întreprindere publică din Belucistan, Pakistan Petroleum jmited. Pe 2 ianuarie, soțul ei era plecat în străinătate. Aşadar, se afla singură în casa ei, o proprietate închisă şi păzită, sectorul de exploatări al PPL aflându-se într-o zonă tribală foarte izolată.

Dormea pe când un bărbat s-a strecurat în camera ei şi a violat-o.

Aflăm din relatarea ei cum s-au petrecut faptele.

„în timp ce mă târa, trăgându-mă de păr, m-am zbătut, am strigat, dar n-a venit nimeni. Am încercat să ajung la telefon şi, atunci, el m-a lovit în cap cu receptorul. Apoi, a vrut să mă stranguleze cu cablul de la telefon. L-am implorat:

„Pentru numele lui Dumnezeu, nu v-am făcut niciun rău, de ce îmi faceți asta?" El a răspuns:

„Stai liniştită! Cineva aşteaptă afară cu o canistră de kerosen. Dacă nu stai cuminte, va veni să-ți dea foc şi vei arde de vie!"

„întâi, m-a violat, apoi m-a legat la ochi cu fularul meu, m-a lovit cu patul puştii şi m-a violat pentru a doua oară. La urmă, mi-a legat încheieturile mâinilor cu cablul telefonic, m-a acoperit cu o cuvertură şi a mai rămas puțin să se uite la televizor. Sunetul era în limba engleză."

Pe moment, doctorița Shazia şi-a pierdut cunoştința, apoi a reuşit să se elibereze şi să fugă căutând adăpost în locuința unei infirmiere.

„Nu puteam scoate niciun cuvânt, dar ea a înțeles imediat. Au fost chemați medicii de la PPL. Mă aşteptam ca ei să-mi acorde îngrijiri şi să-mi panseze rănile dar, n-

au făcut nimic de felul acesta, dimpotrivă. Mi-au dat tranchilizante şi am fost dusă cu avionul, în secret, într-un spital de psihiatrie din Karaci, fiind sfătuită să nu încerc să-mi contactez familia. Totuşi, am putut să-mi anunț fratele, iar poliția a înregistrat depoziția mea pe 9 ianuarie. Serviciile de informații ale armatei m-au asigurat că vinovatul va fi arestat în patruzeci şi opt de ore.

Apoi, am fost mutați, eu şi soțul meu, la o altă adresă, cu interdicția de a părăsi casa. însuşi preşedintele țării a spus, la un post de televiziune, că viața mea este în pericol. Ca răul să fie şi mai mare, bunicul soțului meu a declarat, el însuşi, că eram o „Aan", o pată pe onoarea familiei, că soțul meu trebuia să divorțeze şi să mă gonească din familie. Am crezut atunci că vor veni să mă omoare şi am încercat să mă sinucid, dar am fost oprită, la timp, de soțul şi de fiul meu. După aceea, am fost insistent sfătuită să semnez o declarație, în care să spun că am primit ajutor din partea autorităților publice şi că vreau ca lucrurile să se oprească aici. Mi s-a spus şi că, dacă nu semnez, probabil, eu şi soțul meu vom fi ucişi. Că, cel mai bine ar fi să plecăm din țară şi să nu cerem nicio socoteală celor de la PPL căci, altminteri, ne vom confrunta cu mari probleme. La fel de insistent, am fost sfatuită să nu contactez organizațiile umanitare şi nici pe cele de apărare a drepturilor omului."

întâmplarea aceasta a avut un puternic ecou în Belucistan, zonă în care muncitorii organizează manifestații, în mod regulat, pentru a-şi exprima ostilitatea față de exploatarea gazului metan din regiunea lor. Zvonindu-se şi că agresorul doctoriței Shazia făcea parte din cadrele armatei, manifestanții au atacat o unitate militară din sector. S-a spus că, au fost ucişi, în această împrejurare, cam cincisprezece oameni şi că au fost distruse unele instalații.

Doctor Shazia locuieşte acum în exil, undeva în Anglia, într-o comunitate pakistaneză deosebit de rigidă, unde nu se simte în largul ei. Soțul ei îi este alături dar marea lor amărăciune vine din faptul că au fost nevoiți să-şi lase fiul în Pakistan - nu i s-a permis să-şi urmeze părinții. Au pierdut tot ce îi ținea în viață, şi-au pierdut țara; pentru moment, tot ce mai speră este să primească autorizație de emigrare în Canada, unde au nişte rude.

Comentând acest caz, Naseem, ca întotdeauna, spune lucrurilor pe nume:

- Oricare ar fi statutul ei social, analfabetă sau cu studii, înstărită sau săracă, femeia, victimă a brutalității, devine şi o victimă a intimidării. La tine, amenințarea a sunat aşa: „Pune tu degetul aici, vom scrie noi ce trebuie!"; la ea: „Semnează aici, dacă nu veți muri!".

Si ea continuă:

- Fie că este țăran, fie că face parte din cadrele armatei, bărbatul violează cum vrea si când vrea. El ştie că, de cele mai multe ori, va scăpa cu fața curată, apărat fiind de un întreg sistem, politic, tribal, religios sau militar - față de care, noi, femeile, încă nu avem pregătirea necesară pentru a accede la drepturile noastre legitime. Ba chiar, dimpotrivă. Activistele din mişcarea feministă sunt rău văzute şi, în cel mai rău caz, sunt catalogate drept revoluționare periculoase sau, în cel mai bun caz, perturbatoare ale ordinei instituite de bărbați. Ție, ți se reproşează că ai apelat la aceste activiste sau se afirmă, într-o anumită parte a presei, că eşti manipulată de ziarişti şi de ONG-uri.

Ca şi cum tu nu ai fi destul de inteligentă pentru a înțelege că, singura modalitate prin care poți obține câştig de cauză este să strigi, sus şi tare, făcându-te auzită.

Astfel, am devenit eu însămi o militantă. O imagine şi un simbol al luptei femeilor din țara mea.

Academia de arte din Lahore a pus în scenă o piesă de teatru a cărei intrigă pare a fi inspirată de nenorocita mea poveste, Mera Kya Kasur (E vina mea?). Replicile nu au legătură cu ceea ce mi s-a întâmplat mie. Subiectul piesei constă în povestea unei fiice a unui domn latifundiar ce s-a îndrăgostit de un tânăr cu studii, dar care era fiu de țăran. Fiind văzuți, aceştia doi, ținându-se de mână, a intervenit verdictul dat de jirga, menit să reconsidere onoarea domnului şi stăpânului locului, prin care sora tânărului urma să fie cedată fiului seniorului. Ca urmare, tânăra țărancă se sinucide, mama ei, la fel; la rândul său, tânărul îndrăgostit înnebuneşte iar apoi se sinucide şi el.

înainte de a muri pe scenă, actrița ce interpreta rolul tinerei țărănci, rolul meu - al femeii aflate la discreția altora, de care se dispune cum se doreşte - pune întrebarea dacă, nu cumva, cel mai mare păcat pe care îl poți comite în această țară este să te naşti femeie şi să fii şi săracă. Ea strigă:

- Oare, arestarea celor vinovați îmi va reda mie cinstea? şi, câte alte fete nu sunt în situația mea? Cinstea poate fi redobândită printr-o justiție dreaptă, nu prin sinucidere. Nu trebuie să ne simțim vinovate de crimele săvârşite de alții. Din pacate, puține femei au norocul să intre în atenția presei sau a organizațiilor pentru apărarea drepturilor omului.

In octombrie, 2004, a avut loc o mare manifestație la care au participat sute de activiste din mişcarea feministă precum şi numeroşi reprezentanți ai societății civile, cerând o legislație mai bună în privința crimelor comise în numele onoarei. Printre manifestanți s-a aflat şi avocatul meu, împreună cu alte personalități din viața publică. De ceva timp, guvernul a promis interzicerea crimelor în numele onoarei, dar, până acum, n-a făcut nimic. Ar fi destul ca cel puțin să se modifice acele articole ale legii care le permit criminalilor să negocieze cu familiile victimelor lor, scăpând, în felul acesta, de orice sancțiune penală. Să se declare ilegale deciziile Sfaturilor tribale. Am auzit că unii guvernatori de provincii lucrează la un proiect de lege privitor la acest sistem de justiție privată. Până atunci, tribunalele jirga continuă să-şi exercite puterea, făcând ca, în acest sistem tribal, mii de femei să fie condamnate la viol sau la moarte.

Procedura de apel, în cazul meu, a durat mult şi bine. Au trecut doi ani de când s-au dat primele sentințe de condamnare la moarte. Dacă, după legile ce au rămas aceleaşi, înalta Curte din Islamabad nu confirmă aceste condamnări şi dacă nici cei opt bărbați lăsați în libertate nu sunt, de această dată, pedepsiți şi ei, aşa cum am specificat în cererea mea de apel, atunci, de ce nu i-ar elibera şi pe ceilalți şi de ce nu m-ar trimite înapoi, in satul meu, la bunul plac al celor din clanul Mastoi? Nici nu cutez să mă gândesc la ce ar putea fi. Naseem însă are încredere.

Ea s-a implicat profund în această luptă alături de mine. îmi dau seama că ea îşi asumă aceleaşi riscuri ca şi mine. în plus, ea este optimistă şi crede în capacitatea mea de a face față la orice. Ştie şi că voi merge până la capăt, că suport amenințările cu un

fatalism care îmi serveşte drept scut, dar şi cu o îndârjire, ce le-ar putea părea unora liniştită, care fierbe în mine încă de la bun început.

Spun adesea că, dacă justiția dictată de bărbați nu-i condamnă pe cei care mi-au făcut „aceasta". Dumnezeu, într-o bună zi, tot îi va pedepsi. Mi-ar plăcea, totuşi, ca aceasta justiție să-mi dea dreptate oficial. Şi, dacă trebuie, în fața întregii lumi.

Pe 1 martie 2005, m-am prezentat din nou în fața unui tribunal. De această dată. este vorba de Curtea de apel din oraşul Multan. Nu sunt singură: ONG-urile, presa națională şi străină aşteaptă decizia acestei instanțe. Am declarat, la numeroasele microfoane ce erau îndreptate spre mine că sper să mi se facă dreptate, dar şi că vreau ca această dreptate să fie „întreagă".

Cei din clanul Mastoi continuă să nege orice implicare. Iar noi, toți cei ce ne aflăm aici - reprezentanți ai ONG-urilor, ziarişti locali sau străini ~ ştim cu câtă uşurință şi regularitate sunt achitați autorii violurilor. Prima sentință judecătorească a fost o victorie, mai puțin punerea în libertate a celor opt bărbați din clan, a căror condamnare o solicit şi acum. Mă aşez şi-l ascult pe judecătorul care citeşte, în limba engleză, un text interminabil pe care, bineînțeles, eu nu pot să-l înțeleg.

in conformitate cu sentința dată la data de 31 august 2002, de către tribunalul din Dera Gliazi Khan, instanță antiteroristă, cei şase acuzați numiți mai jos au fost declarați vinovați şi condamnați la următoarele pedepse...

Şase bărbați au fost condamnați la moarte.

Alți opt bărbați arestați preventiv au fost achitați, exonerați de orice învinuire li s-ar aduce...

Din când în când, vorbesc în şoaptă cu Naseem. Şi, în acest timp, încet dar sigur, în ritmul acestor cuvinte de neînțeles pentru mine, se pune în mişcare o justiție cu totul arbitrară.

Astfel a trecut ziua de luni iar apoi şi cea de marți 2 martie. La rândul său, a vorbit şi avocatul meu şi, în răstimp, mi se întâmplă să ațipesc pentru câteva clipe, atât sunt de vlăguită şi de sătulă de toate acestea. Uneori, am sentimentul că, în tot ce se petrece, în această sală mare, eu nu exist.

Măcar de aş putea înțelege cuvintele pe care şi le adresează unii altora dar, pentru aceasta, trebuie să aştept să se facă seară, când avocatul meu îmi expune pe scurt, în limba mea, principalele argumente aduse în apărarea acuzaților. Rezulta că:

„Depoziția mea este plină de contraziceri, că ea nu este susținută de nicio dovadă suficientă pentru a proba un viol colectiv."

Toate acestea când, cel puțin jumătate din oamenii din sat au fost martori la ce mi s-a întâmplat.

„Plângerea mea n-a fost depusă imediat după consumarea faptelor şi nu s-a găsit niciun motiv credibil care să justifice această întârziere."

Desigur, numai o femeie ar putea înțelege cât poate fi de traumatizată, psihic şi moral, o altă femeie, după ce a fost violată de patru bărbați. Oare, tuturor acestor bărbați, sinuciderea imediată li s-ar părea mai normală?

„Modalitatea în care a fost înregistrată plângerea mea este şi ea dubioasă. în 30 iunie 2002, un inspector de poliție a înregistrat o versiune. Depoziția mea în fața procurorului prezenta o altă versiune."

Era evident că versiunea dată de polițist nu putea coincide cu cea declarată de mine.

Urma un lung şir de negări formulate de apărători, menite să demonstreze că nimic nu probează faptele pentru care acuzații sunt făcuți răspunzători. S-a mai spus că, toată această „poveste" a fost inventată de către un ziarist, aflat la fața locului, în goană după senzațional. Că presa a pus stăpânire pe acest subiect, dându-i o anvergură internațională când, în realitate, faptele incriminate nu s-au întâmplat niciodată!

Că am primit bani din străinătate şi că am un cont în bancă!

Cunoşteam dinainte aceste argumente, mai ales pe ultimul dintre ele. Faptul că, prin voința mea, am creat o şcoală cu aceşti bani, în care să fie educate fetele şi chiar băieții, nu prezintă nicio importanță pentru adversarii mei. Mi-au fost traduse unele comentarii, apărute în presa națională, vrând să demonstreze că femeia pakistaneză are o singură datorie, aceea de a-l slugări pe soțul ei, că singura educație de care are nevoie o fată este aceea pe care o primeşte de la mama ei şi că, în afara textelor religioase, nu are de ce să învețe nimic altceva. Decât să tacă şi să se supună orbeşte.

într-un mod perfid, acest tribunal insinua că eu port toată vina pentru cele întâmplate, din cauză că nu mi-am ținut gura.

Le-am spus în repetate rânduri ziariştilor că puterea de a lupta o am de la crezul meu religios, de la respectul pentru Coran şi pentru Sunna. Or, această formă de justiție tribală, care constă în a teroriza şi a viola, cu scopul de a se face stăpâni peste un sat, nu are nimic de-a face cu Coranul.- Din păcate, țara mea a fost întotdeauna condusă prin astfel de rațiuni barbare, pe care statul n-a reuşit să le smulgă din mințile cetățenilor săi. Judecătorii ezită în a aplica legea oficială a Republicii islamice, ce tinde mult prea lent spre o deplină egalitate între cetățeni, bărbați şi femei şi legile hudud, care penalizează femeile în mod prioritar, în funcție de convingerile proprii.

Pe 3 martie, în sfârşit, s-a dat verdictul, cu totul contrar deciziei, din prima instanță, a tribunalului antiterorist. Spre stupoarea generală, instanța din Lahore îi achită pe cinci dintre condamnați şi dispune eliberarea lor! Unul singur dintre ei urma să rămână în închisoare, condamnat pe viață. Este un şoc groaznic!

Apoi, mulțimea începe să urle cuprinsă de furie şi nimeni nu vrea să părăsească sala de audieri. Ziariştii se agită pe locurile lor şi plouă cu comentarii din toate părțile.

- Este trist pentru țară...

- ... o ruşine pentru toate femeile...

- ... pentru încă o dată, legea civilă este terfelită...

Simt că mă nărui. Tremur în fața ziariştilor. Ce-i de spus? Ce-i de făcut? Avocatul meu va introduce apel la această decizie, dar până atunci? „Ei" se vor întoarce în sat, la ferma lor, aflată la nici o sută de metri depărtare de casa şi de şcoala mea. începând din această zi, familia mea este sub amenințare iar eu sunt în pericol de moarte. Am vrut să se facă dreptate, am vrut ca agresorii mei să fie spânzurați, şi nu mă tern să recunosc acest lucru, sau, măcar, să rămână în închisoare pentru tot restul vieții lor pe pământ.

însă, eu nu m-am zbătut numai pentru mine, ci pentru toate femeile batjocorite sau abandonate de către justiția însăşi, atunci când pretinde patru martori oculari pentru a face dovada unui viol! Ca şi cum violatorii şi-ar face treaba în văzul lumii! Toate mărturiile în favoarea mea au fost date la o parte fără o justificare procedurală. Acest tribunal a făcut în aşa fel, încât să le redea Mastoilor pretinsa lor onoare pierdută! Ascunzându-se în spatele unor argumente, ce reproduc cuvânt cu cuvânt argumentele apărării, au făcut să fiu eu cea acuzată:ancheta a fost prost făcută, violul n-a fost dovedit. Acum, întoarce-te acasă, Mukhtar, şi mai bine tăceai pentru că cei din casta puternicilor Mastoi au fost îndreptățiți în tot ce ți-au făcut. Este un al doilea viol.

Plâng de furie şi de groază. Totuşi, din cauza presiunii generale, a masei de manifestanți şi a ziariştilor, câteva ore mai târziu, judecătorul este constrâns să facă o declarație publică.

- Am dat un verdict, dar încă nu am dispus punerea lui în aplicare! Arestații preventiv încă nu sunt liberi.

Verdictul s-a abătut asupra mea pe 3 martie, joi seara. Vinerea este zi de rugăciune. înainte ca judecătorul să dea la bătut la maşină verdictul, şi să se trimită, prin poştă, copii prefectului şi administrațiilor diferitelor închisori, ne mai rămân câteva zile pentru a acționa - mi-a explicat Naseem, care n-a lăsat garda jos şi, ca ea, nici activiştii din toate asociațiile prezente la proces.

După ce-mi revin din şoc, refuz să-mi abandonez cauza, în jurul nostru, femeile răcnesc la fel de furioase, la fel de umilite. ONG-urile şi organizațiile pentru apărarea drepturilor omului se mobilizează degrabă. Provincia este în fierbere. In 5 martie am susținut o conferință de presă epuizantă. Da, voi face apel. Nu, nu mă voi exila. Vreau să trăiesc şi pe mai departe în casa mea din satul meu; țara mea este aici iar acest pământ este pământul meu şi, dacă va trebui, voi face apel la însuşi preşedintele Mukharraf !

A doua zi, am plecat acasă şi, pe 7 martie, am revenit la Multan pentru a lua parte la o imensă manifestație de protest împotriva acestei judecăți nedrepte. Au participat trei mii de femei, încadrate de asociațiile pentru apărarea drepturilor femeilor. Păşesc între pancartele care cer dreptate în numele meu, precum şi reforma faimoaselor legi hudud. Păşesc liniştită în mijlocul acestei mulțimi înflăcărate, iar în mintea mea răsună umilitor şi obsedant, aceleaşi cuvinte: „Vor fi puşi în libertate, vor fi puşi în libertate... Dar când?"

în tot acest timp, organizatorii manifestației profită de prezența microfoanelor şi a fotografilor pentru a-şi exprima protestul. Şeful militanților din asociația pentru drepturile omului declară:

„Guvernul nu a trecut niciodată dincolo de faza expunerilor retorice asupra drepturilor femeilor. Condamnarea doctoriței Shazia, la a-şi părăsi țara, şi a lui Mukhtar Mai, la a-şi vedea agresorii în libertate, arată că încă este cale lungă până a se ajunge la dreptate în justiție."

Fondatoarele AGHS - o asociație constituită în 1980 activând pentru susținerea drepturilor omului şi pentru dezvoltarea democratică a țării - sunt şi ele prezente, fiind în contact direct cu toate cazurile dificile. Comentariile lor sunt şi mai amare.

„Dacă, totuşi, condiția femeii s-a îmbunătățit puțin, faptul nu are nicio legătură cu guvernul. într-o foarte mare măsură, progresele sunt datorate societății civile şi

organizațiilor pentru drepturile femeilor. De multe ori, membrii acestor organizații şi-au riscat viața pentru atingerea scopurilor lor! De ani întregi, ne confruntăm cu amenințări grave şi cu presiuni sistematice. Acest guvern, în special, se foloseşte de principiul drepturilor femeilor pentru a ne prezenta comunității internaționale ca pe o țară progresistă şi democratică. Este o iluzie! Violul doctoriței Shazia şi rezultatul procesului lui Mukhtar Mai demonstrează evident lipsa de voință a acestui guvern în ce priveşte eliminarea violenței împotriva femeilor. Preşedintele ia apărarea acuzaților, influențează anchetele. Statul însuşi şi-a pierdut credibilitatea."

La rândul său, directorul fundației Aurat, specializată în educarea şi acordarea de sprijin juridic femeilor, afirmă:

„Condiția femeii s-a deteriorat mult şi nu va înceta să se înrăutățească. Avem de străbătut cale lungă, chiar dacă mişcarea pentru drepturile omului a făcut progrese în acest ultim sfert de secol. Guvernul ne spune că reprezentarea femeilor în Parlament este de 33%, însă faptul se datorează presiunii constante exercitate de societatea civilă. Procesul lui Mukhtar Mai este un exemplu major ce demonstrează că nu s-a făcut nimic pentru a se stopa violențele împotriva femeilor, iar violul comis asupra doctoriței Shazia este un alt caz rezolvat dezgustător ce a dus la compromiterea țării noastre în lume. Este o ofensă adusă drepturilor omului. Căci, sentința dată în procesul lui Mukhtar Mai nu face decât să-i încurajeze pe viitorii violatori. Refuzul recent al unui proiect de lege care să interzică crimele comise în numele onoarei din această țară ne arată că, încă multă vreme de acum încolo, va trebui să ieşim în stradă, la fel ca azi, sperând că vom obține o justiție socială."

Kamila Hayat, de la HRCP (Human Rights Commission of Pakistan), a declarat în fața ziariştilor:

„Chiar dacă violența nu a încetat, femeile fac eforturi, în prezent, pentru a şti ce drepturi au în cazurile unor violențe comise în familie. Or, numărul acestor cazuri este în creştere, iar vina o poartă sărăcia, lipsa educației şi încă atâția alți factori sociali negativi, cum sunt judecățile tribale şi legile antifeministe aflate în vigoare de câțiva ani. Cazurile acestor două ,(Mukhtar Mai şi doctor Shazia) au arătat că femeile, care cer să li se facă dreptate, întâmpină aceleaşi greutăți, indiferent dacă ele stiu carte sau nu."

Toată presa, studiourile de radio şi televiziune intră în alertă, comentând zi şi noapte această decizie scandaloasă. Mulți îşi pun întrebări: Cine a intervenit? Cum se face că un judecător a putut să anuleze, dintr-un condei, condamnarea pentru viol în bandă organizată dată de un tribunal antiterorist? Pe ce criteriu? N-am găsit răspuns la aceste întrebări. Este treaba avocatului meu.

în aceeaşi seară, am revenit în sat, fiind înştiințată că înaltul comisar al Canadei pentru Pakistan, doamna Margaret Huber, avea să-mi viziteze şcoala în dimineața următoare. Toate ambasadele străine erau la curent cu cele întâmplate. înaltul comisar a sosit spre amiază iar eu trebuia s-o întâmpin demn. Ea a declarat ziariştilor care o însoțeau:

- Prin intermediul Agenției canadiene de dezvoltare internațională, Canada va plăti pentru extinderea şcolii, atât pentru elevii deja înscrişi cât şi pentru cei aflați pe listele de aşteptare. Țara mea face această donație pentru a saluta imensa contribuție adusă de

militanta Mukhtar Mai la lupta pentru deplina egalitate între sexe, pentru drepturile femeilor din Pakistan şi din întreaga lume. Violența împotriva femeilor rămâne unul dintre cele mai mari flageluri din lume. Abuzul comis asupra lui Mukhtar Mai preîntâmpină altele asemănătoare. Victimă a unui viol colectiv, la ordinul unui sfat tribal, Mukhtar Mai a rupt tăcerea iar fondurile băneşti, ce i-au fost acordate ca despăgubire morală, ea le-a folosit pentru a construi o şcoală în satul ei. Şi-a dorit mereu să se asigure că fetele din sat nu vor avea o soartă ca a ei. Această femeie încarnează adevăratul spirit al Zilei internaționale a femeii!

Doamna Huber a rămas pe loc patru ceasuri. Prezența ei mă întărea dar în ziua aceea eram foarte neliniştită, mereu atentă la telefon, aşteptând veşti de la avocatul meu ce se străduia să obțină o copie a sentinței judecătoreşti.

în sfârşit, avocatul a reuşit să afle că „vinovații" urmau să iasă din închisoare pe data de 14 martie - numai în principiu căci, membrii ONG-urilor şi reprezentanții presei se postaseră în fața închisorii, iar poliția nu putea să le asigure celor achitați o protecție eficace în fața gloatei de ziarişti şi de militanți extrem de agitați.

Această eliberare risca să declanşeze o răscoală de care guvernul nu avea nevoie. Iar, pentru că tot mi s-a reproşat că am fost ajutată de ONG-uri şi de presă, n-am vrut să stau deoparte. Dimpotrivă. S-a întâmplat că, de ani întregi, luptam pentru atingerea aceloraşi țeluri. Nimeni nu mă va face să tac. Dacă rămâneam acasă, plângând şi lamentându-mă pentru soarta mea, n-aş mai fi putut să mă privesc în ochi. Aveam nişte responsabilități: securitatea familiei mele, a mea personală, şi a şcolii care, iată, acum adăposteşte peste două sute de elevi. Dumnezeu ştie că am spus întotdeauna adevărul. însuşi curajul meu stă în acest adevăr pe care vreau să-l scot la lumină din acest ghem odios în care îl ascund bărbații în ipocrizia lor. Astfel că, Naseem şi cu mine am inițiat un turneu de o săptămână, ce ne-a lăsat frânte de oboseală.

în 9 martie, ne pregăteam pentru a doua zi, urmând să mergem la Muzaffargarh, capitala cantonului, unde urma să aibă loc o manifestație împotriva violenței la care sunt supuse femeile. La fața locului, au sosit peste o mie cinci sute de persoane. Preşedinta organizației de apărare a drepturilor omului din Pakistan, ea însăşi, s-a deplasat aici şi a făcut declarații pentru presă. Manifestanții purtau imense pancarte pe care era scris acelaşi text: „Curaj, Mukhtar Mai, suntem alături de tine".

Oriunde ne-am duce, suntem escortați de poliție. Uneori, mă întreb dacă o fac pentru a-mi asigura protecție sau pentru a mă supraveghea. Nu mă mai pot ține pe picioare şi am frisoane de la o febră curioasă datând din acea zi de 3 martie, de când nu mi-am îngăduit nicio clipă de răgaz. Manifestanții au venit şi în satul meu, chiar în fața casei mele. Drumul era supraaglomerat, curtea era plină de lume. Organizatorii acestei manifestații de solidaritate mi-au adus la cunoştință că un alt marş de protest, împotriva legilor hudud, va avea loc pe 16 martie, în oraşul Muzzaffaragh. în 16 martie, nu ştiu unde voi fi. Căci, Mastoii eliberați vor ajunge acasă, liberi, însă eu, nu!

Trebuia să mă întorc la Multan, la biroul avocatului rneu, pentru a lua o copie după sentința judecătorească primită de el. încă trei ceasuri pe drum. Mă simțeam atât de rău... Capul îmi era greu ca o piatră, picioarele îmi erau moi, mă durea tot corpul, sătul şi el de a duce această bătălie ce nu se mai termina. Naseem a fost nevoită să-i

spună şoferului să oprească, pentru a-mi face rost de un medicament care, pentru moment, m-a făcut să mă simt mai bine.

Apoi, când eram aproape să intru în biroul avocatului, a sunat telefonul meu mobil. Era fratele meu Shakkur ce ţipa isteric în telefon:

- Vino repede acasă! Poliţia ne-a spus să nu ne clintim de aici! Mastoii au ieşit din închisoare acum o oră! în curând vor fi aici! Este plin de poliţişti peste tot! Trebuie să te întorci, Mukhtar! Iute!

S-ar părea că, de această dată, pierdusem partida. Am sperat mereu că autorităţile judiciare vor interveni, că avocatul meu va avea timpul necesar pentru a înregistra apelul la această sentinţă. Am tot sperat că ceva se va întâmpla, indiferent ce sau, cel puţin, că vor fi menţinuţi în închisoare ca urmare a presiunilor exercitate de mass-media, de ONG-uri şi de oamenii politici. Am sperat imposibilul.

Revenind acasă în toiul nopţii, simţeam sau presimţeam că nu eram departe de duba poliţiei ce-i aducea acasă pe agresorii mei. Trebuia să se fi aflat chiar în faţa noastră. Urmăream farurile din spate ale maşinilor şi tremuram de furie la gândul că ne-au luat-o iar înainte!

Se făcuse ora unsprezece noaptea când am ajuns acasă. Casa era supravegheată de vreo zece maşini ale poliţiei. Şi, peste drum, prin întunericul nopţii, zăream aceeaşi animaţie în jurul fermei familiei Mastoi. Ei bine, ei sunt acolo! Poliţia dorea să se asigure că cei cinci bărbaţi nu vor fi daţi dispăruţi în cursul procedurii de apel. Se dorea, mai mult decât orice, evitarea izbucnirii unei revolte, blocând accesul jurnaliştilor şi al manifestanţilor. Intrarea în sat era păzită, deci şi ieşirea, căci se făceau amândouă pe singurul drum circulabil din sat. Naseem mă liniştea:

- Pentru moment, ei nu .se pot clinti din casă. Schimbă-te repede, plecăm din nou!

Luasem hotărârea nebunească de a alege drumul ce trecea prin Multan: avocatul ne-a sfătuit să mergem să vorbim cu preşedintele Mukharraf, cerându-i să intervină, mai întâi, pentru a mi se asigura .securitatea mea şi a familiei mele. Eu însă doream să cer mai mult. Mult mai mult. Voiam ca cei cinci să fie readuşi în închisoare iar Curtea supremă să reexamineze dosarul - vreau să mi se facă dreptate, chiar dacă va trebui să plătesc cu viaţa. Acum, nu mai îmi este teamă de nimic. Mânia, la mine, este o armă redutabilă şi, acum, sunt mânioasă pe acest sistem ce ar vrea să mă oblige să trăiesc într-o spaimă continuă, în propriul meu sat, peste drum de violatorii mei rămaşi nepedepsiţi. A trecut multă vreme de când păşeam resemnată pe acest drum, pentru a cere iertare, în numele familiei mele, pentru „onoarea" lezată a acestor oameni. De fapt, ei sunt aceia care îmi dezonorează ţara. "

După ce am făcut cu maşina trei ore până la Multan, apoi după încă nouă ore, cu autobuzul, până la Islamabad, am ajuns în capitala federală, în zorii zilei de 17 martie, urmate de militanţi şi de ziarişti veniţi din toate colţurile lumii. Am vrut să fiu primită de ministrul de Interne pentru ca el să-mi satisfacă două imperative. Mai întâi, să-mi garanteze securitatea; ca urmare, să li se interzică Mastoilor părăsirea domiciliului, pentru că făcusem apel. Dacă ar fi reuşit să iasă din teritoriu, n-aş mai fi avut niciun câştig de cauză, ştiind foarte bine ce sunt ei în stare să facă. Spre exemplu, să se solidarizeze tot tribul pentru a-i ajuta să se strecoare într-o altă zonă tribală, unde n-ar

putea fi identificați de nimeni. Apoi, să-l plătească pe un verişor pentru a mă ucide. întrevăd toate mijloacele posibile de răzbunare la care s-ar preta ei: să-mi dea foc, să-mi arunce cu vitriol în ochi, să mă răpească. Ar urma, apoi, incendierea casei mele şi a şcolii.

Cu toate acestea, eram calmă, epuizată dar hotărâtă, când am fost primite de ministru şi când acesta încerca să mă liniştească:

- Am anunțat deja poliția de la frontiere şi s-au luat măsuri pentru a-i împiedica să iasă din zonă. înțelegeți însă şi că nu putem trece cu uşurință peste hotărârea dată de tribunalul din Lahore.

- Dar trebuie făcut ceva. Viața mea este în pericol!

- Ar mai exista o procedură specială: în calitatea mea de ministru de Interne, pot emite un nou mandat de arestare, considerând că aceşti bărbați sunt un pericol pentru ordinea publică. Este singura modalitate de a-i readuce în închisoare pentru câtva timp. însă, nu pot să-mi exercit acest drept decât într-un anumit interval de timp, începând cu data, şi chiar cu ora, de când au fost puşi în libertate. Organele de stat au la dispoziție şaptezeci şi două de ore pentru a acționa începând din acest moment. Acestea sunt reglementările aflate în vigoare.

Şaptezeci şi două de ore, trei zile... ei sunt veniți acasă de pe data de 15, seara, iar acum suntem în 18, dimineața. Câte ore au mai rămas?

- Eu, domnule ministru, nu cunosc nici legile şi nici reglementările căci, sunt mai puțin importante legile şi reglementările, atâta vreme cât ei sunt liberi iar eu sunt amenințată. Trebuie făcut ceva!

- Mă ocup de aceasta! Primul ministru a fost şi el informat şi vă va primi mâine.

N-am mai dormit decât două sau trei ore, cu toate că ultimele trei nopți le-am făcut pe drum, iar la ieşirea din cabinetul ministrului de Interne a mai trebuit să susțin şi o conferință de presă. Naseem şi cu mine nu mai ştiam când este noapte şi când este zi; nu ne mai aminteam nici când am mâncat ultima oară.

A doua zi dimineața, la ora unsprezece, iată-ne în cabinetul Primului ministru. Am calculat de cel puțin zece ori şi, dacă socotelile noastre erau corecte, cele şaptezeci şi două de ore, în care se putea emite un nou mandat de arestare, expiraseră la orele zece dimineața.

Primul ministru căuta şi el să ne liniştească:

- S-a făcut tot ce era necesar. Sunt sigur că ei au fost arestați înainte de expirarea celor şaptezeci şi două de ore. Aveți încredere în mine!

- Nu. Doresc un răspuns clar şi precis din partea dumneavoastră. Nu plec din acest birou decât dacă am certitudinea că ei sunt în închisoare.

Naseem îmi traducea spusele în limba urdu, cu o intonație la fel de hotărâtă ca şi a mea.

Cine s-ar fi putut gândi că voi vorbi vreodată în felul acesta cu Primul ministru al guvernului din țara mea? Eu, Mukhtaran Bibi din satul Meerwala, țăranca docilă şi tăcută, devenită Mai, stimata soră mai mare, mă schimbasem mult! Iată-mă, şezând în fața Primului ministru, într-un fotoliu foarte frumos, respectuoasă dar încăpățânată - nici cu armata nu m-ar fi putut clinti de aici mai înainte de a şti, cu certitudine, că acei

barbari au fost închişi, precum şi ora exactă la care s-a făcut aceasta. Dacă sunt acolo unde le este locul! Căci, după sentința din 3 martie, nu mă mai încred în nimeni.

Primul ministru ridică receptorul telefonului şi îl sună pe prefectul din Muzaffargarh, aflat la cinci sute de kilometri de capitală. Ascultam cu atenția încordată, iar Naseem îmi traducea pe măsură ce el vorbea:

- Spune că ordinul a fost dat. Poliția a primit noul mandat de arestare şi că o escortă polițienească a fost trimisă în sat pentru a-i ridica. La ora zece au fost încătuşați la fața locului şi prefectul îi aşteaptă. Peste puțin timp, vor sosi şi ei.

- Este sigur? Prefectul încă nu i-a văzut? încă sunt pe drum!

- Şi-a dat cuvântul, Mukhtar. Sunt în drum spre închisoare cei patru care au fost puşi în libertate, dar şi cei opt care nu fuseseră încarcerați.

Ieşind din cabinetul primului ministru, am vrut să aud totul cu urechile mele şi l-am sunat pe prefect, dar nu l-am găsit la birou. Mi s-a spus că este plecat în cantonul învecinat - toți se aflau pe teren, din cauza vizitei pe care preşedintele o făcea în regiune. însă, această vizită nu avea nicio legătură cu mine...

Apoi am încercat să-l contactez pe Shakkur acasă, dar liniile telefonice erau întrerupte. începuse sezonul ploilor şi era cu neputință să iau legătura cu fratele meu. Până la urmă, am reuşit să-i telefonez unui văr care avea un magazin.

- Da, da! în această după-amiază a venit poliția. Polițiştii au sosit imediat după terminarea rugăciunii de vineri şi i-au arestat pe cei patru, precum şi pe ceilalți opt. Au fost duşi spre capitala cantonului. Erau ca turbați de furie! Vestea s-a răspândit în tot satul.

Sper din nou. De această dată, eu am făcut ca ei să fie arestați. Nu cunoşteam nici legile nici regulamentele şi, de aceea, Naseem mi-a explicat tot ce urma să se întâmple.

- Au fost închişi printr-o hotărâre specială, dar numai pentru nouăzeci de zile. Oficial, această măsură a fost luată de autoritatea guvernamentală din Pendjab. Guvernatorul poate decide să fie arestat oricine vrea el, pe baza unei simple ordonanțe, din momentul în care consideră că cineva este o amenințare

Ne-am întors acasă pe 20 martie, iar amenințările au reînceput. Verii Mastoilor spun peste tot că, din vina noastră, ai lor au fost luați de poliție. Mai povestesc şi că, la rândul lor, ne vor face şi ei ceva asemănător. Acum, o au în vedere pe Naseem: după părerea lor, fară ea, eu n-aş fi putut face nimic. Şi este adevărat. Suntem prietene, eu îi spun totul şi ea îmi spune totul: am trăit multe situații împreună, am împărtăşit aceleaşi sentimente de frică, de indignare sau de bucurie. Am plâns împreună, am rezistat împreună. Teama ne este mereu în preajmă, la pândă, dar noi avem curaj. In timpul conferinței de presă din 16 martie, am fost întrebată de către ziarişti dacă nu doream să părăsesc Pakistanul şi să cer azil într-o altă țară. Le-am răspuns că nu am această intenție şi că speram să mi se facă dreptate în țara mea. Am subliniat şi faptul că şcoala mea mergea foarte bine, cu un efectiv de două sute de fete şi o sută cincizeci de băieți.

Această afirmație era valabilă atunci, pe 16 martie dar, începând cu data de 20 a aceleiaşi luni, lucrurile stăteau altfel. Iritarea Mastoilor, amenințați din nou cu pierderea şefului bandei, a fraților şi a prietenilor lor, se putea simți cale de kilometri în jurul

nostru. însă, poliția mi-a făcut un baraj de protecție. Acesta, uneori, îmi îngreunează libertatea de mişcare. Dar, sunt obişnuită.

Pe 11 iunie am aflat că, pentru securitatea mea, îmi este interzis să călătoresc. Eram invitată de către Amnesty International în Canada şi în Statele Unite dar, când m-am dus la Islamabad pentru a-mi face formalitățile de plecare, mi s-a spus că nu pot obține viză din cauză că mă aflam pe lista celor cu interdicție de a părăsi teritoriul.

pentru ordinea publică. In acest timp, tribunalul are răgazul necesar pentru examinarea cererii tale de apel.

La puțin timp după ce am plecat de la serviciul de paşapoarte, mi s-a retras paşaportul. de ceva vreme, am pierdut şi contactul cu avocatul meu. El era supărat şi a declarat presei că sunt reținută ca ostatică undeva în Islamabad, cu toate că el, ca avocat al meu, trebuie neapărat să-mi vorbească. Autoritățile i-au răspuns că sunt constrânsă să rămân la reşedința mea din motive de securitate. S-ar părea că însuşi preşedintele țării aprecia că nu trebuie „să oferim străinătății o proastă imagine a țării". Interdicția mea de a părăsi țara a stârnit o nouă nelinişte printre apărătorii drepturilor omului şi în presa internațională.

în cursul unei dezbateri din Adunarea parlamentară, o femeie senator a declarat şi ca prea am devenit „o femeie occidentală" şi că ar trebui „să arăt mai multă modestie şi discreție, să nu călătoresc în afara țării şi să aştept dreptatea de la Dumnezeu". Unii politicieni au declarat deschis că ONG-urile sunt foarte fericite când fac apel la lobby-urile internaționale. Pe scurt, după spusele lor, este în „interesul" meu ca întâmplarea pe care am trăit-o să nu o fac cunoscută de-a lungul şi de-a latul lumii ci, ea să-şi afle rezolvarea la fața locului.

Există mulți oameni care mă susțin, în țară şi aiurea. Unii extremişti ar vrea să-mi pună căluş în gură căci, după opinia lor, eu nu respect legea Republicii Islamice Pakistan.

Am făcut un drum lung, atât de lung! Până în 15 iunie, când am aflat că, la recomandarea Primului ministru, numele meu a fost şters de pe lista celor ce au interdicție de a părăsi țara.

Pe 28 iunie, mi-a revenit zâmbetul. După două zile de audieri. Curtea supremă din Islamabad a acceptat începerea unei noi instrumentări a dosarului meu. Avocatul meu care, după ce mi s-a interzis să plec din țară, mi-a cerut, din prudență, să nu mai vorbesc cu ziariştii, a zâmbit şi el.

- De-acum, puteți să declarați tot ce vreți! Nu vă mai opresc de la nimic!

Avocatul a mai declarat presei că susținerea pe care mi-o arată ar putea să-mi aducă unele prejudicii, câtă vreme Curtea supremă, a cărei integritate nu poate fi pusă la îndoială, nu va decide reinstrumentarea cazului meu. La ieşirea de la ultima audiere, am fost întâmpinată cu o ploaie de întrebări. Eram Foarte emoționată şi le îmbrățişam pe femeile care mă ajutaseră până atunci.

- Sunt foarte fericită şi, într-adevăr, mulțumită. Sper că cei care m-au umilit vor fi pedepsiți. Voi aştepta verdictul Curții supreme căci, numai ea poate face dreptate aici, pe pământ.

Dreptatea lui Dumnezeu va veni şi ea, la timpul său.

Avocatul meu le-a mai declarat ziariştilor că şi cei opt bărbaţi, anterior lăsaţi în libertate, incluzându-i şi pe cei care făcând parte din Sfatul satului au premeditat violul, sunt la închisoare.

- Nu se poate vorbi despre un simplu viol, ci de un adevărat act de terorism. El a fost comis anume pentru a răspândi teroarea în comunitatea de săteni. Decizia de a-i aduce pe aceşti bărbaţi în faţa unei noi instanţe, cea mai înaltă din ţara noastră, în scopul reexaminării dovezilor aflate la dosar, este o decizie bună.

Mă liniştisem. Mă puteam întoarce în satul meu, la familia mea, la rude şi la copiii de la şcoală. Supravegherea poliţiei a mai durat ceva vreme - mai ales când eram dispusă să acord un interviu ziariştilor străini. Apoi, presiunile au încetat. Şi supravegherea s-a redus la un singur poliţist înarmat, în faţa porţii. însă, de fiecare dată când eram căutată de un ziarist străin, toată „securitatea" mea era prezentă.

Ici şi colo, în presa locală, mai apăreau atacuri împotriva mea, dar lipsite de importanţă. Cel mai mult m-a mirat un comentariu referitor la cererea mea de viză pentru a putea călători în străinătate, ce a făcut să curgă multă cerneală. Mereu am fost invitată, dintru început, în Canada şi în Statele Unite. Am declarat că, pentru moment, am renunţat la această idee, pentru a calma spiritele bănuitoare. în realitate, această viză mi-a fost refuzată. Nu trebuia să propag în străinătate o proastă imagine a Pakistanului. Mai mult decât atât, s-a pretins, într-un „loc sus-pus", cum spune Naseem, că ajunge ca cineva să fie victima unui viol pentru a deveni, iată, milionară şi pentru a primi viză de călătorie peste graniţă. Ca şi cum toate femeile pakistaneze ar da năvală căutând o astfel de „ocazie", ca apoi să poată fugi în străinătate! Regret această aluzie indecentă. Pentru încă o dată, presa naţională şi internaţională a ripostat la astfel de declaraţii. De altminteri, s-ar părea că declaraţia de mai sus a fost prost interpretată de către ziarişti şi că nu s-a intenţionat să se spună ceea ce a apărut în presă. Sper că este aşa.

Am luptat pentru mine şi pentru toate femeile victime ale violenţei din ţara mea. Niciodată n-am avut de gând să-mi abandonez satul, casa, familia şi şcoala mea. Mai mult decât atât, n-am intenţionat să ofer o proastă imagine a ţării mele în străinătate. Dimpotrivă, apărându-mi drepturile mele de fiinţă omenească, ridicându-mă împotriva justiţiei tribale ce se opune legii oficiale din Republica noastră islamică, am convingerea că susţin promisiunile politicii ţării mele. Niciun bărbat pakistanez ce se respectă nu ar putea încuraja un Sfat al satului să rezolve un litigiu de onoare pedepsind o femeie.

împotriva voinţei mele, am devenit o imagine emblematică a tuturor femeilor ce suportă violenţele impuse de tradiţiile patriarhale şi de şefii de trib, iar dacă această imagine a trecut dincolo de graniţe, ea poate fi un câştig pentru ţara mea. Adevărata onoare a ţării mele constă în faptul de a permite unei femei, analfabetă sau nu, să protesteze în gura mare împotriva unei nedreptăţi ce i s-a făcut.

Iar adevărata întrebare pe care ar trebui să şi-o pună ţara mea este cât se poate de simplă: dacă femeia este cinstea bărbatului, din ce cauză se doreşte siluirea sau uciderea ei?

LACRIMILE KOZAREI

Nicio zi nu trece fără ca eu, împreună cu Naseem, să nu primesc în casă femei în stare de şoc, cerând ajutor. I-am spus într-o bună zi unei ziariste pakistaneze care m-a întrebat, cum îmi resimt eu acest fel de celebritate trăind în țara mea:

- Unele femei mi-au mărturisit că, dacă ar fi bătute de soț, ele n-ar sta pe gânduri şi l-ar ameninţa: „Ia seama, am să ţe spun lui Mukhtar Mai!"

Era o glumă. în realitate, suntem mereu pândite de un eveniment tragic.

într-o zi de octombrie când, împreună cu Naseem, eram pe cale să isprăvim povestirea din această carte, am fost întrerupte de două femei.

Veniseră de la o distanță de mulți kilometri, anume pentru a mă vedea.

O mamă cu fiica ei, o tânără soție de vreo douăzeci de ani, Kozara. Ea îşi ţine în braţe primul ei născut, o fetiță având în jur de doi ani şi jumătate; ne spune şi că în curând va naşte un al doilea copil. Lacrimile îi curg, din ochii încă plini de spaimă, pe un obraz frumos dar mistuit. Ceea ce ne-a povestit ea este o altă grozăvie care, din păcate, este un fapt obişnuit.

„Soțul meu s-a certat cu un vecin. Acest bărbat îşi făcuse un obicei din a veni la noi pentru a mânca şi a dormi, iar soțul meu i-a dat de înțeles că nu ne putem permite să-i stăm mereu la dispoziție în felul acesta. într-o zi, pe când eu găteam chapatis, patru bărbați au năvălit, pe neaşteptate, în casa mea. Unul dintre ei i-a pus un pistol în frunte soțului meu, un altul mi-a înfipt un pistol sub piept, iar ceilalți doi m-au legat la ochi cu o cârpă. N-am mai văzut nimic. Auzeam strigătele soțului meu, în timp ce eram târâtă pe pământ, şi mă temeam pentru copilul pe care îl purtam în burtă. M-au urcat într-o maşină şi am mers multă vreme. Mi-am dat seama că am fost dusă într-un oraş, după zgomotul maşinilor aflate în circulație. M-au închis într-o încăpere, iar apoi, timp de două luni, veneau în fiecare zi să mă violeze. N-aveam cum să fug. Camera era foarte mică. Nu existau nici ferestre şi întotdeauna erau câțiva ce stăteau de pază la uşa mea. Am stat prizonieră în această încăpere din luna aprilie până în luna iunie. Mă gândeam la soț şi la copilul rămas acasă; mă temeam că au fost ucişi acolo în sat. înnebunisem cu totul şi aş fi vrut să-mi pun capăt zilelor, dar nu am avut cu ce, camera fiind complet goală - îmi dădeau să mănânc dintr-o troacă, ca la un câine. Mă adăpau tot ca pe un câine. Se foloseau de mine unul după altul, cu schimbul.

Apoi, într-o altă zi, m-au târât iarăşi într-o maşină, legată la ochi şi, după ce am mers cale de mulți kilometri, în afara oraşului, m-au îmbrâncit pe o margine de drum. Maşina a demarat foarte repede şi ei au plecat lăsându-mă acolo, singură. Nu ştiam unde mă aflu.

Am mers şi am tot mers până când, într-un sfârşit, am ajuns în satul meu din ținutul Muhammadpur şi mi-am dat seama că, în mod sigur, fusesem dusă în oraşul Karaci, la mare distanță, în direcția sud. Revenind acasă, mi-am găsit soțul în viață, mama şi tata avuseseră grijă de fetița mea şi am aflat că ei depuseseră o plângere la poliția districtului. M-am dus eu însămi la poliție pentru a le spune ce mi s-a făcut. Am declarat şi că îi puteam recunoaşte pe cei patru bărbați şi le-am descris înfățişarea răpitorilor, adăugând şi că soțul meu ştia că vecinul, devenit duşman, s-a răzbunat pe mine. La poliție am fost ascultată şi un ofițer m-a pus să semnez o declarație, punând

degetul. Pentru că nu ştiam să scriu, nici să citesc, a spus că va scrie el textul, în locul meu.

însă, când am fost chemată de către judecător şi când am povestit tot ce mi s-a întâmplat, el a zis:

- îmi spui altceva decât cele pe care le-ai declarat la poliție. Ai mințit?

Am fost citată de judecător de douăsprezece ori şi, de fiecare dată, a trebuit să repet că nu ştiu ce a scris polițistul, ştiu numai că am spus adevărul. Judecătorul i-a citat şi pe cei patru bărbați pentru a-i interoga. Ei au spus că eu mințeam. Au venit apoi, cu amenințări, la tatăl şi la mama mea, afirmând că nu sunt vinovați şi că acest lucru trebuia spus în fața judecătorului, însă, tatăl meu nu a vrut să facă acest lucru şi, atunci, l-au bătut şi i-au spart nasul.

Până la urmă, judecătorul a trimis un singur bărbat la închisoare iar pe ceilalți trei i-a lăsat în libertate. Ne este tare frică de ei. Nu ştiu din ce cauză a fost trimis la închisoare numai unul dintre ei. Nu era singurul care mă violase. Aceşti bărbați mi-au zdrobit viața şi familia. Când m-au violat eram însărcinată în două luni, după cum ştia şi soțul meu dar, în sat, acum se bârfeşte despre mine. Şi aceşti bărbați răi sunt în libertate. Ei sunt din clanul Baluci. Sunt foarte puternici şi-i disprețuiesc pe cei din familia mea, chiar dacă noi n-am făcut niciun rău nimănui. Soțul meu îmi este verişor, am fost căsătoriți încă din copilărie şi este un om cinstit. La început, când a depus plângerea, n-a vrut să-l asculte nimeni."

Kozara plângea, fără să scoată un sunet, fără oprire. Am silit-o să bea apă, să mănânce dar ei i se făcuse rău. Era atâta suferință în ochii ei şi atâta resemnare dureroasă în privirea mamei sale... Naseem a început să le explice cum este legea şi cărei asociații să se adreseze pentru a primi un avocat. I-am dat ceva bani pentru a se putea întoarce în satul ei, dar îmi dau seama că drumul pe care îl are de străbătut va fi cale lungă şi pentru ea. Dacă va avea curajul să ceară dreptate prin justiție, familia ei se va afla sub o permanentă amenințare, la fel ca şi ea, până când i se va face dreptate. Dacă i se va face. Ei nu dispun de mijloace pentru a putea pleca în altă parte - casa lor, viața lor sunt în acest sat. Când copilul ei se va naşte, această tragedie îl va urmări cât timp va trăi. Ea însăşi nu va uita niciodată, aşa cum nici eu nu uit.

Legea prevede ca poliția să înregistreze un raport preliminar de anchetă. Apoi, lucrurile se întâmplă întotdeauna la fel, adică i se spune femeii: „Pune degetul, vom scrie noi pentru tine", iar când acest raport îi parvine judecătorului, bărbații sunt întotdeauna nevinovați, femeia a mințit!

Un bărbat vrea să-l pedepsească pe un altul, pentru o ceartă între consăteni, şi organizează o răpire, sub amenințarea armelor, urmată de un viol colectiv comis asupra unei tinere mame, însărcinată şi nevinovată. De la bun început, făptaşul este convins că nu va fi pedepsit şi chiar dacă va fi condamnat la închisoare, va sta acolo puțin. într-o zi sau alta, în cadrul unei proceduri de apel, va fi pus în libertate din lipsă de dovezi „suficiente". Probabil, vor mai spune şi că sărmana femeie se prostitua şi că a consimțit violul! Reputația ei, cinstea ei şi a familiei sale vor fi la pământ, pentru totdeauna. într-un caz şi mai nenorocit, ea riscă să fie condamnată, ea însăşi, pentru adulter şi

prostituție, așa cum prevăd legile hudud. Pentru ca ea să poată scăpa de această condamnare monstruoasă, acuzații ar trebui

să-şi recunoască „păcatul" în fața unui judecător. Dacă nu, reclamanta trebuie să aducă potrivit legii, de tristă faimă, patru martori oculari la comiterea „păcatului", demni de încredere.

Protejați de acest sistem, criminalii fac tot ce vor.

în aceeaşi zi, sunt aşteptată de o altă femeie, având fața acoperită pe jumătate cu un voal zdrențuit. Fără vârstă, epuizată de muncile casnice. Vorbeşte cu greutate. Se mulțumeşte ca, discretă şi cuprinsă de ruşine, să-şi arate fața. Şi eu am înțeles. O jumătate a obrazului era arsă cu acid. Ea nici măcar să plângă nu mai poate. Cine a făcut aceasta? Soțul ei. Pentru ce? O bătea, din cauză că nu era destul de iute pentru a-l servi după placul lui. Iar acum, după ce a mutilat-o pe viață, n-o mai bagă în seamă. Mare lucru nu puteam face pentru ea - puțină mângâiere, bani de drum pentru a pleca de la soț şi pentru a se reîntoarce la familia ei de origine, dacă va putea.

Adesea, greutatea sarcinii pe care mi-am asumat-o mă striveşte. Adesea, sunt sufocată de mânie. Dar, niciodată nu-mi voi pierde speranța. Viața mea a căpătat un sens. Nenorocirea mea s-a transformat într-un lucru folositor comunității.

Educația fetițelor se poate face destul de uşor, pe când a băieților, ce se nasc în această lume de brute şi care au ca exemplu comportamentul fraților lor mai mari, este o încercare cu mult mai grea. Femeile vor trebui educate, de-a lungul mai multor generații, pentru a înțelege că dreptatea le-a fost înapoiată şi că suferința şi lacrimile nu le învață nimic.

Eu însămi aştept dreptate de la înalta Curte de Justiție, una definitivă, pentru totdeauna. îmi pun în ea nădejdea, pe acest pământ, aşa cum nădăjduiesc în judecata ultimă, a lui Dumnezeu. Dar, chiar dacă nu mi se va face dreptate, chiar dacă va trebui să rămân în acest sat, silită să duc un război etern şi chiar dacă va trebui să plătesc pentru aceasta cu viața, într-o bună zi, vinovații tot îşi vor primi pedeapsa cuvenită.

După ce ziua aceea de octombrie s-a isprăvit, cu întregul ei alai de mizerii şi suferințe, zorii zilei următoare ne pun în fața altei nenorociri. Un cutremur de pământ a zguduit întreg nordul țării. Mii de morți şi de răniți, oameni rămaşi fără adăpost, copii înfometați rătăcind printre ruinele a ceea ce fusese viața lor. Provincia mea, Pendjab, a fost ocolită de această catastrofa, dar m-am rugat pentru aceşti nenorociți, pentru toți copiii ce au murit sub dărâmăturile şcolilor lor.

însă, a spune rugăciuni pentru ei nu este de-ajuns. Pakistanul are nevoie de ajutor internațional. De această dată, am primit aprobarea să plec în străinătate, împreună cu doctor Amina Buttar, preşedinta rețelei Asia-America, ce luptă împotriva violenței la adresa femeilor. O revistă-magazin mi-a decernat titlul de „femeia anului". M-am simțit onorată, dar nu acesta era scopul principal al călătoriei mele.

Mi-am pus în gând să profit de această oportunitate pentru a pleda nu numai cauza femeilor ci şi, în aceste vremuri grele, cea a sinistraților. Inima mea sângerează, mai ales, pentru femeile şi copiii a căror existență a fost devastată, pentru supraviețuitorii ce trebuie ajutați să poată depăşi această tragedie.

Aşadar, am luat avionul până la New York, de-acolo am plecat la Washington, pentru a-mi susține în fața Congresului american cele două cauze şi pentru a cere un ajutor suplimentar de cincizeci de milioane de dolari, pentru victimele cutremurului de pământ, atât de ucigător cum de ani mulți nu s-a mai întâmplat în țara mea. Imaginea pe care o are, din păcate, țara mea nu este de natură să trezească mila străinătății. Ca de obicei, sunt escortată de ziarişti şi unele dintre întrebările lor se învârt în jurul unui eventual exil al meu. Ori de câte ori călătoresc, la întrebări de felul acesta, răspund cu simplitate:

- Şederea mea în străinătate va fi scurtă, mă voi întoarce în țara mea şi în satul meu cât mai repede.

Am fost aleasă „femeia anului" de către o revistă-magazin americană, ce a încoronat cu acest titlu mai multe celebrități, şi sunt fericită pentru că este o recunoaştere ce mă flatează dar, m-am născut pakistaneză şi aşa voi rămâne. Călătoresc în calitate de militantă, pentru a-mi aduce contribuția la uşurarea nenorocirii ce a lovit țara mea.

Dacă, datorită destinului meu tragic, pot ca prin aceasta să-mi ajut țara şi guvernul, este o mare onoare care ni se face. Fie ca Dumnezeu să apere menirea mea.

Mukhtar Mai Noiembrie 2005

MULȚUMIRI

Cei cărora țin să le aduc mulțumiri sunt:

Prietena mea Naseem Akhtar, pentru că mi-a fost o susținătoare fidelă.

Mustafa Baloch şi Saif Khan care au acceptat să-mi fie traducători la scrierea acestei cărți.

ACDI (CIDA), Agenția Canadiană pentru Dezvoltare Internațională.

Amnesty International.

Asociația internațională pentru drepturile omului.

Doctor Amina Buttar, preşedinta ANAA (Asian American Network against Abuse of Women Right).

Tuturor organizațiilor pentru apărarea drepturilor femeilor din Pakistan, tuturor militanților ce luptă împotriva violenței la adresa femeilor din întreaga lume şi care mi-au stat alături.

Tuturor sponsorilor, oficiali sau privați, ce au făcut posibilă construirea şcolii Mukhtar Mai, precum şi extinderea ei.

în sfârşit, le mulțumesc, într-un mod cu totul special, micilor mei elevi, băieți şi fete care, prin sârguința de care dau dovadă la şcoală, îmi dau speranța că voi vedea încolțind în satul meu semințele unei generații mai bine educate, liberă, ce va duce la o împăcare între bărbați şi femei.

CUPRINS

1. LUNGUL DRUM.....5
2. UN ALT FEL DE JUDECĂTOR.....29
3. SPARGEREA TĂCERII.....53
4. SOARTĂ.....73
5. ZILE PETRECUTE LA MEERWALA.....91
6. BATJOCURA.....107
7. LACRIMILE KOZAREI.....129
8. MULȚUMIRI..... 139

Editura ALLFA vă recomandă
Colecția Literatură universală
Cecelia Ahem -P.S.- Te iubesc
Cecelia Ahem - Dispăruți fără urmă
Cecelia Ahem - Prietenul nevăzut
Cecelia Ahem - Suflete pereche
Jane Austen - Familia Watson
Giles Foden - Ultimul rege al Scoției
Nadine Gordimer - La agățat
Sami Michael - O iubire în Bagdad
Cesare Pavese - Meseria de a trăi. Jurnal 1935-1950
Judith Merkle Riley - Stăpâmd tuturor dorințelor. Relicva magică
Anita Shreve - Lumini pe zăpadă
Anita Shreve - Nuntă în decembrie
Anita Shreve - Soția pilotului
Anita Shreve - Valurile iubirii
Andres Sorel - Noaptea în care amfost trădată
Colecția Roman istoric
Philippe Cavalier-5eto/u//i/mert?/or, vol. l Căpcăunii Gangelui
Philippe Cavalier - Secolul himerelor, vol. II Lupii din Berlin
Philippe Cavalier - Secolid himerelor, vol. III îngerii din Palermo
Donna Woolfolk Cross - Pape.ta Ioana
Michael Ennis - Duce.sa de Milano
Valeric Evangelisti - Taina Inchizitorului Eymerich
Valeric Evangelisti - Zgarda de foc
Valeric Evangelisti - Cherudek

Valeric Evangelisti - Magul. Romanul lui Nostradamus Vol. I - Prevestirea
Valeric Evangelisti - Magul. Romanul lui Nostradamus Vol. II - Amăgirea
Valeric Evangelisti - Magul. Romatml lui Nostradamus Vol. III - Abisul
Valeric Evangelisti - Nicolas Eymerich. Inchizitorul
Jose Freches - Di.'icid de jad, vol. I Caii cereşti
Jose Freches - Discul de jad, vol. II Peşte de aur
Jose Freches - Discul de jad, vol III, Insulele nemuririi
Jose Freches - Imperiul lacrimilor vol.I Războită opiumidiu
Jose Freches - Imperiul lacrimilor vol. II Jafid de la palatul de vară
Jose Freches - împărătea.ia mătăsii, vol. I Acoperişid lumii
Jose Freches - împărăteasa mătăsii, vol. II Ochii lui Buddha
Jose Freches - împărătea.ia mătăsii, vol. III Uzurpatoarea
Robert Harris - Pompei
Robert Harris - Imperiiim
Christian Jacq - Ramses Vol. I - Fiul luminii
Christian Jacq - Ram.tes vol. II - un templu pentru veşnicie
Christian Jacq - Ram.ses vol III - Bătălia de la Kadesh
Christian Jacq - Ram.ses vol IV-Doamna de la Abu Simbel
Christian Jacq - Ramses vol V-La umbra arborelui de acacia
VALERIO MASSIMO MANFREDI - Akropolis. Măreața epopee a Atenei
VALERIO MASSIMO y[?LV\{r^A\ - Alexandru cel Mare (vol. I, II, III)
VALERIO MASSIMO MANFREDI - Armata pierduta
VALERIO MASSIMO MANFREDI – Faraonul nisipurilor
VALERIO MASSIMO MANFREDI - împărăția dragonilor
VALERIO MASSIMO MANFREDI - Oracolul
VALERIO MASSIMO MANFREDI - Tiranul
VALERIO MASSIMO MANFREDI - Ultima legiune
VALERIO MASSIMO MANFREDI - Talismanul Troiei
DANILA COMASLRI MONTANARI - Puhlius Aurelius. Un detectiv în Roma antică, vol. I Cave canem
DANILA COMASTRI MONTANARI - Publius Aurelius. Un detectiv în Roma antică, vol. II Morituri te .salutant DANILA COMASTRI MONTANARI - Publius Aurelius. Un detectiv în Roma antică,
vol III Parce sepulto DANILA COMASTRI MONTANARI - Publius Aurelius. Un detectiv în Roma antică.
vol. IV Cui prodest DANILA COMASTRI MONTANARI - Publius Aurelius. Un detectiv în Roma antică,
vol V Spes, ultima zeiță DANILA COMASLRI MONTANARI - Publius Aurelius. Mistere în Roma antică,
vol VI In corpore sano BOLESLAW PRUS - Faraonul, voi. I şi II PHILIPP VANDENBERG - Gladiatorul
COLECȚIA CĂRȚI ADEVĂRATE
CORINNE HOFMANN - Adio Africa

CORINNE HOFMANN - îndrăgostită de un masai

CORINNE HOFMANN - Revedere în Barsaloi

GINA FRENCH, ANDRWE CROFTS - Pentru o casă din piatră

JULIE GREGORY - Captivă

MARGUERITE VAN GELDERMALSEN - Măritata cu un beduin

SANDRA GREGORY, MICHAEL TIEMEY - Uitați că ați avut o fiică

Ayşe Kulin - Aylin, o prințesă în armata americană

Trevor Paglen, A. C. Thompson - Taxiurile torturii

Colin Martin - Bun venit în infern

Asne Seierstad - Anticarul din Kabul

Str. Bucium nr. 34 Iaşi

tel.:0232/2n225 'C \ {f fax: 0232/211252

PRINT offjce@iprintmulticolor.ro multicolor www.printmulticolor.ro SERVICII TIPOGRAFICE COMPLETE

CÂRTI ADEVĂRATE

RATA

Mukhtar Mai are douăzeci şi opt de ani. Trăieşte într-un sat din estul Pakistanului. Fratele său cel mic, în vârstă de doisprezece ani, se spune, ar fi fost văzut cu o fată dintr-un alt clan. Sfatul satului, constituit în tribunal, s-a întrunit de urgență. Pentru prima oară în lume, o instanță a pronunțat următoarea sentință terifiantă: Mukhtar Mai este condamnată la pedeapsa de a fi violată, ca reparație pentru pretinsa vină a fratelui ei.

Pedeapsa a fost executată. Violată, umilită şi batjocorită, ea, ca atâtea alte femei, ar fi putut să se sinucidă. Cu prețul vieții, s-a hotărât să rupă tăcerea. Dintr-un colț îndepărtat al Pakistanului, vocea ei s-a făcut auzită, emoționând o lume întreagă. Apelul său a fost ascultat, antrenând un uriaş curent de solidaritate. A hotărât atunci să ridice o şcoală. „Prin educație -spune ea - vom putea face ca aceste practici barbare să fie reprimate." Dezonorată este o carte ce prezintă o mărturie răvăşitoare. Şi astăzi, Mukhtar Mai trăieşte tot în satul ei, dar a devenit un model pentru toți cei care luptă, în Pakistan şi în lume, împotriva oricăror violențe la care sunt supuse femeile.

în Statele Unite ale Americii, Mukhtar Mai a fost aleasă „femeia anului". „Nicio altă femeie din lume nu luptă cu atâta curaj pentm drepturile femeii."

Nicholas D. Kristof, New York Times

www.all.ro